
UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 10 03 12 015 2

זה ספר

פרשת רא"ה

צוף דבש אמרי נועם, הוא נאה ושמו נאה, אהו"ב למעלה ונחמד למטה נחמד למראה, על שני ספרים בראשית ושמות יחד נצמדים, פריו מתוקים וכולו מחמדים, צלל במים אדירים לשמוע בלמודים, בנה עליהם מצודים, במדב'ר בערב'ה מול צו'ף נופת צופים, היוצאים מפ"ק עט"ר וצ"ת רבי אב'א הרב המובהק המזכה את הרבים החסיד העניו המלאך **רפאל אוחנא** ז"ל ויהיו שפתותיו דובבות בקבר וזכרו לחיי עד ותתענג נפשו בעדן גן אלוק'ים ולך לישועתה לנו. חום וחננו. בעין חמלה וחנינה.

כ"ד הבן המתאבק בעפר רגליו והוא

הצעיר **חיים רפאל אוחנא** ס"ט

נדפס

פעה"ק **ירושלם**

בשנת תרס"ט לפ"ק

ביהכ̃נ ובהמ̃ד על קבר ר̃ מאיר בעה̃נ

שמות הנדיבים

על טוב יזכר סי' אברהם נג'אר הי"ו שסייעני בהדפסת ס' מראה הילדים לע"נ מו"א הזקן הכשר סי' שמואל נג'אר ז"ל ולעילוי נש' מרת אמו שרה נ"ע תנצב"ה

וע"ט תזכר האשה הכבודה והצנועה סי' זמיל נג'אר תמ"א ובנותיה הי"ו אשר סייעוני בהדפסת ס' מראה הילדים לע"נ מו"א הזקן הכשר סי' משה נג'אר נ"ע ותנצב"ה

וע"ט יזכר סי' משה חיים ן' הרוש הי"ו אשר סייעני בהדפסת ס' מראה הילדים יה"ר הקב"ה יזכהו לחופתו ולשמחות בחיי אביו ואמו אכי"ר

וע"ט יזכר הגביר היקר מר קרובינו שאר בשרינו זרע קודש סי' יוסף בירדוגו הי"ו אשר סייעני בהדפסת ס' מראה הילדים לע"נ מו"א ז"ל ומ' אמו סי' קלארה נ"ע ותנצב"ה אכי"ר

וע"ט יזכר הגביר היקר רודף צדקה וחסד סי' עמרם אמסלם הי"ו אשר סייעני בהדפסת ס' מראה הילדים לע"נ מו"א ז"ל תנצב"ה אכי"ר

וע"ט יזכרו הגבירים היקרים סי' שמואל אבטבול ואחיו הי"ו אשר סייעוני בהדפסת ס' מראה הילדים לע"נ מו"א סי' משה אבטבול נ"ע ותנצב"ה אכי"ר.

וע"ט יזכר הגביר היקר סי' יצחק מנחם צורלייא הי"ו אשר סייעני בהדפסת ס' מראה הילדים לע"נ מו"א סי' מנחם צורלייא נ"ע וע"נ אחיו דוד בר מנחם ז"ל יה"ר תנצב"ה אכי"ר

וע"ט יזכרו האחים המבורכים סי' ימין ואחיו סי' משה חיים הי"ו אשר סייעוני בהדפסת ס' מראה הילדים לע"נ מו"א סי' דניאל אזולאי נ"ע הנפטר במבחר ימיו יה"ר תנצב"ה אכי"ר

וע"ט יזכרו האחים המבורכים מו' אברהם ג'יהאן ומו' יעקב ומו' משיח הי"ו אשר סייעוני בהדפסת ס' פרשת רא"ה עה"ת לע"נ מר אחיהם מו' יצחק ג'יהאן נ"ע יה"ר לא יוסיפו לדאבה עוד וזכות הרב המחבר תגן בעדם אכי"ר

וע"ט יזכר סי' שמואל ן' מנחם הי"ו אשר סייעני בהדפסת ס' מראה הילדים לע"נ מרת אמו שרה בת מרי יוסף ישועה ז"ל תנצב"ה אכי"ר

שמות הנדיבים

ועו"ט יזכר סי' משה חנוך הי"ו בן לאותו צדיק העניו משה חנוך ז"ל אשר סייעני בהדפסת ספר מראה הילדים לע"נ מ"א ז"ל וע"נ מרת אמו לאה נ"ע ותנצב"ה אכי"ר

ועו"ט יזכר סי' יוחאי ן' למע' הרב כמהר"ש ז"ל אשר סייעני בדפוס מראה הילדים לע"נ מו"א ז"ל תנצב"ה אכי"ר

ועו"ט יזכר סי' שלמה כהן הי"ו בן לאו"ן החסיד העניו הדמו"ן מרי יצחק הכהן הי"ו אשר סייעני בהדפסת מראה הילדים לע"נ מ' אמו הצדקת הנפטרת במבחר ימיה מ' חנה נ"ע תנצב"ה אכי"ר

ועו"ט יזכר סי' מנחם ן' ישועה הי"ו אשר סייעני בהדפסת ס' מראה הילדים לע"נ מו"א ישועה בן מרי יוסף ז"ל תנצב"ה אכי"ר

ועו"ט יזכר סי' מנחם מעטוף הי"ו אשר סייעני בהדפסת ס' מראה הילדים לע"נ מר"א מעטוף סעיד ז"ל ומ' אמו נ"ע תנצב"ה אכי"ר

ועו"ט יזכר סי' סלם ן' שמואל הי"ו אשר סייעני בהדפסת ספר מראה הילדים לע"נ מר"א מרי שמואל מנצור ז"ל ותנצב"ה אכי"ר

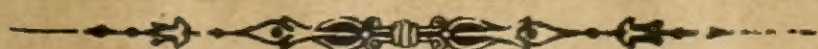
ועו"ט יזכר הגביר סי' שמואל כהן ן' שמואל כהן ז"ל שסייעני בס' מראה הילדים לע"נ מו"א ז"ל תנצב"ה אכי"ר

ועו"ט יזכר סי' שאול חיים נוריאל הי"ו שסייעני בהדפסת ס' מראה הילדים לע"נ מו"א חיים נוריאל ז"ל ותנצב"ה אכי"ר

ועו"ט יזכרו הגבירים היקרים האחים המבורכים רנ"ו סי' אברהם יחזקאל יהושע הי"ו וסי' עזרה הי"ו אשר סייעוני בהדפסת ס' פרשת רא"ה עה"ת לע"נ מ"א הזקן הכשר ירא אל"ים וסר מרע זרע קודש סי' יחזקאל יהושע נ"ע ותנצב"ה אכי"ר

יחד כולם ישאו ברכה מאת ה' בברכה המשולשת בתורה בחיי אריכי ומזוני רויחי ובני סמיכי ובכל אשר יפנו ישכילו ויצליחו וזכות הרב המחבר זיע"א יגן בעדם ועל כל הנלוים אליהם בשובע שמחות ורוב ההצלחות לאורך ימים ושנות חיים כ"ד המצבה"ד בן להרב המחבר זצוק"ל

הצעיר **חיים רפאל אוחנא** ס"ט

פרשת רא"ה

ס' בראשית

בראשית הואיל והתורה אין לה קץ ונעוץ סופה בתחי' אז
אמרתי הנה באתי להבין הסמיכות לעיני כל ישראל
בראשית וכו' בכמה אנפי והפשוט פשוט קודם והוא במ"ש הרב
בגדי אהרן בפסוק בראשית וז"ל אותיות בראשי"ת רבי"ת א"ש כי
המלוה ברבית תאכלהו אש עכ"ל וזה ידוע שזה הדין דוקא כשיתן
רבית לישראל מה שא"כ לאוה"ע כמש"ה לנכרי תשיך אמור מעתה
זהו הכונה לעיני כל ישראל רבי"ת א"ש ולא עשה כן לכל גוי
ואדרבה מלוה יתקרי ופשוט. רא"ה בעוניי:

א"נ ע"ד מ"ש הרב קול יהודה בדרשותיו בפ' בראשית על כונת
מד' רבה וז"ל אמר רבי אבהו הקב"ה בונה עולמות ומחריבן
ובונה אחרים ואומר דין הניין לי יתהון ודין לא הניין לי. וק' וכי הקב"ה
כמו בשר ודם ח"ו שבונה ואינו עולה יפה וסותר אלא הכונה שהקב"ה
בנה העולם לפה בדור המבול ובדור הפלגה חזר וגנזן לצדיקים וכו'
וזהו הכונה למה שהקדים הפ' בראשית ואח"ך והארץ היתה תוהו
וכו' לרמוז שבתחילה בנה עולמות ואח"כ גנזן ולא חזרו לתוהו ממש
אלא גנזן כמ"ש רבי אבהו ומחריבן הכונה גנזם הכא נמי גנזם
עכ"ל בקיצור נמרץ. היוצא מן המחובר שפסוק בראשית שם רמז
לעולמות שבנה תחילה וגנזם לצדיקים. עוד נקדים מ"ש חכמי אשכנז
ז"ל שמילת כל הוא כינוי לצדיקים ע"ד מ"ש רז"ל בטלו אשכולות
איש שהכל בו. ומעתה הלא זה הדבר לעיני כל ישראל שהם הצדיקים
של ישראל בראשית ברא וכו' שם רמז שעולמות אלו לצדיקים ודו"ק.
או שהצדיקים נקראים עיני העדה כמ"ש המפז"ל. או יאמר נא
ע"ד מ"ש בתקונים וז"ל בראשית אית בה כ"ח אתוון ועליו נאמר

כח

כח מעשיו הגיד לעמו עכ"ל מכאן מוכח דדוקא לעמו ולא לגוים וז"א לעיני כל ישראל בראשית ברא וכו' שלהם הודיע כ"ח אתיין שבו וק"ל. א"נ ע"ד מ"ש בתקונים שם וז"ל בראשית אתוון ירא שב"ת. עוד נקדים מ"ש ז"ל ביבמות ד"ו ע"א וז"ל יכול בנין בהמ"ק דוחה שבת ת"ל וכו' יכול כיבוד אב ואם דוחה שבת ת"ל איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו ע"כ. אמור מעתה ז"א כל ישראל ירא שב"ת ואין פוטר אותם בין שאמ"ל אביו וכו' בין בנין בהמ"ק אינו דוחה שב"ק. א"נ עפ"י מ"ש בגמרא דחגיגה בפ' אין דורשין והכי איתא התם אין דורשין במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אלא א"כ היה חכם ומבין מדעתו ובגמרא אמרת אין דורשין וכו' והדר אמרת אלא א"כ היה חכם וכו' אלא ה"ק אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים וכו' ע"כ וכתבו התו' ז"ל וז"ל ולא במעשה בראשיה פי' ר"ת הוא שם מ"ב היוצא מפסוק בראשית ושלאחריו ע"כ וכתב הרב עין יעקב ז"ל אלא א"כ היה חכם ומבין מדעתו נראה דאף בעריות ובמעשה בראשית אם היו חכמים ומבינים מדעתם דורשים לשנים ולשלשה דליכא שום חשש כיון שהם חכמים גדולים וסי' לדבר כל ערום יעשה בדעת ער"ם ראשי תיבות עריות ראשית מרכבה עכ"ל. אמור מעתה זהו הכונה לעיני כל ישראל שרומז לצדיקים כמש"ל לו נאה ויאה לדרוש בראשית ברא אלד"ים שהוא שם מ"ב היוצא מהם כמ"ש התוס' ז"ל ודוק:

א"נ ע"ד מ"ש במדרש בראשית אין ראשית אלא חלה שנאמר ראשית עריסותכם ואין ראשית אלא מעשרות שנאמר ראשית דגנך ואין ראשית אלא בכורים שנא' ראשית בכורי אדמתך עכ"ל. והנה שלשה אלה נקראו תרומה שנא' ראשית עריסותכם חלה תרימו תרומה. וכן המעשר נקרא תרומה שנא' והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר וכו' וגם בכורים נקראו תרומה כמש"ה ונדבותך ותרומת ידך ופירש"י ז"ל אלו הבכורים:

ובזה פירשתי בעניותי לקמן שזה רמוז במלת בראשית. בראשית ר"ת ב'ראשונה ר'אה א'לקים ש'פרישו י'שראל ת'רומה. והן עוד נביא הידוע מ"ש רז"ל בש"ס ע"פ כן תרימו גם אתם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית לאפוקי נכרי שתרם אין תרומתו תרומה דאין שליחות לגוי אמור מעתה ז"א לעיני כל ישראל בראשית שלהם ניתן הפרשת תרומה ודו"ק כי טוב:

א"נ הנה מצאנו ראינו להמפו"ל שכתבו בהקדים מ"ש ז"ל במגילה בתלמי המלך שכנס הזקנים וכו' וכתבו לו אלקים ברא בראשית לא כן אנו עמו בני ישראל מאמינים בני מאמינים קורים ברחשית ברא אלקים מעתה ז"א לעיני כל ישראל בראשית ברא אלקים ולא לנכרים כמ"ש לתלמי המלך ודפח"ח:

ובזה פירשתי בעניותי הפסוק לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום. והנה שמעתי רמז נאה בו משם המפו"ל דידוע שלגוים יש להם אחד ושלשים שינים אבל לישראל יש להם ל"ב שינים וז"א לא עשה כן לכל גוי הכונה שם רמז על השינים שיש להם ל"א ומשפטים שהוא רמז על ישראל שניתן להם המשפטים ב"ל ידעום שיש להם ל"ב שינים עכ"ל ועפ"י דרכינו א"ש וז"א ל"א עשה כן וכו' שהוא סיום התורה למ"ד ותחילתה בי"ת בראשית ברא אדי"ס וק"ל. א"כ כי הנה מצינו ראינו שסיום התורה למ"ד ותחילתה בי"ת הם בצירוף ל"ב אף שבא לרמוז דכל מי שקורא התורה הוא מכניע להיצה"ר כמ"ש רז"ל בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין ולא נשאר לו כ"א לב אחד ע"ד מ"ש בכל לבבך בשני יצריך וק"ל. א"כ בא לרמוז דאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים וק"ל. א"כ באופן אחר והוא כי תחילה התורה בי"ת וסופה למ"ד בא לרמוז מתחילה ישא אשה ואח"כ ילמוד תורה שהאשה היא בית וכשהוא נעון סופה בתחילתה למ"ד ואח"כ בי"ת שם רמז להיפך ילמוד תורה ואח"כ ישא אשה וכמ"ש רז"ל בקידושין הא לן והא להו. ודוק. א"כ אפ' לפ' הכי דתחילת התו' בי"ת וסופה למ"ד ותחילת המשנה וסופה מ"ם בתחילה מאימתי ולבסוף בשלום ותחילת הש"ס וסופו הי"ו תחילתו תנא היכא קאי וסופו אל תיקרי הליכות אלא הלכות. ותחילת הדינים וסופם ביו"ד בתחילה יתגבר כארי ולבסוף חלק ד' סיים ישלם הערב השני. וכשתצרפם יחד שה ראשי וסופם תמלא תבלים וזהו לענ"ד בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלים ואף דבגמרא בנו"ן ההבנה אחת להם. איך שיהיה בא לרמוז דלאו המקרא דוקא הוא מכניע ליצה"ר אלא אף יקרא במשנה ובגמרא ובדינים הוא מכניעו וכן משמע ממ"ש ז"ל אם פגע בך מנוול זה מושכהו לביהמ"ד ולא הזכירו מה יקרא לו. אלא ודאי כדאמרן ואף דמשמע דאם יקרא בספרים אחרים ג"כ הוא מכניעו אה"כ אם הוא מפרש על המקרא הרי דינו כקורא במקרא וכן לכל.

וזה

וזה רמוז ג"כ בתחילת התו' וסופה ב"ת למ"ד לרפס יחד יעלו תבלין ד' לומר שד' אלו הנזכרים כולם שוים לטובה להכניע היצה"ר. והמפרשים על אלו הנז' הרי הם כדינם של אלו. ואולם אלה ראש' ודו"ק:

א"נ על מה שהתחילה התורה בב"ת וסיימה בלמ"ד הפ' לענ"ד שרמז למ"ש ז"ל כל השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה שנא' האם אין עזרתי בי וכו'. וידוע דבית זו אשה ולמ"ד הוא רומז ללימוד התורה. וזה רמז דכל מי ש"ש לו בית זו אשה ישגו בלימוד וק"ל:

ובזה אפ' זהו רמז אלף ב"ת א' כמו ואאלפך דעת בינה שם רמז ללימוד התו' ובית זו אשה וז"א אל"ף הבינה אם רוצה האדם ללמוד תורה ב"ת דהיינו ישא אשה דכל השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה וכמש"ל וק"ל. או אפשר שם רמז למ"ש ז"ל בקידושין שילמוד תורה בתחילה ואח"ך ישא אשה דאל"ה ריחיים בצוארו ויעסוק בתו' וק"ל. א"נ על מה דהתחילה התורה בב"ת ומסיימת בלמ"ד אפ' דשם רמז מ"ש ז"ל בפ' בני העיר וז"ל מוכר אדם ס"ת ללמוד תורה ולישא אשה ע"כ וא"כ היינו טעמא דסיים בלמ"ד והתחיל בב"ת לרמוז דס"ת נמכר בשביל שתים אלה טובים השנים ודו"ק:

בראשית הא דהתחילה בב"ת דהול"ל ראשית וכו' אפ' רמז למ"ש בזוה"ק דפ"ז ע"ב וז"ל כי היא חייך ואורך ימיך מאן דעסיק באורייתא ולא איתפרש מינה זכי לתרין חיין בעלמא דין ובעלמא דאתי והרי הוא מבואר וק"ל. ועיין בפרשת וזאת הברכה סמיכות התורה לעיני כל ישראל בראשית בכמה אנפי:

במדרש בראשית ברא אלד"ים הה"ד ראש דברך אמת, ויובן לענ"ד כי תחילה התורה ב"ת ותחילת הנביאים וי"ו ויהי אחרי וכו' ותחילת הכתובים א'. יעלו בחשבון תשעה כמספר אמת והרי הוא כמבואר וק"ל. וע' במ"ש בעניותי עפי"ז סוף מלאכי ע"פ לפני בא יום ה' הגדול:

מאמר תמוה הביאוהו המפז"ל. וז"ל והארץ היתה תוהו ובוהו וחשך אלו מעשיהם של רשעים ויאמר אלד"ים יהי אור אלו מעשיהם של צדיקים ואיני יודע באיזה מהם חפץ כשהוא אומר וירא אלד"ים את האור כי טוב הוי אומר מעשיהם של צדיקים הוא חפץ וכו' ע"כ. ולכאורה דברי המאמר הנז' הם פלא דמאי מספקא ליה מעיקרא אם חפץ במעשיהם של רשעים. וע"ק אומרו

מעשיהם

מעשיהם של צדיקים וכו' ולא אמר צדיקים ורשעים. אמנם יובן לענ"ד ע"פ מ"ש הרב אשכנזי ז"ל בספר עת ספוד ע"פ מי יודע רוח בני האדם וכו' שהתורה היא מזככת נפש הבהמית ומחזרת אותה למוטב וכו' ע"כ. מעתה ז"א וחשך אלו מעשיהם של רשעים הוא מדבר על פר"ק הקורא כדי לזכך נפשו. ומעשיהם של רשעים יקרא שעדין לא נזדככה נפשו והרי הוא רשע ויאמר אלדי"ם יהי אור אלו מעשיהם של צדיקים היינו תורה שלומד אחר שנזדככה נפשו שמעשיהם של צדיקים יקרא לפי שאחר שנזדככה נפשו הוא לומד תורה לשמה וצדיק הוא. ואיני יודע באיזה מהם חפץ הכונה שזהו מה שמספקא ליה דהייתי אומר שזה לא תאבה לו נפשו ולא תשמע אליו אע"פ כן הוא קורא כדי לזככה הוא יותר טוב לזה קאמר וירא אלדי"ם את האור כי טוב שחפץ במעשיהם של צדיקים שהוא אחר שנזדככה נפשו יותר טוב כי אמרז"ל גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה וכ"ש מצוה שהיא לשמה דפשיטא שהיא יותר טובה ממצוה שלא לשמה ודו"ק.

במדרש הביאו הרב ישועות יעקב שבזכות המילה נברא העולם שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וכו' נראה לענ"ד שזה רמוז בתיבת בראשית שהיא במס"ק י"ג כמספר מילה בזכותה ברא אדי"ם את השמים וכו' וק"ל.

במדרש ויקרא אלדי"ם לאור יום זה יעקב ולחשך קרא לילה זה עשו ע"כ הביאו הרב מגלה צפונות בפ' בראשית עי"ש ולענ"ד אפ' שם רמז למ"ש ז"ל שיעקב ועשו חלקו העולמות יעקב לקח העוה"ב ועשו לקח עוה"ז. והן עוד נביא מ"ש ז"ל בחגיגה ע"פ יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירו עמי וכו' שעוה"ז נקרא לילה ועוה"ב נקרא יום עי"ש. ומעתה ז"א ויקר"א לאור יום שהוא עוה"ב זה יעקב שהוא לקחו בחלקו. ולחשך קרה לילה שהוא עוה"ז זה חלק אדם רשע שהוא עשו וק"ל.

במדרש ויהי ערב זה עשו ויהי בוקר זה יעקב ע"כ ויש לדקדק דאיך יבא תשלום הפסוק יום אחד עפ"י שיטת המד' הנז'. ואפ' לענ"ד דשם רמז ויהי ערב הוא מדבר על מיתת עשו על דרך מ"ש הפסוק ולערב אל תנח ידך דכשהוא זקן קרוב למות קרוי ערב. א"כ ז"א ויהי ערב זה עשו רומז על מיתתו של עשו ויהי בוקר שם רמז למיתתו של יעקב. והא דקרי ליה בוקר

משום דיעקב אבינו לא מת אלא שנראה להם שמת ועפי"ז יבא סיום הפסוק נכון מאד דהיתה מיתתם ביום אחד כמ"ש רבקה למה אשכל גם שניכם יום אחד וכמ"ש הגמרא בסוטה דהיתה קבורתם ביום אחד עי"ש ודו"ק.

במדרש תנחומא ואלה תולדות אדם כל תולדות שבמקרא חסרים וכאן ובשה תולדות פרץ מלאים אמר רבי פ' כנגד ששה דברים שחיסר הקב"ה מאדם הראשון ע"כ. ולענ"ד אפשר דהט' דתולדות בכאן מלא הוא בהקדים מ"ש במדרש רבה פ' כ"ד סי' ה' וז"ל זה ספר תולדות אדם אמר הקב"ה הוא יליר כפי ואיני נותן לו התורה חזר הקב"ה ואמר ומה עכשיו שש מלות נתתי לו ולא היה יכול לעמוד בהם והיאך אני נותן לו תרי"ג מלות ע"כ. מעתה הט' דתולדות מלא בוא"ו כנגד ששה מלות שליוהו ה' ולא קיימם וק"ל:

בראשית אותיות ב"ר שית א' אפ' רמז למ"ש הש"ס מ"ש רבי שמואל בר שילת בליר מבר שית לא תקבל בר שית קבל וספי ליה כתורא על זה בא בראשית לרמוז דלא ילמוד עד שיהא בר שית וק"ל. א"נ בראשי"ת הם אותיות בר'א שי'ת שם רמז שיתעסק האדם בפריה ורביה כמש"ה לא תוהו בראה לשבת יצרה. כלומר עשה ילד וק"ל. א"נ בראשית בי'ת רא'ש אפשר שרמז למ"ש הרב חיד"א ז"ל במדבר קדמות מערכת נשים וז"ל כתב הרב זרע ברך ח"ג דל"ד ע"ב על ברכות משם הרב של"ה דשפלות והרמת ראש התלמיד חכם הוא תלוי בשביל האשה דאם יש לו אשה טובה זוכה לעושר ודיעת הה[?]כ'ים אחת היא ובזה פי' הרב זרע ביר[ך] ז"ל פסוק כי אלדיים ביפט זה ישפיל וזה ירים כי כוס וכו' וידוע דכוס כנוי לאשה כמ"ש ז"ל אל ישתה אדם בכוס זה ויתן עיניו וכו' עכד"ק עי"ש. ומעתה זה רמז בי'ת שהיא אשה היא גורמת כל השפלת ראש וכל הרמת הראש לבעלה הטובה היא אם רעה וק"ל.

אלה תולדות השמים והארץ וכו' איתא בתנחומא אמר רבי ברכיה בשם רשב"ן כל תולדות שבמקרא חסרים חוץ מזה ועוד ואלה תולדות פרץ שניהם מלאים אמר רבי יהודה הלוי בר שלום וא'ו כנגד וא'ו דברים שחיסר הקב"ה מאדם הראשון אלו הם זיו פניו וקומתו וחייו ופירות הארץ וגטרד מגן עדן וחמה ולבנה וכו' ע"כ ובזה אני העבד אמרתי ברמ'ז הרומ'ז כי ידוע דהאבות

הם

הם תקנו חטא אדה"ר ויעקב אבינו ע"ה הוא גמר התיקון ולכן תראה כמה פעמים יעקב מלא בוא"ו הט' כנגד וא"ו דברים שנחסרו מאדה"ר והוא תיקנם וק"ל.

בזוהר חדש דל"ה ע"א וז"ל מתחילה ברא הקב"ה לאדם חוה ולא היתה בשר רק זוהמא דארעא ושמרים שלה והיתה רוח מזקת ולכך לקחה הקב"ה מאדם ונתן לו אחרת תחתיה וזהו ויקח אחת מצלעותיו היינו חוה ראשונה ויסגור בשר תחתינה היינו חוה שהיתה בשר דהראשונה לא היתה בשר ע"כ הביאו הרב מדרש תלפיות ז"ל בדע"ו ע"א עי"ש. ובזה יובן לענ"ד כונ"ה זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה מכלל דאיכא אחריתי דלא היתה בשר ובזה יע"ן כי מאיש לוקחה זאת לאפוקי הראשונה דהיתה מזוהמא דארעא ודו"ק. ועיין בילקוט חדש ד"א ע"א אות ה':

בפסוק ויבן ה' אלדי"ם את הצלע ר"ת מויבן עד את בכלל עולה במספר ח"י. אפ' שם רמז למ"ש המשנה באבות בן ח"י לחופה. וס"ת אותיות המנה ר"ל תמנה ח"י ותנשא אמצעית תיבת ויב"ן הם י"ב שם רמז למ"ש במד' רבה ע"פ זה בת י"ב נדריה קיימים. אמצעות הוי"ה עולה י"א אפ' שם רמז למ"ש המדר' הנז' בת י"א נדריה נבדקים. אמצעות אלדי"ם עולה מ"א כמספר אדם אפשר שם רמז דכשישא אדם אשה הוא אדם וכל מי שאין לו אשה אינו אדם כמ"ש ז"ל בגמרא. וק"ל.

איתא בפ"ה דשבת אמרו מלה"ש לפני הקב"ה רבש"ע מפני מה קנסת מיתה על אדה"ר אמ"ל מלוה קלה צויתיו ועבר עליה ע"כ. והנה כל המפז"ל אחזו לצ"ר בכונתו וכל אחד לדרכו פנה וגם אני אענה חלקי במה שראיתי להרב יושב אוהלים ז"ל ד"ג ע"ב בכונת מאמרם ז"ל וז"ל זה ספר תולדות אדם מלמד שהראהו הקב"ה לאדה"ר דור דור ודורשיו דור דור וחכמיו כיון שראה לרע"ק שמח בתורתו ונתעצב במיתתו ע"כ. ואיכא למידק דנהי דרע"ק חכם גדול בתורה היה מ"מ כמה וכמה חכמים גדולים ממנו וכיוצא בו ולמה לא שמח כ"א בהורת רע"ק ועוד למה נתעצב על מיתתו והוא גופיה אמר מתי יבא לידי ואקיימנו. אמנם בהק' עוד מ"ש בש"ס בפ' שלשה שאכלו דרע"ק דרש ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיה הרי דס"ל לרע"ק דאין שתיה בכלל אכילה וכן איתא במס' בכורות דר"ע ס"ל דאין שתיה בכלל אכילה גבי חלב

בהמה

בהמה טמאה דאסור מדכתיב ואת הגמל לרבות חלב מדאיצטריך לרבוי ס"מ דשתיה לאו בכלל אכילה. וידוע דרע"ק הוא דדריש אתין שבתורה. עוד נקדים מ"ש המפו"ל דחוה סחטה ענבים ונתנה לו. וא"כ אליבא דרע"ק אין חטא בעץ הדעת דהוא לא נזהר אלא באכילה אבל לא בשתיה וכן מתירת רע"ק בדין אחר יולא שאין חטא לאדם באכילת עץ הדעה והוא כי ידוע להמפו"ל שכתבו דה"ט שאכל בלא ברכה משום שאכל פחות מכזית ואינו חייב לברך דהא כל מיוב ברכה הוא מק"ו כשהוא שבע מברך כשהוא רעב לא כ"ש ודיו לבא מן הדין להיות כנדון מה אחרונה בכזית אף ראשונה בכזית וכבר ידוע פלוגתא דתנאי במס' קמא אי אמרינן דיו דלת"ק אליבא דרע"ק אמרינן דיו ולרבי טרפון לא אמרינן דיו וכבר כתב רש"י ז"ל בריש מס' מגילה דכולהו סתמי דמתניתין נסתמו אליבא דרע"ק ע"כ נמלא גם מתורת רע"ק זו יולא ריוח לאדם שאכל בפחות מכזית בלא ברכה. מעתה יתבאר המאמר שפיר דכיון דראה לרע"ק ולתורתו הנפלאה עד דכולהו משניות נסתמו אליביה והלכה כרע"ק מחבירו שמח מאד בתורתו שמתורת רע"ק יולאה שלא חטא אדה"ר בעץ הדעת אם מפני שהוא שתה משקין ואליבא דרע"ק שתיה לאו בכלל אכילה ואי משום שאכל בלא ברכה הרי אכל פחות מכשיעור דאליבא דרע"ק דאית ליה דיו א"כ בעינן כזית בברכה א' משו"ה שמח מאד בתורתו ובפרט שהלכה כמותו. אכן תכף נתעלב במיתתו דזו תורה וזו שכרה ומוכרח לומר שכך היא המדה ענוש לצדיק אפי' על דבר קל כדי להתקיים מחשבתו יתברך שרלה לברוא העולם במדת הדין וממחשבתו קיימת בחסידי עליון שדנם עפ"י דין הגמור וכמ"ש הרב תורת חיים בחי' על מס' קמא עמ"ש ז"ל בראשית ברא אלד"ים וכו' וממילא לא יועילו כל התי' שנתרלו בעדו משום דעכ"פ כיון שהוא חסיד עליון ויליר כפיו היה ראוי לו להחמיר ולתפוס סברת המחמירין וא"כ שפיר ענוש יענש אפי' על כחוט השערה משו"ה נתעלב על מיתתו דהשתא נפיק מיניה חורבא לדידיה ליענש ואין מליל עפ"י מדת הדין הקשה עכ"ל הרב ז"ל. ובזה הבא נבא אל הביאור אמרו מלה"ש לפני הקב"ה רבש"ע מפני מה קנסת מיתה על אדה"ר דכיון דהדין כרע"ק דס"ל דאין שתיה בכלל אכילה והוא שתה וגם אכל פחות מכשיעור דאין חייב בברכה ראשונה לס' רע"ק דאית ליה

ליה דיו וכו' ע"ז תרין יתיב הקב"ה מלוה קלה לויתיו ועבר עליה. הכונה כיון שלויתיו לו שהוא יליר כפי וחסיד עליון אף שהיא קלה כמות שהיא חייב עליה כדי להתקיים בו המחשבה כנז"ל ודו"ק:

ובאופן אחר נראה לענ"ד בהק' מ"ש הרב מזל שעה ז"ל שאדם וחוה כיון שנאסרו באכילת עץ הדעת עשו אותה כדין קדש והקדש אסור באכילה ובנגיעה וכדאמ' בפ' הערל דע"ה וז"ל אי בעית אימא נגיעה כאכילה מהכא נפקא וכל קדש לא תגע אזהרה לאוכל או אינו אלא לנוגע ה"ל בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא מקיש קדש למקדש מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה אף קדש דבר שיש בו נטילת נשמה ובנגיעה נטילת נשמה ליכא והאי דאפקיה בלשון נגיעה ה"ק נגיעה כאכילה ופירש"י ז"ל נגיעה כאכילה אסור לאכול אסור ליגע יע"ש. שמעינן דכל מידי שבקדש טמא שהוא אסור באכילתו אסור במגעו לכן כיון שנאסר באכילתו סבור מינה דבמגעו נמי אסורים ובהכי מה נמללו דברי רז"ל שאמרו דחפה עד שנגעה בו אמ"ל כשם שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה והביאו רש"י ז"ל הכונה דכיון שעשאוהו כהקדש נאסרו באכילתו אמ"ל כשם שאין מיתה בנגיעה כך וכו' והם לא ידעו מסקנת הגמרא שאע"ג שבאכילה איכא מיתה בנגיעה ליכא אלא איסור ומה זו ראיה מנגיעה לאכילה רב המרחק ביניהם עכת"ד. ובזה מפורש יולא מפני מה קנסת מיתה על אדה"ר דכיון שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה ולמה קנסת עליו מיתה. ויהי כמשיב מלוה קלה וכו' הכונה לא החמרתי עליו בנגיעה כמו באכילה שהיא במיתה אלא באיסור דוקא וכמסקנת הגמ' שם ולא היה לו ליקח ראיה מהנגיעה וכיון שלקח ראיה מזה בדין הוא דלימות ודו"ק:

במדרש וישם ה' לקין אות. אות שבת ע"כ. נראה לענ"ד לתת טעם לשבח דעל מה ועל מה מסר לו אות שבת ולא אות אחר. ועוד למה אות שבת הוא שומרו. ויובן בהק' במ"ש המפז"ל הביאו הרב בנו של המחבר מעשה רוקח בדרשותיו סוף חלק ג' וז"ל דהטעם דמועיל תשובה דוקא לישרא' ולא לאוה"ע דישרא' נקראים בניו ואב שמחל על כבודו כבודו מחול ע"כ. וידוע ג"כ דמשבת מוכח דיש לנו דין בנים דש"ה הוי משתמש בשרביטו ש"מ ע"כ. ומעתה יובן דאילו לא מסר לו אות שבת היה כל מולאו יהרגהו שיאמרו אינה מועילה לו תשובה דמלך שמחל על כבודו

איני

אינו מחול אבל כשמסר לו אית שבת אז מוכח דיש לנו דין בניס וא"כ התשובה תועיל לו דהב שמחל על כבודו מחול ומפני זה אינם מכים אותו כל מולאו דתשובתו מקובלת ברלון וק"ל:

ובזה יובן לע"ד כונת המד' הביאו הרב דברי שמואל ז"ל וז"ל כשפגע אדה"ר בקין א"ל מה נעשה בדינך א"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי כיון ששמע אדם כך אמר כ"כ גדול כחה של תשובה מיד אמר מזמור שיר ליום השבת ע"כ. ולכאורה יראה שהוא תמוה דמה ענין שבת אלל תשובה. ועפ"י האמור הנה מה טוב דהכונה דהנה אדה"ר נסתפק בענין שבת דהיאך אנו שומרים שבת הלא משהמש בשרביטו ש"מ חייב מיתה אבל כשראהו לקין וכו' וא"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי מוכח דיש לנו דין בניס דא"ה לא יתקבל דמלך שמחל ע"כ אכ"מ ובודאי דיש לנו דין בניס לכן שמח לבו והתחיל לומר מזמור שיר ליום השבת וק"ל ועי' לקמן בתהלים מ"ש בזה:

א"נ באופן אחר בהק' מאי דמקשו המפז"ל על מאמרם ז"ל ביומא דפ"ו ע"ב אמר רבי יוחנן גדולה תשובה שדוחה לא תעשה שבתורה [ופירש"י ז"ל לא יוכל בעלה וכו'] והקשו ז"ל דהא אמרינן בשבת ד' ד' שאין אומרים לאדם חטוא כדי שיזכה חבירך והיך הקב"ה עובר על לא יוכל בעלה וכו' והרב מראה הגדול ז"ל ח"א די"ג ע"א בשם הרב קול יעקב למהרי"ש ז"ל תירך דמה דקי"ל בענין שב"ק החמורה דכל דאיכא פיקוח נפש מחללין עליו את השבת כדי להליל חבירו ממות ומלוה בגדול ליטפל לזה [כדאמרינן ביומא דף פ"ד ע"ב] ואפי' ספק פיקוח נפש כנודע וא"כ איכא למימר הכי גבי תשובה דמטעם זה עלמו הותר להקב"ה לעבור על לאו דלא יוכל כדי שיקיימו ישראל מלות עשה של התשובה שהרי אם לא יקבל הקב"ה תשובה של הרשע אז בעונותיו ימות לא כן ע"י התשובה חיו יחיה אלו דבריו ז"ל. ומעתה ז"א כשפגע אדם בקין א"ל מה נעשה בדינך א"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי ואז נתקשה קושית המפז"ל דאיך עבר הקב"ה על לא יוכל וז"ש כ"כ גדול כחה של תשובה שעבר על לא יוכל אבל כשראה שבשב"ק פיקוח נפש מותר אזי נתיישבה לו הקושיא כמ"ש הרב קול יעקב והתחיל לומר מזמור שיר ליום השבת שממנו הוראה יולאה לתשובה:

במדרש בס' זה הביאו הרב קרבן אשה ז"ל בדרשותיו דקי"ו ע"ג

ע"ג וז"ל כשעלה משה למרום מלא שהיו קורים במעשה בראשית מעשה של כל יום ויום והיו קורים במעשה יום הששי וכשהגיעו לפ' ויכולו הפסיקו והתחילו לספר בשבחה של תשובה ע"כ והק' הרב הנז' דמה ראו על ככה דכשהגיעו לפ' ויכולו הפסיקו והתחילו לספר בשבחה של תשובה באותו פרק ולא קודם ולא אחר ומה שמיטה אלל הר סיני מה ראו להתקרב שמירת השבת במעשה התשו' והוא ז"ל לדרכו פנה עי"ש באורך ועפ"י דרכינו א"ש עפ"י דרך הראשון ז"א כשהגיעו לפ' ויכולו הוקשה להם איך ישראל מקיימים השב"ק והלא משתמשים בשרביטו ש"מ והוכרחו לתרץ דגם קי"ל דין בניס ומזה הטעם בעלמו הב"ה מקבל אותנו בתשו' אעפ"י שהוא מלך ומפני זה התחילו לספר בשבחה של תשובה והרי הוא כמבואר:

בראשית ר"ת ב'עניית א'מן יש"ר ת'זהרו. א"כ ר"ת א'לו י'עמדו ב'הבל תינוקות ש'בבית ר'בן ועל כן יש בפ' זה כ"ח אתוון כמו איש"ר ודרשו בזוה"ק כ"ח מעשיו הגיד לעמו ודו"ק:

בראשית ברא עם ב' כוללים גימ' ה' אלד'ינו ה' אחד ולכן תחילת המשניות מאימתי קורין את שמע וכו' פני דוד יעו"ש. והנה ידוע מנהג ישראל הורה שבעת ק"ש מניחים ידיהם על עיניהם וזהו לעיני כל ישראל בראשית ודו"ק.

בראשית תרגום ירוש' בחכמתא והנה ארז"ל אין הקב"ה נותן חכמה אלא למי שיש-לו חכמה שנא' יהיב חכמתא לחכימין וכו' וידוע כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וכו' רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה ולכן יע"ן לעיני כל ישראל בראשית (בחכמתא) וק"ל רא"ה.

בראשית בר'א אלד'ים א'ת ס"ת אמ"ת אפשר לרמוז לענ"ד בהק' התיקון שעשה רב אחד לאדם אחד שיקיים כל התורה כולה דהיינו תיקון קל שידבר דוקא אמת ויקיים כל התורה כולה כי בבואו לחטוא אומר בלבו אם ישאלני אדם היכן היית מה עשית היום לא אוכל לשקר ולא אוכל לומר לכן לא אחטא וכו' ובזה פי' הרב חיד"א ז"ל בא חבקיק והעמידן על אחת שנא' ולדיק באמונתו יחיה ודו"ק אמור מעתה לכן תחילת דיברה תו' עלה טובה כדי לקיימה ולקיים כל מלותיה בראשית הכל

הכל ברא אלדי"ם את ס"ת אמת ודו"ק וזהו ראש דברך אמ'ת ר"ל תחילת התורה אמרה לנו אמת היינו טעמא כדי שלעולם כל משפט צדקך דהיינו התורה ומלות לעולם יתקיימו ודו"ק רא"ה:

ורוח אלדי"ם מרחפת על פני המים עיין בעה"ט שכתב בגימ' זו רוחו של משיח והם דרז"ל אלא שרמוזה במספר יעו"ש ועפי"ז יע"ן השלום הכתוב על פני המים הרומז לים כנרת שבטבריא שמשם עתידין להגאל ורמב"ה שהיה שם בטבת"ו אמ"ל הא משיח כהן דידכון ומה נעים ס"ת ורו'ח אלדי"ם מרחפ'ת ס"ת חמת זו טבריא. וק"ל רא"ה אנכי:

וירא אלדי"ם את האור כי טוב ויבדל אלדי"ם בין האור ובין וכו' עי' בס' אדרת אליהו הבבלי הי"ו שפי' שההבדל שיש בין מספר אור לחשך הוא קכ"א כמספר צירופי שם אלדי"ם שהוא קכ"א עם הכולל וזהו ויבדל אלדי"ם ר"ל ק"ך צירופי אלדי"ם עה"כ בין האור ובין החשך יעו"ש ואנכ"י רא"ה נלע"ד לפ' כמו זה בהו"א בהקדים מ"ש הרב חיד"א ז"ל ע"פ ויתרון החכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך בהק' קושית המפרשים ז"ל על המגיד למה ברשע שאמר לכם אמרו עליו לכם ולא לו ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר הלא גם החכם אמר אתכם ולא אמרו עליו אתכם ולא לו ותירצו דבחכם כתוב אדינ"ו לא כן ברשע יעו"ש וזהו ויתרון החכמה מן הסכלות שהוא הרש'ע כיתרון האור מן החשך דבאור כתיב ויקרא אלדי"ם לאור יום ולא כן בחשך לא זכר שם אלדי"ם אלא ולחשך קרא לילה ודו"ק, ובזה פי' הרב ויקרא יצחק כונת המדרש תמוה והארץ היתה תוהו ובוהו אלו מעשיהם של רשעים ויאמר אלדי"ם יהי אור אלו מעשיהם של צדיקים ואיני יודע באיזה מהם חפץ כשהוא אומר וירא אלדי"ם כי טוב הוי אומר במעשיהם של צדיקים הוא חפץ וכו' והקושי מבואר מהיכא תיתי שיחפוץ במעשיהם של רשעים עד שהוצרך להביא ראיה מפסוק שאחריו וע"פ הקדמה הנז"ל ניחא דהיינו מעשיהם של רשעים שאומרים מה העבודה הזאת לכם כמו רשע האמור בהגדת פסח. ומעשה הצדיקים היינו כמו החכם שאמר מה העדות אשר צוה ה' אדינ"ו אתכם ואיני יודע באיזה מהם חפץ שהרי שניהם אמרו אתכם ולכם הוציאו עצמם מן הכלל לז"א כשהוא אומר וירא אלדי"ם את האור וכי טוב וזכר שם אלדי"ם על האור ולא על החשך הוי אומר

את המבול לשחת כל בשר וכו' והקימותי את בריתי אתך וזהו ויסגור ה' בעדו ר"ל שהוי"ה שהיא רחמים היא בעדו והדין לבני דורו ולכן כאשר יבשה הארץ אזי כבר נעשה דין לבני דורו ורחמים לו ולבניו לכן אמ"ל לנח צ"א מן התיבה ר"ל כבר נעשה פעולת הוי"ה אד'ני הרמוזים במדת התיבה בהם בגי' צ"א וק"ל רא"ה אנ"כי.

א"נ שם רמז ש' אורך גי' שם אלדי"ם ברבוע א' א"ל אל"ה אלהי אלהי"ם הרי מדה"ד. ל' קומה הוא שם הוי"ה עם ד' אותיותיו. נ"ן רוחב הוא שם הוי"ה באלפין עם פרטיו ד' אותיות והתיבה וק"ל רא"ה.

ויסגור ה' בעדו. יע"ן שאמז"ל שאף נח אינו כדאי אלא שמצא חן וכו' וקשה וכי משוא פנים בדבר ואפשר שהוא תיקן עצמו ע"י לוט וכמשז"ל תיקון הברית פ"ד לומות יעו"ש.

ומעתה זהו ויסגור ה' בעדו כי הוי"ה עם נ"ח יהיה פ"ד בגי' לרמוז שתיקן פגם הברית ע"י פ"ד לומות כמנין נ"ח ויסגור הוי"ה בעדו ודו"ק רא"ה.

א"נ יש לומר דהואיל ואינו כדאי למה ניצול. ואולם כבר אמז"ל בזכות אברהם ומשה. גם ידוע מי שעושים לו גם בזכות אחרים אינו רואה בניסו כמו לוט ואשתו שאמ"ל אל תבט אחריך ולכן ויסגור ה' בעדו בתוך התיבה שלא לראות בניסו דהאל"ה יכול הקב"ה על חלקה אחת ימטיר ועל אחת לא ימטיר וכמו ניסיון דגדעון וק"ל רא"ה. ועפי"ז יע"ן כי מלאה הארץ חמס וכל זה מפניהם ר"ל מגדולים שלהם פני העדה אי רים עמא אתתקן כ"ע אתתקן ואף נח אינו כדאי אלא שמצא חן וזהו מפניהם וק"ל רא"ה אנכי. או נימא מפניהם מאותם גדולים שלא מיחו בהם ולכן הגני משחיתם גם להם עם אנשי עם הארץ חוץ מנח שמיחה בהם. ועין בחות"א פסוק א' ויערב לך רא"ה.

ויאמר אלד"ים לנח קץ כל בשר בא לפני פי' המפז"ל דהוא רומז על ס"מ הוא יצה"ר הוא מלאך המות העולה ומקטרג כי מלאה הארץ חמס וכו' ואולם מהו לפני ולא אמר אלי וג"כ מהו מפניהם ואפשר לע"ד בהק' מ"ש בס' ילקוט דוד הטעם שנידונו ברותחין יעו"ש. ומעתה ז"א קץ כל בשר ר"ל פגם כל כל אדם בא' לפני ר"ל לשם י"ה שהוא פנים של שם הוי"ה כי מלאה הארץ חמס שהוא ג"ע כמ"ש במד"ר ובעה"ט יעו"ש ולכן

אמר

אמר מפניהם שהוא רומז על חמס שחומסים נשיהם מאת פניהם שזיווג בני אדם פנים כנגד פנים וק"ל רא"ה.

א"נ בא לרמוז מאז"ל והביאו רש"י ז"ל לעיל סוף בראשית ע"פ ויתעצב אל לבו וכו' מין אחד שאל לריב"ק אתם מודים שהקב"ה רואה את הנולד אמ"ל הן אמ"ל והא כתיב יתעצב אל לבו אמ"ל נולד לך ן' זכר מימיך אמ"ל הן אמ"ל ומה עשית אמ"ל שמחתי ושימחתי אחרים אמ"ל ולא היית יודע שסופו למות אמ"ל בשעת חדוה חדוה בשעת אבלא אבלא וכו' וזה דחייה למין אבל העיקר הוא בשביל הצדיקים העתידים לצאת מהם יעו"ש ומעתה ז"א ויאמר ה' לנח קץ כל בשר כבר בא לפני מקודם וראיתי את הנולד כי מלאה הארץ חמס מפניהם ואעפ"כ הנני משחיתם את הארץ והטעם הוא בשבילך והיוצאים ממך צדיקים ובזכות משה הרמוז בתיבה שגם הוא היה בתיבה בתוך היאור וק"ל רא"ה אנכ"י ובזכות אברהם ס"ת ויאמר אלדי"ם לנח ני' אברהם וק"ל:

וזה אשר תעשה אותה ש' אמה אורך התיבה ן' אמה רחבה ול' אמה קומתה. אפשר לרמוז המספר לע"ד בהקדים מה שהקשה בס' ילקוט דוד משם המפז"ל למה בדור המבול לא נשאר שריד ופליט ובהפלגה נשארו ונתפזרו וי"ל דבמבול נחתם גז"ד על הגזל ולא היה שלום ביניהם ובהפלגה היה שלום ביניהם ולכן בעדת קרח לא נשאר מהם שריד שהיה מחלוקת קרח ועדתו דהיינו מחלוקת ביניהם עכ"ל יעו"ש. נמלא במבול לא היה שלום ביניהם והנה שלום עם ד' אותיותיו עולה ש"ף ולכן התיבה ארכה ורוחבה וקומתה עולה ש"ף יען לא עשו שלום שהוא גימט' ש"ף הולרכו לתיבה שיש בה ש"ף אמות או אימא הכי הואיל ואין ביניהם שלים נמלא וי"ו דשלום קטיעא רמז לזה ותקרא שלים ש"ן אורכה למד קומה יש רוחבה וק"ל רא"ה אנכ"י:

ויאמר אלדים לנח קץ כל בשר בא לפני. ר"ל כל העולם במאזנים ישאו יחד והכריע המשקל לחובה מפניהם ר"ל אפי' גדולים פני העדה מלאים חמס גזל והנני משחיתם את הארץ כמו רוב העיר כך רוב העולם ואתה המשקל שלך לבדו הכריע לכף זכות לכן עשה לך תיבת וכו' ולפי המד' שגם נח אינו כדאי אלא שמלא חן וכו' ומי שנעשה לו נס בזכות אחרים אינו רואה בניסו כמו לוט וכו' לכן עשה לך תיבת עלי גופר וכו' וק"ל רא"ה אנכי:

פרשת לך לך

ויאמר ה' אל אברם לך לך וכו' אפשר שבא לרמוז שהאדם צריך להיות צדיק כל ימיו ומושפע מעולמות העליונים הוא ע"י שיזכור תמיד המיתה בין עיניו וכמ"ש ושוב יום אחד לפני מיתתך כנודע ויש גדול מזה שלא יאמר שמא ימות למחר אלא עוד רגע ימות וכו' וכמ"ש דהע"ה ויקרבו ימי דוד למות ויצו את שלמה בנו והצוואה היא לאמר אנכי הולך בדרך כל הארץ אם יהיה כל ימיו בבחינת הולך אזי וחזקת והיית לאיש. וכו' ומעתה ז"א ויאמר ה' אל אברם הקב"ה נותן עצה טובה לאברהם שיהיה צדיק בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו העצה לך לך שיהיה לך תמיד בחינת לך כי הולך הוא מארצך וכו' אל הארץ אשר אראך דהיינו מארץ אל ארץ כי עפר הוא ואל עפר ישוב אם תעשה כן ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך וכו' רא"ה אנכי.

א"נ כמ"ש באבות עקביא ן' מהללאל וכו' וזהו שתדע בעצמך שאתה הולך מארצך אל הארץ אשר אראך הרי לאן הוא הולך. וממולדתך הרי מאין בא. ומבית אביך אביני שבשמים לפניו עתידין ליתן דין וחשבון אם תסתכל בג' דברים הנז' אזי אין אתה בא לידי עבירה אזי ואעשך לגוי גדול וכו' רא"ה אנכי. שוב ראיתי להר' חיד"א פי' כן פ' זה ושו"ש.

והרב ערבי נחל פי' כי ג' מלבושים גשמיים לובש האדם א' גם מחבירו דהיינו בשעה הזרעת הזרע מאביו באה הנשמה ומתלבשת גשמיות גם ובשעה שניזון ממאכל אמו ודמיה וכו' זה יותר גם ובשעה שבא לזה העולם בא לו ילה"ר וכו' וזהו התפשטות תחי' לך לך מארצך אח"כ ממולדתך הקל תחילה.

ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה. לכאורה כפול ואברכך והיה ברכה וי"ל לע"ד כי אברהם לקח משרי וגדל שמו וע"י שלקח ה"א ונשאר לה ה"א נתקיים בא ה"א לכם זרע יצחק וזהו ואגדלה שמך והיה ברכ"ה גי' זכ"ר או אפ"ל עפ"י מ"ש הרמ"ע הוב"ד בחומ"א ס' זה בשם ה' עמודיה ז' דאברהם ושרה היו שוים כשמש וירח וא"א שיולידו מיעט שרה כלבנה שמיעטה והרבה לבאותיה כן מיעט שרה ונתן לה יצחק וזהו וה' פקד את שרה ר"ל לשון חסרון ועי"ז זכתה לילד וכו' ומעתה ז"א

ז"א והגדלה שמך שתקת ה'א משרה אזי והיה ברכה ג' זכר פרי הבטן וק"ל רא"ה.

ויאמר ה' אל אברם. זו הנשמה כמ"ש בזוה"ק לך לך מארצך וכו' ומבית אביך דא א"ע מתחת כס"ה אל הארץ וכי תימא מה הנאה יש לה אדרבא יותר טוב ישיבתה שם שמא תבא ותתמין לז"ת כתירון המגיד כי ניחא לה לבא אפי' על הספק יען שמתחילה ניזונת מתו' חסד ומן דאכיל דלאו דיליה בהית לאיסתכולי באפיה אבל ע"י ביאתה ניזונית בזרוע ורואה פני שכינה וזהו אשר אראך ודו"ק. כי מתחילה לא תוכל לראות את פני וק"ל רא"ה. והרב כמהר"ש אב"א נר"ו ביאר עליה דברי רש"י ז"ל להנאתך ולטובתך טובה דילך ודו"ק אלו דבריו נר"ו וק"ל.

עתה ידעתי כי אשה יפת מראה את. פי' הרב מהרש"א נר"ו כי מתחילה חשב שאין לה אלא חוט ש"א משוך עליה כמו אסתר ירקרוקת וכו' וכשהגיעה לבית הגלמים נסתלקה ממנה שכינה הוא החוט הנז' וא"כ גם בכאן כשהגיעה קרוב למצרים מליאה גילולים נסתלקה שכינה אזי ידע כי אשה יפת מראה באמת ולא מכח השכינה כמ"ש וק"ל:

ב' **במסרה** אמרי נא אחותי את. אמור לחכמה אחותי את. עי' פירושה בס' כת"י דקל"ג שפי' לסברת בן עזאי אמרי נא לאשתך אחותי את כאחותו שאסורה כך יאסור לישא אשה ואולם אימתי אם אתה תאמר לחכמה אחותי וכמ"ש ן' עזאי מה אעשה שנפשי חשקה בתו' וק"ל רא"ה:

ומלכי צדק מלך שלם וכו' שם פירושו בשה"ק הנז' דף הנז"ל קחנו משם לך נא רא"ה.

אנכי מגן לך עי' מ"ש בעניותי בשה"ק או"ר המערכ"ה מע' א' סי' ו' ופי' הרב אהבת שלום כי מי שעובד ע"מ לקבל פרס יש קץ וגבול לשכרו ומי שעובד שלא ע"מ לקבל פרס אין קץ לשכרו וזהו אנכי מגן (תרגום חנם) לך שאתה עובד אותי חנם א"כ שכרך הרבה מאד עכ"ד ודפח"ח:

א"נ ג' במסרה הנ"ל יל"פ באו"א בהק' דברי עקביא הסתכל בג"ד ואין אתה בא לידי עבירה וכו' ואלו הם ויעבור והנה הינכו דהוא מאין בא מטיפה סרוחה כמ"ש שלמה הע"ה ג' נפלאו ממני דרך נשר בשמים דרך נחש עלי צור דרך גבר בעלמא

אכלה

במעשה הצדיקים כמו החכם שהזכיר שם אדי"ס הוא חפץ ואינו חפץ במעשה רשעים שהוא לא הזכיר שם אדי"ס כחשך:

אמור מעתה יע"ן לע"ד רמז הכתוב ויבדל אדי"ס בין האור ובין החשך ר"ל ההבדל שיש בין אור לחשך הוא שם אדי"ס כנז"ל וזהו ויבדל אדי"ס בין האו"ר ובין החש"ך וק"ל רא"ה אנכי:

את המאור הגדול לממשלת היום מאור גימ' רמב"ם או מאור עם ד' אותיות גימ' מאי"ר הגדול רומז לרמב"ם שאין בדורו כמוהו ולא יכלו לעמוד עד סוף דעתו והוא אמר בעת פטירתו אמרו לבני א"י הא משיחתכון וכו' ולכן אמר לממשלת היו"ם כי אותיות היו"ם ו"ה מהוי"ה ומ"י מאדי"ם חסרים עד שיבא משיחנו כמ"ש במ"א ע"פ כל היו"ם דוה לכן נאמר בו לממשלת היו"ם ודו"ק. רא"ה:

והנהר הד' הוא פרת עיין מ"ש בעניותי בס' טובת מרא"ה קחנו ובואה:

ויאמר ה' לא טוב היות האדם לבדו פירשתיו בס"ד בסה"ק יסוד מערבי:

ותרא האשה כי טוב העץ וכו' ונחמ"ד העץ וכו' רמז נחמד כ"ר חל"ה ד"ס כי עץ הדעת הוא גרם לה לקיים ג' מצות הנז' ובמ"א פי' בארוכה:

הנחש השיאני ואוכל עיין מ"ש בזה בפ' בלבת אש מתוך הסנה וק"ל:

ויעש ה' אדי"ס לאדם וכו' כתנות עור בתו' של ר"מ כתוב כתנות או"ר עיין טובת מראה:

קניתי איש את ה' פירשתיו במ"א בס"ד קחנו משם:

וישע ה' לקין וכו' וא הבל וכו' לא שעה עיין פירושו בטובת מרא"ה:

וישם ה' לקין אות וכו' בדרשותי יפות מרא"ה פירשתיו:

זה ספר תולדות אדם פי' בס"ד בסה"ק יפות מרא"ה:

ויתהלך חנוך וכו' עיין בעה"ט שכתב הנה בשמים עדי ושהדי במרומים ובס' חומ"א מ"ש ומ"ש בעניותי בטובת מרא"ה:

ויהי כל ימי מתושלח וכו' וימת עי' במב"ת ענף הספר על

פטירת הנז' ומ"ש בעניותי במ"א לך נא ראה.

ועתה ארור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת את דמי אחיך מידך יע"ן לע"ד בהקדים מ"ש הרב אספקלריא המאירה פ' שמות ופ' קרח הוב"ד בס' וילקט יוסף מע' פ' סי' י"ב וסי' ט"ו ואתה תבאר ודו"ק רא"ה:

וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום והקושי מבואר דהו"ל להזכיר המחשבה קודם למעשה ונראה לע"ד שהוא רומז על עון ז"ל המכונה בשם רע כמו ויהי ער בכור יהודה רע וכו' גם ידוע מ"ש ז"ל ע"פ ונשמרת מכל דבר רע שלא יהרהר ביום ויבא לידי קרי בלילה יעו"ש ומעתה ז"א וירא ה' כי רבה רעת האדם דהיינו ז"ל רח"ל בארץ כמו ושיחת ארצה וכי תימא שמא במקרה ולא במזיד לז"א וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום ר"ל אינו חושב כל היום רק בזנות הנקרא רע וע"כ בא לידי קרי בלילה ודו"ק רא"ה אנכי.

והרב חיד"א ז"ל בפני דוד דקדק מאי מיעט תיבת רק ופי' בכמה אופנים ונראה לע"ד בהק' דאין ב"ד בא אלא בדור שכולו זכאי או שכולו חייב וטעם שכולו חייב משום ואז הקאת ואת הרחמי' כנודע ומעתה זהו מה שמסיתו הילה"ר לאדם אומר לו לא שייך שכולו זכאי כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (הגם דבאמת הוא טועה דיכול כל האדם לעשות עצמו כמרע"ה) וא"כ עשה עבירות הרבה כדי שתתמלא כריסה לסטר"א ותקיא ותשאר ריקם ויבא משיח לדקנו וזהו וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום ולא יעשה טוב כלל כדי שתת' ס"א מעבירות ותקיא אותם ויבא משיח לדקנו במהרה בימינו אכי"ר:

ויאמר אלדי'ם יהי אור ויהי' או'ר וירא אלדי'ם ס"ת מאי"ר עיין פירושו בסה"ק טוב"ת מרא"ה קחנו ובואה ויערב לך רא"ה:

א'ת הא'ור כי' טו'ב ס"ת ברית כ"כ בעה"ט ונראה לע"ד בהק' מ"ש בס' יסוד מערבי שתקון הברית היא הדלקת הנרות בשבת ובבהכ"נ ומעתה יע"ן א'ת הא'ו'ר כ'י טו'ב ס"ת ברית ומשם באר"ה וק"ל רא"ה:

פרשת נח

סמיכות התחלת פ' נח עם סוף בראשית ונח מצא חן בעיני ה' אלה תולדות נח נח איש צדיק וכו'. ידוע כינוי צדיק הוא ברית קדש כמ"ש ביוסף הצדיק. גם ידוע מי שפוגם בריתו בז"ל ובזנות פוגם בבחינת עינ"ן וכמש"ה בדע"ה והרע בעיניך עשיתי וכמ"ש הרב אהבת שלום ע"פ כי תעשה הישר בעיני ה'. ומעתה יע"ן אמחה את האדם וכו' כי רבה רעת האדם בארץ וכמש"ל כי בני דורו השחיתו והתעיבו אין עושה טוב רק רע כל היום ולכן אמר אמחה את האדם וכו' אבל ונח מצא חן בעיני ה' והטעם הוא אלה תולדות נח מע"ט איש צדיק שומר הברית והחסד ודו"ק רא"ה אנכ"י:

א"נ באו"א בהק' מ"ש הרב חיד"א ז"ל בסוף ס' כף אחת וז"ל סגולה אמיתית ולכל ענין הוא להיות עניו באמת מלב ונפש וליתן צדקה כפי משגת ידו ולעסוק בתורה לשמה וסימניך ענ"ת ה' היא תקום ענ"ת ר"ת ענוה צדקה תורה היא תקום יעו"ש. גם ידוע מש"ה ולענוים יתן חן וזה רמזתי במקרא הנז' אלה תולדות נח ר"ת את"ן שם רמז שנח היה נותן צדקה והראיה נקרא איש צדיק ור"ת אלה תולדות נח תנ"א ר"ל כמו תנו רבנן וכמשז"ל שנח למד תורה כמו שרמוז את האלדי"ם התהלך נ"ח ס"ת חכם וגם היה עניו כמשז"ל כי תמים רמז לעניו כמצא נח שלם בשלשה מדות הנז' ולכן הוזכר נח ג"פ בפי' הנז' אמור מעתה הסמיכות יפה נדרשת ונח מצא ח"ן והטעם הוא משום שהיה איש צדיק תמים הרומז לעניו כנז' וכמ"ש חן וכבוד יתן ה' לא ימנע טוב להולכים בתמים וכן ולענוים יתן חן וק"ל רא"ה אנכ"י ודו"ק כי קצרתי ודברי פי חכם חן.

יפת אלדי"ם ליפת וישכון באהלי שם ויהי כנען עבד למו. עיין אדרת אליהו בפרשתנו מ"ש לך נא רא"ה.

אלה תולדות נח נ"א אי"ש צדי"ק וכו' ס"ת חשק שהיה לו בתו' ובעבודת האלי"ת כ"כ הרב חיד"א משם רבינו אפרים ואיהו דידיה דריש שח"ק כי כל מעייניו לזכך הנשמה הנקראת שמים ועוזו בשחקים יעו"ש. ואנן בדידן כי ס"ת הנז' גי' זאת הרומז לשלשה מדות קול צום ממון העולים גימ' זאת כמשז"ל בזאת יבא אהרן

אהרן אל הקדש והם ר"ת ג"כ עלת ה' היא תקום ר"ת עינוי לדקה הו' ולכן נזכר נח ג' פעמים להודיעך כי יש לו שם בשלשה מדות הנז' והם רמוזים בפ' הנז' אלה תולדו'ת נ'ח אח"ן גם תנ"א הרי לדקה תורה והעינוי רמוז בתשלום הכתוב את האלדי'ם התהלך נח וכמש"ה ויחזו את האלדי'ם ויאכלו וישתו יושב וההנה מזיו השכינה או נימא קול שהיה מוכיח לבני דורו הן יתן בקולו קול עז ותעלומות לעם וק"ל רא"ה.

א"נ מ"ש בהקדים התגא עקביא הסתכל בג"ד ואין אתה בא לידי עבירה וכו' ומעתה ז"א אלה תולדות נח הוא מאין בא. תמי'ם הי'ה בדורותי'ו ה'ת ס"ת המות הוא ולאן הוא הולך את האלדי'ם התהלך נח הוא ולפני מי עתיד ליתן דין וחשבון לפני ממ"ה הקב"ה וק"ל רא"ה. ולכך נח ג"כ נזכר בפ' וז"א רז"ל את בוראיך בוריך בארך יעו"ע. והמפז"ל פי' כי יתן בכו"ס עינו הרי בכוסו וכתיב בכים הרי בכיסו בכוב עינו בכעסו. כו"ס אשה כו"ס חפירה. כוס גימ' אלדי'ם.

ובאו"א פי' המפז"ל בהק' משז"ל בג' דברים אדם ניכר בכוס'ו ובכיסו ובכעסו וזהו קרי וכתיב. כתיב בכים וקרי בכוס הרי בכוסו ובכיסו. וגם תיבת כוס עם אות עי'ן דהיינו כו'ס ע' הם כע'סו הרי ג"ד הנז' ודפח"ח.

כתב הרב אדרת אליאו פי' זו שים מדרש וז"ל ואף תיבתו של נח במדת רחמים ובמה"ד נעשית לא ולמד ממדותיה והוא תמיה ופירש אותו בהק' דברי הרב מג"ע ס' זו שהתיבה היה אורכה ש' ורחבה וקומתה פ' סך הכל ש'ק כמספר שם הוי'ה ב"ה ושם אד"ני בהכאה כזה יו"ד פעמים א' ה' פעמים ד' ו' פעמים נ' ה' פעמים י' סך הכל גימ' ש"ק וכו' יע"ש נמלא במדת תיבת נח רמוזים שם הוי'ה ושם אדנו'ת שהם רחמים ודין עכ"ל ועפ"ד יע"ן לע"ד יפה סמיכה אחר המדות ג' מאות אמה אורך וכו' ול' אמה קומתה להר תעשה לתיבה וכו' מה זו סמיכה וגם למה להר חסר ו' ולמ"ד תלון יאמר חלון בפי' למה הוליאו בלשון להר. ועפ"י האמור הנה נכון הואיל וממדות התיבה ידענו שנעשית בדין ורחמים לכן אמר לה'ר שהיא אותיות לר'ה וגם אותיות רל'ה שם רמז דהגם דבני דורו יהיו בלר'ה עכ"ז הוא רלה האלדי'ם את מעשיו וזה ברמז ואח"כ אמר הכתוב בפירוש סמוך ונראה ואני הנני מבי'א

את

אכלה וממתה פיה לרמוז ג"כ שאדם בא דרך מעבר השתן ודם נדה זהו מאין באת מלשון והנה איננו כנז"ל ויעבור אברם בארץ זהו ולאן הוא הולך למקום. עפר רמה ותולעה ויעבור ה' על פניו זהו לפני מי עתיד ליתן דין וחשבון לפני ממ"ה הקב"ה וק"ל רא"ה אנכ"י:

א"נ עפ"י חקירת מרן למגיד על ביאת הנשמה לזה העולם ותי' לו המגיד דניאח לה לבא כדי שבחזרתה תהיה רואה פני שכינה מעתה ז"א ויעבור אברם בארץ הוא ביאת הנשמה לעולם ויעבור והנה איננו זו היא חזרתה לעולם העליון וא"ת זו היא ביאה זו היא שיבה ומה הנאה יש לה בביאתה לז"א ויעבור ה' על פניו וק"ל רא"ה:

אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך שם רמז למ"ש בן עזאי שאיני ראוי ליקח אשה מה אעשה שנפשי חשקה בתו'. וז"א אמרי נא אחותי את לכל אשה שבעולם כאחותו שהיא אסורה לו והטעם למען ייטב לי בעבורך ואין טוב אלא תורה וחייתה נפשי בגללך כמ"ש שנפשי חשקה בתורה וק"ל רא"ה:

ג' **במסרה** ויעבור אברם בארץ ויעבור ה' על פניו ויעבור והנה איננו עי' להרב ויקרא ילחק ז"ל שפי' בכמה אופנים יעו"ש ולעד"ן בהקדים משז"ל דהעניו הוא מרכבה לשכינה כמש"ה אני את דכא ושפל רוח גם אמרו דהעניו מתכפרים לו עונותיו וכאילו הקריב כל הקרבנות דכתיב זבחי אלד"ים רוח נשברה וכתיב נושא עון ועובר על פשע לשארית וכו' למי שעושה עצמו כשירים. ומעתה ז"א ויעבור אברם בארץ דהיינו ענוה לבו למעלה ועיניו למטה בארץ כמ"ש וענוים יירשו ארץ אזי ויעבור ה' על פניו היינו השכינה על ראשו פניו וחלקת לווחריו ואזי אין חטא בא ע"י ואם עבר וחטא מחללו וזהו ויעבור והנה איננו העון יתמו חטאים מן הארץ וק"ל רא"ה אנכי:

ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום וכו' יש לרמוז דהגם שיש כמה בני אדם שרולים לעבוד את השי"ת כדמ"ל ואולם לא יוכל מרוב טרדת המקנה והזהב וכו' והמה בקשו חשבונות רבים אינו מניח לו לישון גמלא ימים ולילות הולכים לאיבוד לצורך ממונו והגם שרלונו לעבוד ה' לא מלא מנוח לכף רגלו אפי' להתפלל מרוב

הנכנסים והיוצאים בין מוכרים וקונים ומוכרח להסיבם מפני הכבוד ומרוב נכנסים ויוצאים וכו' הולך זמן ק"ש ומנחה וכו' והוא בדעתו להעמיד ממונים וגזברים העומדים על עסקיו ועניניו והוא יושב פתח האוהל אהלה של תורה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ככל התו' והילה"ר דוחה אותו מיום ליום ומחדש לחדש עד שימלא אנשים או עד תחילת השנה או עד השנה הבאה וכיוצא אדהכי והכי פתאום בא אידו רח"ל נעשה דבר זה בכמה אנשים ה' יחזירנו בתשובה אבל אאע"ה הגם שהיה כבד מאד במקנה בכסף ובזהב עכ"ז וילך למסעיו מנגב ועד בית אל וכו' ויקרא שם בשם ה' וק"ל רא"ה אנכי:

א"נ יש לרמוז על הגבירים שבחו"ל אשר נפשם איותה לבא לארץ ישראל ואומרים בפה מלא מי יתן והיה שנזכה לעלות לארץ ישראל ואולם מה נעשה עסקים הרבה יש לנו כמה חובות כמה נכסים לאן ובקר וכו' וצריך זמן ומגס לקבץ ממונינו כי בזה הזמן לא נוכל מפני סיבה פלונית וכו' ואולם אאע"ה כבד מאד במקנה בכסף ובזהב עכ"ז וילך למסעיו אל מקום המזבח ויקרא שם בשם ה' בבית אל וק"ל:

וילך אברם כאשר דיבר אליו ה' וילך אתו לוט ואברם בן ע"ה וכו'. יש שאומרים שנמנעים מפני הקרובים שלהם שרוצים לעלות וכו' לז"א וילך אתו לוט ועכ"ז לא נמנע מלעלות ויש שאומרים עכשיו עדין במבחר ימיהם לא יעלו עד שיזקינו לא כן באברהם בן ע"ה שנים בלאתו מחרן שהיה עדין פחות מחלי ימיו כי הוא חיה קע"ה שנים נמצא בעלותו לא"י היה רך בשנים כפי שניו באותו זמן לכן אמר הכתוב הביטו אל אברהם אביכם וממנו תראו ותקחו מוסר רא"ה:

ועפ"י המסך זה יובן המסרה ויעבור ג' כנז"ל בהק' הידוע הדר בא"י כמי שיש לו אלוד' כי א"י ה' בעצמו משגיח בה תמיד עיני ה' בה מראשית השנה וכי' וזהו ויעבור אברם בארץ אזי ויעבור ה' על פניו משגיח עליו כנז' וכי תימא איך תהיה שכינה עליו על פניו ועל הלקת נוואריו הלא לעולם יהיו בגדיך לבנים מכתמי הטונות אזי ושמן על ראשך אל יחסר שמן היינו שכינה כמאמרז"ל לז"א ויעבור והנה אינו ר"ל בשעה שבא לא"י ת"ו נתכפרו עונותיו ונעשה בריה חדשה ובפרט כפי מ"ש בחס"ל

בלילה

בלילה א' שבא לא"י עולה הנשמה שלו המליכלכת בעבירות ובאה לו נשמה חדשה חליפתה ופנים חדשות באו לכאן ודו"ק רא"ה אנכי. כדי לסיים בכי טוב אותיות מנלפ"ך רומזים לגאולה אברהם לך לך יצחק כי עלמת ממנו מאד יעקב הלילני נא משה פקוד יפקוד משיח למח לדיק:

פרשת וירא

וירא אליו ה' ס"ת או"ה. נלע"ד בהקדים מ"ש בס' מג"ע ס' זה וז"ל והנה ג' אנשים הן הן ג' גואלים נרמזים בר"ת שלשה אנשים נלבים שריה אליהו נחמיה שהוא משיח בן יוסף הראו לו המלאכים כן ת'עשה כ'אשר ד'ברה ר"ת כד"ת בגי' משי'ח ב'ן דו'ד יעו"ש ומעתה יפה נדרשת ס"ת או'ה כי בביאת משיחנו יהיה הוי"ה שלם והכסא שלם וזה פשוט. רא"ה אנכי. ובזה יע"ן וישתחו ארלה ה'א בסופה במקום למ'ד בתחי' כמו לארן והיא ג"כ רמז לגאולה י'ל'ף מאתיי'ם ותשעי'ם. רא"ה.

ואקחה פ'ת לח'ם וסעד'ו ס"ת המו"ת. והנה שמעתי בזה מהרב יפה שע"ה ר"ת אפ"ל ואות וי'ו שימושית לרמוז דרז"ל המלפה לשולחן אחרים עולם חשך בעדו וק"ל ואני עני נראה לע"ד לדרוש ס"ת הנז' בהקדים מ"ש ז"ל במס' בילה דל"ב ג' חייהם אינן חיים ואחד מהם המלפה לשולחן חבירו ולכן רמז בס"ת המו"ת לומר דחייהם אינם חיים וק"ל רא"ה אנכי.

ואקחה פת לחם וכו' אחר תעבורו. יובן לחם הוא התו' אחר תעבורו מן הדרוש כמ"ש ע"פ לכו בנים שמעו לי ר"ל אחר שתלכו שמעו לי וק"ל רא"ה אנכי.

ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעבורו. וק' הול"ל ואחר תעבורו ר"ל אחר סעודה תלכו. וי"ל שכך כוונת אאע"ה אמר להם ואקחה פת לחם והוא לצורך סעודת הדרך אחר שתלכו ולכך אמר וסעדו בוי'ו העיטוף ר"ל סעדו עכשיו וסעדו אח"כ אחר שתלכו לדרככם ולכך לקח פת לחם לתת להם לידה לדרך והוא נכון לדעתי. רא"ה.

אח"כ

א"נ דידוע מחז"ל דכל תאוות השטן והסט"א ורוב הצרות הבאות לאדם מרוב העון הוא מרוב אכילה ושתיה ונאחזת בה הסט"א כאשר האריכו חכמי המוסר דאזי נהפך השולחן לנח"ש והטוב"ג לנג"ע יעוי"ש לכן אמ"ל ואקחה פת לחם הוא לימוד תו' על השולחן ע"ד מש"ה כי לקח טוב נתתי לכם וכן לכו לחמו בלחמי אזי בזה מזכה השלחן בד"ת ומכניע לילית גימ' פת ואחר תעבורו סעדו לבכם בד"ת מה שתלמדו על השולחן תחזרו עליו ללומדו בדרך ואמר לבכם ולא לבבכם כי מתוך דבר הלכה זוכרהו אותיות לב"ך ודו"ק כי נכון רא"ה אנכי.

והרב נועם אלימלך פי' כי מתחילה ק' איך הקב"ה נגלה אליו באלוני ממרא שהוא מקום גויים כנעניים לז"א ל תתמה על כי אאע"ה הוא יושב פתח האוהל ר"ל נראה יושב בכאן בעוה"ז אבל כל כוונתו בעולמות העליונים וכי תימא איך אפשר יהיה זה לז"א כחום ר"ל כמו השמש שישיבתה למעלה והארתה למטה כך אאע"ה ישיבתו רובה למעלה ודפח"ח.

והרב אדרת אליהו ז"ל פי' שכאשר ראה אותם ברגע קטון נצבים עליו תמה ואמר או בני אדם קלים המרוץ אלו או מלאכים אלו יעוי"ש ולכן כתיב וירא וירץ לקראתם ר"ל הוא רץ והוא שלא יהיו נעלמים ולא ידע אנה הלכו לכן לא העלים עיניו כלל אלא וירא וירץ עכ"ל.

וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום אפשר שם רמז להאדם שישכים לבתי כנסיות ולבהמ"ד ואזי יהיה לו השראת שכינה וכמ"ש בזוה"ק ע"פ מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו וכשאינו בא יום א' הקב"ה משאיל בו כמ"ש בש"ס ע"פ מדוע באתי ואין איש וכאשר יבא ראשון שכינה מדברת עמו אדביני ביני שיהיו יו"ד בני אדם ועיין ברז"ל שכר הבא ראשון שנוטל שכר כנגד כולם כנודע. ומעתה ז"א וירא אליו ה' במיס"ר ממרא הוא בהכנ"ס ובהמ"ד ממרא היא מאמר ר"ל מאמר הפה באמירת תורה ותפילה והוא יושב פתח האוהל כחום היום דהיינו עם דמדומי חמה כמשז"ל ע"פ ייראוך עם שמש ולפני ירח דאזי אותה שעה בבוקר ובערב השמש אינו חם כ"כ אלא כחום כתיב גם כן באלוני ממרא רומז לבה"כ ובהמ"ד ומלשון אילנות וכמ"ש מה טובו אוהליך וכו' כגנות עלי נהר כאהלים נטע ה' וכו'

וכו' וק"ל רא"ה אנכי :

ועפי"ד יע"ן מה שכתבו ז"ל וירא אליו ה' ס"ת או"ה (עיין חומ"א ובעה"ט) ר"ל שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים כנודע. רא"ה.

א"נ שידוע אותיות החסרים מהכסא ומהוי"ה הם אותיות או"ה כמש"ה כי יד על כ"ס י"ה וידוע מאז"ל ע"פ מה טובו אוהליך וכו' כנחלים וכו' מה נחלים מעלים מטומאה לטהרה כך בהכנ"ס וביהמ"ד וגם מעלים מכף חובה לכף זכות יעו"ש וא"כ כאשר עם בני"ש משתדלים בתפילות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות בכל לבם ובכל נפשם פיהם ולבם שוים אזי יהיו עם בני יש' כולם צדיקים מכריע כף הזכות ואזי יהיה הוי"ה שלם והכסא שלם יחזור אותיות או"ה למושב לו ובא לציון גואל ב"ב אמן ובזה יע"ן מש"ה ואומרים אותו בסוף התפלה יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך דפי ולבי שוין ולא מלות אנשים מלומדה בפיו ובשפתיו כיבדוני ולבו רחק ממנו חלילה לא אמרי פי והגיון לבי לפניך ולא לבי חושב במשא ומתן וכיוצא אלא לפניך אזי ה' צורי וגואלי כנז"ל. רא"ה אנכי.

והוא יושב פתח האוהל. כתבו ז"ל ר"ת יפ"ה ע"ד ויתאו המלך יפייך יעוש"ב ואני בעניותי כ"ל בהק' מ"ש ז"ל עמ"ש בברכות הקובע מקום לתפילתו אד"י אברהם בעזרו וכשמת אומרים עליו אי חסיד אי עניו מתלמידיו של אברהם אבינו ע"כ וקשה היו צריכים לומר החסיד העניו ומהו אי אי שהוא לשון ספק אם חסיד אם עניו ותירצו עפ"י דרך משל אם אדם רוצה לקבוע מקום בביהכנ"ס צריך ב' תנאים התנאי הא' הוא שיבא בהשכמה קודם כל אדם שלא יקדים אדם לישב במקומו או יבחר מקום שפל סמוך לפתח דאזי אפי' יתעכב ימצאהו פנוי בכל שעה ורגע זוהי מדת החסיד הקובע מקום לתפילתו גם מצינו מדה אחת כמו זה בעניו שכאשר יבא להתפלל אינו רוצה שיקומו מפניו לכבודו מה עושה תיקון לזה או יבא קודם מהם או אם אינו יכול להקדים לביהכנ"ס הוא בוחר מקום סמוך לפתח ממש דאזי תכף בכניסתו ישב כתיב ואין מספיקין הקהל לעמוד שכבר ישב נמצא אם אדם ראינוהו קבע מקום לתפילתו ואינו משנה מקומו אין אנחנו יודעים כוונתו אי משום קביעות מקום שהוא חסידות או משום ענוה לכן

כשמת

כשמת אומרים עליו לשון ספק אי חסיד אי עניו מתלמידיו של אברהם אבינו ודאי שאברהם אבינו ע"ה היו בו ב' המדות הנז' חסיד ועניו עכ"ל ודפח"ח כי הוא כפתור ופרח.

ומעתה יפה נדרשת י'ושב פ'תח ה'אוהל ר"ת יפה גם ו'הוא י'ושב פ'תח ה'אוהל ר"ת ויפ"ה ר"ל יפ"ה ויפ"ה כי אאע"ה שישב פתח האוהל הוא משום קביעות מקום וגם משום ענוה לכן רמז בר"ת יפ"ה במדת חסידות ויפה במדת הענוה וק"ל רא"ה אנכי.

והוא יושב פתח האוהל ר"ת ויפ"ה גימ' ק"א שם רמז על אוהל ביהמ"ד ואינו דומה שונה פרקו ק' לשונה פרקו מאה ואחד וק"ל רא"ה אנכי.

א"נ רומז על הסוכה כי אמרו ז"ל בעצם היום הזה נימול הוא יוה"ך נמלא יום נז' שהוא ג' למילתו הוא י"ב תשרי ודאי כבר תיקן מלות סוכה ממולאי יוה"ך ולכן והוא יושב פתח האוהל ערלאי הוא סוכה ולכן ר"ת יפה גימט' סוכה עם ד' אותיותיה וק"ל וזהו באלוני ממרא מקום אילנות בשביל עלי סוכה וירא אליו ה' ס"ת או"ה גימט' י"ב ר"ל י"ב תשרי כחם היום ואינו חם. רא"ה.

וישא עיניו וירא והנה ג' אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האוהל וכו' נראה לפרש אם יראה בעיני אלדי"ם והדם הוא בהקדים קודם למה הוסיף לו הקב"ה אות ה"א לאברם בשמו כמ"ש והגדלה שמך ואמרנו בדרך אפשר יען מתחילה קודם המילה לא היה לו כ"א נר"ן ואחר מלות מילה נעשה שלם בה' חלקים שהם נר"ן ח"י ולכן אמ"ל אני בריתי אתך והיית לאב המון גוים ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם וכו' והנה כתב הרב מגלה לפונות פ' לך לך כי הקב"ה לקח יו"ד משרה במילוי גימט' ך' הניח לה ה"ה עשרה ונתן ה"ה לאברהם עשרה ה"א נגלית וה"א נסתרת וכן בשרה ה"א נגלית וה"א נסתרת יעו"ש עוד אמז"ל מתחילה המליכו על רמ"ג איברים ואח"כ על רמ"ח כמספ' אברהם ואולי עפי"ד אפ"ל שמתחילה שלא היה לו כ"א נר"ן לכן לא היו עמו מלאכים כ"א ג' המה רמ"ג רפאל מיכאל גבריאל ואחר המילה שנקרא אברהם בתוספת ה' נשלמו עמו ה' מלאכים ארגמן ולכן ה"א הנוסף בשמו מילואו ה"א כנז"ל

ר"ל

ר"ל ה"א הנגלית בשמו מוליד ה' נסתרת רוחנית הרומזת לה' מלאכים הנז'. והנה ב' מלאכים הנוספים עתה באברגמ"ן הם אוריא"ל ונוריא"ל והם כמו שם אחד את ההפרש בראש תיבה פעמים באל"ף ופעמים בנון והנה המפרז"ל הקשו דהול"ל והנה ג' אנשים נצבים לפניו מהו עליו (עיין מלבי"ם) ואפשר שאאע"ה וישא עיניו וירא בעיני השכל והנה ג' אנשים שהם רמ"ג הנז"ל נצבים עליו ר"ל עומדים בשמו העליון שהיה שמו אברם גי' רמ"ג והוא בעודו מעיין בהם וירא אותם ממש וירץ לקראתם מפתח האוהל וישתחו ארצה ולכי תמלא אברהם גי' אוריא"ל לרמוז שניתוסף לו ה' הרומזת לנר"ן ח"י ולאברגמ"ן והעיקר הנוסף עתה הוא אוריא"ל הוא הגדול שהוא ראש באותיות אברגמ"ן ואפשר לכן אאע"ה כאשר ראה שלשה דוקא הסיב פניו כלפי שכינה ואמר אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך למה כפל נא נא ב"פ את אחת לגופה לשון בקשה מהשכינה שלא תעבור. נ"א (ר"ת נוריא"ל אוריא"ל) מעל אותיות שמו שהם גימט' אוריא"ל וגם אות ה' רומזת לאברגמן וגם דברי רש"י ז"ל יתיישב עפי"ז ויאמר אדוני לגדול שבהם אמר וקראם כולם אדונים וכו' עפ"י האמור שהוא מדבר עם אותיות שמו שהם אוריאל כנז"ל והוא הגדול שבהם והיינו שקראו בלשון רבים יען הוא תרתי אית ביה אוריאל נוריאל יהנם שנמר אומר בלשון יחיד לא איכפת הואיל ושקול כתרי וכנז' ודו"ק. וכל זה בדרך אפשר אם בעיני אלקי"ם וכשר ואם שגיתי את"מ ואם האל יעזרני בס"ד אתהלכה ברחבה. רא"ה אנכי. ועיין ע"פ כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה מסטרא דחסד דאברהם נק' אוריאל ומסטרא דיצחק גבורה נק' נוריאל ירא אלקים גי' נוריאל לכן אמר ויאמר הנני בני אני עתה מתלבש במדת בני זכה להתלבש במדה זו ירא אלקים גי' נוריאל יעו"ש.

ויאמר ה' אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך יובן לע"ד בהקדים הידוע דאאע"ה היה עולם עיניו מראות ברע ואפילו באשתו אמרו עד שעבר את הנהר וראה צורתה במים אמ"ל הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה וכו' וידוע מי שרואה וכו' פוגם בבחינת וכו' כמש"ה והרע בעיניך עשיתי וכמש"ל מ"פ ונח מצא חן בעיני ה' יעו"ש וידוע דאין השכינה שורה במקום וכו' דכתיב ולא יראה בך ערות דבר (לא ערוה ולא

דבר) ושב מאחריך ומעתה ז"א ויאמר ה' אם נא מלאתי חן בעיניך ולא פגמתי בעיינין עילאין חלילה או אל נא תעבור מעל עבדך כמו שפירשנו ע"פ בכל עת יהיו בגדיך לבנים מכתמי קרי. ושמן שהוא רומז לשכינה על ראשך אל יחסר לכן אאע"ה מחלה פני שכינה שלא תזוז מעל ראשו שהגם שהולך לדבר עם המלאכים במקום שהולך שכינה הולכת עמו ובפרט לצת עתה שהוא מהול כמ"ש בזוה"ק ע"פ מי יעלה לנו השמימה ס"ת הוי"ה אזי ודאי וה' עמו וק"ל רא"ה אנכי. ובזה פירש הרב ברכת איאו ז"ל ס' זה

פסוק וירע הדבר מאוד בעיני אברהם על אודות בנו והוא בהק' עוד מ"ש ז"ל כל המסתכל בנשים הוו"ל בנים שאינם מהוגנים וא"כ יאמר כל אדם טעם שבני ישמעאל אינו טוב משום שמסתכל בנשים וירע וכו' בעיני אברהם על אודות בנו שאינו טוב לזה השיבו הקב"ה אל ירע בעיניך על הנער שהרי אפילו בשלו לא ראה כנז"ל אלא הטעם הוא ועל אמתיך שהוא בן שפחה וקי"ל ולד שפחה כמוה והיא גרמא זאת ולא אתה ובזה פי' כמי שם לשון המדרש וירע הדבר וכו' הה"ד ועולם עיניו מראות ברע ע"כ והרי הוא כמבואר יעו"ש לך נא רא"ה.

בס' דרוש שמואל ס' זה הקשה וז"ל הרב ר' גרשון מויינא הק' איך לא הבין אאע"ה שהם מלאכים רוחניים כיון שלא הי"ל צל דאין צל רק לגשמי ותירץ כחום היום בחלות היום חמה בראש כל אדם ואין צל. ובדרך זה שמעתי מקשים בעגל השטן הראה להם מיטת משה. הי"ל להבין שלא הי"ל צל והתירוץ כי בושש בא שש עכ"ל וכוונתו לומר כי בשעה ששית החמה בראש כל אדם כמו כחום היום שיש מפרשים שעה ששית ודו"ק ונראה לע"ד שאין זו האחרונה תירוץ כלל כי בשלמא במלאכים שבאו לאאע"ה היו על הארץ עומדים ויכול לטעות ואולם המטה של משה שהראה להם השטן שהוא באויר השמים גם בצהרים יהיה צלה על הארץ אם הוא גשמי והראיה כנשר יעוף השמים בצהרים נראה צלם בארץ הואיל והם גשמיים לא כן האדם צלו תחתיו והוא עומד בארץ ואם גם האדם יעמוד באויר תראה צל תחתיו וזה פשוט רא"ה:

ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע אולי יש נ' צדיקים וכו' ויאמר ה' אם אמצא בסדום חמשים צדיקים בתוך העיר ונשאתי לכל המקום בעבורם וכו' נראה לפרש בהק' מ"ש הרב

בא"מ"ח

באמ"ח ס' זה ע"פ ויפלר בס מאוד וכו' עפ"י מ"ש בס' סידורו ש"ס (ש"ד פ"ב) בהק' מ"ש מרן האר"י ז"ל בסוד הפ' והאבדתי חכמים מאדום וכו' ופ' ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ותוכן הדברים כי הנה בעשו היה נבלע כח שורש הקדושה נשמת שמעיה ואבטליון שבאו מאתו ובבואו עשו לפני אביו היה מתנכר אללו ודיבר אתו בכח או הנשמות אשר היו נולדין אתו והגביר או כח הטוב לבדו ובס היה מדבר ולכן אהבו אביו כי סבר אשר תוכו כברו והמיד הולך בטוב ובאמת לא כן היה כי היה כולו רע רק לפעמים דיבר בכח הטוב ההוא שיש בו. ולזה גם בכאן בבקשת אברהם אבינו על אנשי סדום אמר אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר ולכאורה מי לא ידע שאין בסדום אפי' צדיק אחד וכמש"ה ואנשי סדום אנשי העיר נסבו על הבית מנער ועד זקן כל העם מקצה ואמנם כוונת אאע"ה אם ימצא בתוך העיר מובלע איזה נשמות קדושות שעתידין לעמוד מהם ובזכותם ינצלו גם הם וכמשז"ל ויפן כה וכה וירא כי אין איש ראה שאין תוחלת של צדיקים יוצאת ממנו ולא מזרעו ע"ס כל הדורות. וכן בכאן חלילה לך להמית צדיק עם רשע וכו' וע"כ אמר אולי ימצאון שם וכו' כי דבר זה הוא מציאה כמו מצאתי דוד עבדי ואמז"ל מצאתי אותו בסדום ראה שעתיד לצאת מלוט ואפשר זהו ויזכור אלדי"ם את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה וכו' ר"ל זכר את דברי אברהם שאמר אולי ימצאון שם וכו' אזי וישלח את לוט הואיל ועתיד לצאת ממנו דהע"ה והנה הצלת לוט היתה ע"י דורון ששלח ה' הם המלאכים להאכילם מלחמו והכל היה בזכות דוד הע"ה כל מה שהפציר בהם כ"כ ולטרות עבורם כל זה בזכות דוד וכו' וזהו ויפצר בם מאד שאותה שעה שבאו המלאכים נגנזה בהם אותו שורש קדושה ונתעורר בו שורש הטוב ההוא להפציר בהם וזהו ויפצר ב"ס ר"ת בזכות מה ר"ל באיזה זכות זכה לראות המלאכים ולהפציר בס ואמר מאד ר"ל ר"ת מ'צאתי א'ת דו'ד כי הואיל והקב"ה מצא את דוד יוצא מלוט גילגל כל זה שזכה לראות המלאכים ונתעורר בו קצת ניצוץ דהע"ה כדי להפציר בס וכו' יעו"ש שהאריך למעניתו ברוח מבינתו ברוך שחלק מחכמתו ועפ"י הילוכו נראה לפרש כוונ"ה ויגש אברהם וכו' אולי יש חמשים הוא רומז לרע"ק ן' יוסף שהגיע לשער הן' וג"כ חמשים עם הכולל גימ' רבי עקיבה ויאמר

לא אשחית. ויען אברהם וכו' ויאמר לא אשחית אם אמצא שם ארבעים ותמשה גימ' לוט לכן הוציאו לוט קודם ההפכה. ויאמר אל נא יחר לאדוני וכו' אולי ימצאון שם ארבעים הם סו"ד גרי"ם וגם הם ר"ת ר'בי מ'איר ב'על א'ותיות הם אותיות ארבעים כי אות יו'ד נעלמת וכמ"ש הרב חיד"א ז"ל משם כנפי יונה יעו"ש בכמה מקומות ולכן אמר ויאמר לא אעשה בעבור הארבעים תמן אותיות מאיר בע"ה הוא ר"ת בע"ל הנ"ס ויאמר ﬡ נא יחר לאדוני ואדברה אולי ימצאון שלשים ר"ל אולי תמצא שם נשמת נירון קיסר אשר מזרעו יצא רמב"ה הגם שאינו רמב"ה עצמו יצא ממנו רמב"ה ולכן נירון קיסר גימ' שלשים אם תכתוב שלשים בוא'ו כתוב גם נירון בוא'ו ויאמר לא אעשה אם אמצא שם שלשים שהוא נירן קיסר. ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל אדוני אולי ימצאון שם עשרים גימ' יתרו עם ד' אותיותיו ויאמר לא אשחית בעבור העשרים. ויאמר אל נא יחר לאדוני ואדברה אך הפעם אולי ימצאון שם עשרה עם ד' אותיות גימט' י"ד גימט' דוד או נימא עשרה במס"ק טו"ב גם דוד עם ג' אותיות גימט' טו"ב ויאמר לא אשחית בעבור העשרה ולכן הציל לוט ובניו לכבוד דוד הע"ה ודו"ק כי נכון הוא רא"ה אנכי. וע' בסה"ק טובת מרא"ה שפירשתי קצת מזה לך נא רא"ה.

אולי ימצאון שם עשרה איתא במדרש כאן עשרה ואילו בא"י אפי' אחד יעו"ש ובזה פי' כוונת רז"ל כל רב מבבל וכל רבי מא"י ועיין בסה"ק יפות מרא"ה בדרוש א"י שהארכתי בהקדמה הלזו לך נא רא"ה קחנו ובואה:

פרשת חיי שרה

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים וכו' עיין ברש"י ז"ל שנתן טעם לשבח למה שנקט שנה בכל כלל וכלל ולע"ד אפשר שבא לרמוז כי שרה אמנו אשה צדקת והיתה אוהבת לאאע"ה בעלה מלב ונפש וכל ימיה נחשבים לה כימים אחדים באהבתה אותו ולכן גם אברהם היה שש ושמח בה לא זז מחבבה

עד שקרא אותה שר"י ר"ל אדונת"י עד שא"ל הקב"ה לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה ולכן תמלא ר"ת ו'יהיו ח'יי ש'רה מ'אה שמתו גם ש'נה ו'עשרים ש'נה ר"ת שש"ו הכוונה שהיו ששים ושמחים לעשות רלון קוניהם הוא שש ושמח בה והיא גם היא כך ולכן מאה שנה ר"ל היה נראה בעיניהם המאה שנים כאילו שנה אחת וכן העשרים שנים הראשונים שעדיין לא נודע טבעם זל"ז עכ"ז היו כמו שנה אחת מרוב אהבתם ולכן בת מאה כבת עשרים ואולם השבע שנים קודם שנשאת נחשבו לה כשתי שנים וזהו ושבע שנים המה נחשבים שני חיי שרה נמלא לפי"ז כל קכ"ז שנים המה היו לחשבונה ארבעה שנים דהיינו מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים ולא שנים שבעה אך שני חיי שרה דהיינו פירושה ב' דהו"ל ס"ה ד' שנים ולכן תכף אמר הכתוב ותמת שרה בקרית ארבע ודו"ק רא"ה אנכי.

ותמת שרה בקרית ארבע איתא במדרש הנעלם בקרית ארבע דא ק"ש ופי' המפז"ל בהק' מ"ש הס"ס דיעקב אמר לבניו האספו ואגידה לכם בקש לגלות את הקץ וכו' ונסתלקה ממנו שכינה אמר שמא יש ח"ו בלבם לד מינות אמ"ל שמע ישראל שבא ה' אלקינו ה' אחד וכו' נמלא עיקר קריאת שמע הוא ה' אלקינו ה' אחד הם ד' תיבות אלו דבריהם ז"ל ואני עני נראה לי שהוא רומז לאות ד' רבתי שלא תתחלף בר"ש והיא לדקת אפשר קראה ק"ש בעת יליאת נשמה ויצאה נשמתה באחד דהיינו בד' דאחד כמו רע"ק ותמת שרה בקרית ארבע וק"ל רא"ה אנכי.

ויהיו חיי שרה וכו' כתב רש"י ז"ל בת ק' כבת כ' לחטא י"ל מהיכא נפק"ל ולי נראה בהקדים מ"ש ז"ל ע"פ ויהי דוד וכו' וה' עמו אפשר שכינה עמו וחטא בא ע"י ע"כ וכן מלינו לרז"ל שאמרו ע"פ ויביאיה ילחק האוהלה שרה אמו שראה נר דלוק וענן קשור של השכינה וכו' יעו"ש ולכן תמלא רמז זה ס"ת ו'יהיו ח'יי ש'רה מ'אה ס"ת ה'ויה שהיתה שכינה עמה לכן תיכף כתב מאה שנה ועשרים שנה בת מאה כבת כ' לחטא וק"ל רא"ה אנכי:

שני חיי שרה אפשר שם רמז שכל אלו השנים הם שלה ולא לקחה משנות חוה כלל כי היא היתה גלגול חוה כנודע ולכן חיי שרה מאה ס"ת גימט' חוה עה"כ כי היא תיקנה לחוה ועכ"ז

כל אלו שני חיי שרה. או אפשר דידוע דמי שאין לו בנים חשוב כמת כמ"ש רחל ליעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי ולכן בשרה לא נאמר כן כי אמז"ל כי גם באותם שנים היו מולידים נשמות הגרים ע"י זיווגם כמש"ה ואת הנפש אשר עשו בחרן יעו"ע ולכן כאן אמר ויהיו חיי שרה קכ"ז שנים ולא תאמר יש הפרש בין קודם שתלד לאחר שילדה חלילה אלא כולם שוין לטובה שני חיי שרה ולא נקראת חשובה כמתה כלל וק"ל רא"ה אנכי:

שני חיי שרה ר"ת גימט' תרח לרמיז שתכפוהו אבילות כמשז"ל ע"פ ויבא אברהם מקבורת תרח בא מלא מיתת שרה וק"ל רא"ה אנכי:

ד' **במסרה** ג' פעמים כתיב מתך בפרשה זו והרביעית מליאה ביו"ד יחיו מיתך עיין בעה"ט מה שפירש ולע"ד נראה בהקדים משז"ל ויבא אברהם לספוד לשרה מהיכן בא מקבורת תרח גם אמרו תרח עשה תשובה גם אמז"ל על אות כ' קטנה בא לרמוז שהיתה לו בת ומתה עם אמה ולכן כתיב ויבא אברהם לספוד לשרה ולבתה יעו"ש (דרוש שמואל והדר זקנים) נמלא עתה אאע"ה מתו לו ג' אביו ואשתו ובתו כנז' ולכן נכתב ג' פעמים מתך בפרשה הנז' לרמיז לג' מתים שמתו ולכן כדי לרמוז שתרח עשה תשובה לכן כתב עמהם יחיו מתיך מליאה שכולם יקומו בתחיה הבת ואמה וגם תרח אביו הואיל ועשה תשובה וק"ל רא"ה:

ויהיו חיי שרה אפשר שם רמז כי שרה אמנו היתה מתפללת כל ימיה כי היא היתה לדקת וכמו שמלינו ותתפלל חנה שהיתה בחינת שרה כמ"ש בס"ד בסה"ק או"ר המערכ'ה ע"פ רחש לבי יעו"ש ואמז"ל במס' ברכות כמה הלכתא גברוותא למדנו מתפלת חנה לענין תפלה שלנו ולכן תמלא חיי שרה חי ישרה ר"ל ישר"ה גימט' תפלה וח"י רומזת על ח"י ברכות שבעמידה ולכן תמלא תחילת הפסוק ויהי'ו חי'י שר'ה מא'ה ס"ת הוי"ה וקכ"ז רומזת לשם אדנות בריבוע נמלא בתפילתה היתה עושה יחוד קובה"ו ליחדא שם הוי"ה עם שם אדנ"י וידוע כי בתפילת י"ח מיחדים שם בן ד' עם אדנ"י זיגות זוגות דהיינו באבות תחילה וסוף י"א ה"ד ובהודאה תחילה וסוף י"נ ה"י הרי בארבע ברכות הנז' מכוונים לד' זוגות הנז' כנודע וכמו שכתוב בסידורי התפלה ולכן תיכף כתיב ותמת שרה בקרית ארבע על שם ד' זוגות הנז'

היא

היא חברון שהיא חיברה אותם הוי"ה עם אדנ"י ודו"ק וא"ש את"מ רא"ה אנכי.

ותמת שרה בקרית ארבע עיין בס' פיתוחי חותם להרב כמהר"י אביאלירא זלה"ה שרמז נ"ד' שמות הוי"ה אדנ"י י"ה אהי"ה שהם גימט' קכ"ז יעו"ש ואני ברגליו אעבורה עפ"י דרכו יע"ן בד' שמות הרמוזים בפסוק ויהיו חיי שרה כמשז"ל כל אחד לפי דרכו יעו"ש דהיינו ויהיו חיי שרה ר"ת גימ' שד"י גם ויהיו חיי שרה מאה ס"ת ג' הוי"ה גם בתיבת שרה רמוז שם אד"ים דהיינו אד"ים במילוי עולה ש' גם אד"ים בריבוע עולה ר' ואות ה' של שרה היא רומזת לה' אותיות שם אד"ים גם אדנ"י בריבוע עולה קכ"ז הרי רמוזים בפ' הנז' שם שד"י ושם הוי"ה ושם אד"ים ושם אדנ"י כנז' ולכן תיכף שם נאמר ותמת שרה בקרית ארבע. ודו"ק רא"ה אנכי.

ג' פעמים כתיב מתי בפרשה הזאת אבל פעם אומר ואקברה מתי מלפני ופעם אמר לקבור את מתי מלפני ופעם ג' אמר ואקברה את מתי שמה ומהו רומז השינוי והכפל. ואפשר דהכפל שם רמז כמשז"ל שאאע"ה תכפוהו אבילות כשבא מקבורת תרח מלא אשתו ובתו כמ"ש לספוד לשרה ולבתה והכף קטנה וכמש"ל וא"כ כאשר חילה פני עפרון ליתן אחוזת קבר אמר לו תחילה ואקברה מתי מלפני היא שרה אשתו כגופו ואין דבר חוצץ ולא אמר את ופסיק והם השיבו לו איש ממנו את קברו לא יכלה ממך מקבור מתיך היא שרה ר"ל קברו המיוחד לו אינו מונע משום קבורת שרה אשתו וישתחו אברהם וידבר אתם אם יש את נפשיכם לקבור את מתי מלפני את הטפל למתי היא הבת שמתה עמה ויען עפרון השדה והמערה אשר בו לך נתתיה לעיני בני עמי נתתיה לך קבור מתיך דוקא אבל הבת לא אלא כמו שאמרו בני חת במבחר קברינו קבור את מתך דהייני בקבורות הכולל ולא בשל יחיד (וכמ"ש המז"ל לפי דרכם) וישתחו אברהם לפני עם הארץ וידבר ל עפרון וכו' אך אם אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח ממני ואקברה את מתי שמה ר"ל עם מתי אקבור הבת שלה ויען עפרון את אברהם לאמר לו אדוני שמעני ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני וביניך מה היא ואזי ואת מתך קבור את הטפל למתך גם היא קבור וישמע אברהם לעפרון וישקול וכו' ואחרי כן קבר אברהם

את

את שרה אשתו ר"ל שרה ואת הטפל לה היא הבת וכן תיבת
את גימ' ב"ת עה"כ ודו"ק רא"ה אנכי:

במדרש ס' זה איתא רע"ק היה יושב ודורש והצבור מתנמנמים
בקש לעוררן אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על
קכ"ז מדינות אלא תבא אסתר בת בתה של שרה שחיתה קכ"ז
שנה ותמלוך על קכ"ז מדינות עכ"ל עיין להרב ז"ב ראשון ושני
שהקשה דלמה יתעוררו בדרשה זאת ועיין לה' ערבי נחל וכמה
מפרשים בזה ולע"ד נראה בדרך פשוטה דיש לשאול למה בשרה
כתוב מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים דהיינו מספר גדול
קודם ואח"ך הלוך וחסור ועל המדינות בו יאמר ז' ועשרים ומאה
מדינה הלוך וגדל וג"כ למה לא נקט מדינה בכל כלל וי"ל הואיל
ואסתר היא בת בתה של שרה קלטה משורש הקדושה והענוה
שלה ומי שנותן כלי מלא לחבירו לפנותו ליקח מה שבתוכו הוא
לוקח קמא קמא והאחרון יוצא ראשון כמשל הספופרת וקדירות
שבתנור. והנה ידוע לדקת שרה ויראתה וענותנותה כאשר דרז"ל
אשת חיל מי ימצא יעו"ע. והנה ידוע דהאשה נקראת אוצר כמשז"ל
ע"פ להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא יעו"ע והנה כבר
כתבנו כי אסתר למדה יראה וענוה משרה זקנתה כמש"ה הביטו
אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם ולכן במגילת אסתר כתוב
שבע וכו' ומאה מדינה וקשה דהול"ל מדינות ועפ"י דרכינו ניחא
דאסתר למדה ענוה משרה והגם שהיה בעלה מולך על קכ"ז
מדינות היו בעיניה כאילו מדינה אחת ולכן על כולם אמר
לבסוף קכ"ז מדינה ולכך הפך הסדר התחיל ממספר קטן כד'
לרמוז שלמדה משרה אשר יראת ה' היא אוצרה והלוקח מהאוצר
האחרון יוצא ראשון ולכן כאשר ראה רע"ק שהצבור מתנמנמי
בקש לעוררן אמר מה ראתה אסתר שאזי כולן יתעוררו בקושיא
הנז' הנראית לעין כל דהיינו הפוך הסדר מהתם להכא וגם
השינוי המורגש בכאן נקט שנה בכל כלל והתם לבסוף נקט
מדינה לכן תירץ תבא אסתר בת בתה של שרה וזרוק חוטרא
אאוירא אעיקרו קאי ודין גרמא להשינוי ודוק רא"ה אנכי.

ארץ ארבע מאות שקל כסף וכו' הדקדוק מבואר כאילו דבר
מסויים וידוע שהוא שוה ד' מאות שקל כסף ומי אמר
ותהי שכך שוה ד' מאות וכו' לא פחות ולא יותר וגם אברהם

תיכף וישמע אברהם אל עפרון וישקול וכו' כאילו אמר דברי אמת וקיבל דבריו תיכף וג"כ על עפרון שהיה נכבד ומינוהו לשר אותו היום איך בתוך כדי דיבור שהיה אומר ליתן בחנם אין כסף תיכף אמר ד' מאות שקל כסף לא פחות. מבירא עמיקתא לאיגרא רמא. ונראה לע"ד ליישב כל זה והוא דידוע ערך השדה כתוב בתורה בפ' בחוקותי ואם משדה אחוזתו יקדיש איש לה' והיה ערכך לפי זרעו זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף ואאע"ה יודע כל התורה ומצוותיה והיה אומר לעפרון שאינו רוצה ליקח השדה בחנם אלא אומר לו אך אם אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח ממני וקשה הרי עדיין לא עשו לו שומא ואם לפי מה שיאמר עפרון אפשר יאמר דבר גוזמא ואזי ודאי לא יקבל או אפשר יאמר רצונו שיקח יותר ממה שיש לו לאאע"ה ואזי לא יש לו ממה לשלם אלא כל כסף השדה כפי ערך התורה זרע חומר שעורים בן' כסף אזי עפרון השיבו אם כפי הערך הזה יעלה לה סך ארבע מאות שקל כסף כי הוא זורעה מידי שנה בשנה וא"כ הואיל ואתה נשיא ואני שר אינם כלום ביניגו זה וישמע אברהם אל עפרון שזו היא מדתה לפי ערכו אזי תיכף וישקול אברהם וכו' כי לכך היה מפליר בו מתחילה שיקח כסף השדה כנז' וק"ל רא"ה אנכי.

בדי לסייס בכי טוב נרמז בדברי רע"ק שהיו הלבור מתנמנמין בגלות וכדי לעוררן שהקב"ה עתיד לגאולינו הזכירם ענין אסתר שהיה אות גדול שנתחייבו כליה ותיכף ונהפוך הוא וכמש"ה ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע ר"ל ומהמן יושע או מתוך צרה רוחה תהיה. צרה רצה ויבא משיח לדקנו אכי"ר:

פרשת תולדות

ואלה תולדות יצחק בן אברהם וכו' כתיב לעיל מיניה בואכה אשורה על פני כל אחיו נפל ואלה תולדות וכו' עיין נח"ק ובעה"ט מ"ש הם ז"ל ולע"ד נראה שבא הכתוב ליתן עצה טובה ללומדים אם תרצה שיאמרו לך אשריך וטוב לך הוא ע"י שתהיה עניו וכמ"ש התנא מאד מאד הוי שפל רוח בפני כל אדם וכו'

וכו' ודקדק התנא לומר בפני כל אדם ר"ל אפי' למי שקטן ממנו בשנים או במעלה עכ"ז הוא יהיה עניו שאין ענוה אלא אחר היכולת וז"א בותכה אשורה אותיות אשרהו ר"ל אם תרצה לבא למדת אשיר שיאמרו עליך אשריך אשרי שזה ילד אשרי שזה גידל התיקון הוא על פני כל אחיו נפל דהיינו אפי' לפני אחיו הקטן הוא נופל ושפל והילך ראיה מיצחק אבינו הגם שהוא מדת הגבורה ומידתו לא הניחהו להיות עניו עכ"ז מצד שהוא בן אברהם אע"ה שהיתה מדתו חסד והיה עניו באמת כמ"ש ואנכי עפר ואפר כשהם מעירבים לא יועילו לכלום לכן נתמתק ולכן נולדו יעקב ועשו האמורים בפרשה כמ"ש רש"י ז"ל דהיינו מצד מדת ה בורה נולד עשו ומצד מיתוק החסדים שלקח מאברהם אע"ה נולד גיעקב אע"ה אשר ידו אוחזת בעקב ענוה יראת ה' וממנו יראו ויקחו מוסר. ועפ"ז יע"ן שטת הכתוב ואלה תולדות יצחק בן אברהם דהיינו יעקב ועשו וכמ"ש רש"י ז"ל וכי תימא מהיכן בא יעקב שהוא נתהן ותם יושב אוהלים דבשלמא עשו בא הואיל ואביו הגבורה אמו אחות הארמי אבל יעקב מאיזה צד בא תם לז"א אברהם הוליד את יצחק והוא מתוק הגבורות ע"י החסדים שלו ועי"כ בא יעקב איש תם וק"ל רא"ה אנכי.

ועפ"י דרך זה יע"ן כוונ"ה עטרת זקנים בני בנים וכו' שכתב המד"ר ע"פ זה והוא עפ"י האמור הטעם שיעקב יצא איש ע״ב הואיל ואברהם הוא חסד ממנו קלט החסדים יצחק אע"ה ולכן אמר עטרת זקנים בני בנים ר"ל שיש לו עטרה לאברהם ע"י שנולד יעקב איש תם וישר ואח"כ אמר ותפארת בנים אבותם ר"ל שתפארת יש ליצחק שהוליד ליעקב איש תם הוא ע"י אביו אברהם דאם מצד עצמו היה מוליד שניהם כאחד רעים יען הוא גבורה ורבקה אחות לבן הארמי ואולם מצד שורשו יצא חוטר גזע זרע יעקב ע"ה וק"ל רא"ה.

ובם' מגלה לפונות כתב פי' הכתוב הנז' ע"פ מעשה באדם עשיר שהיה אביו זקן מאוד וכיחו ורירו יורד על זקנו ובנו העשיר מתבזה ממנו והשליכו בשוק ואין כסות בקרה והיה עובר נכדו וראהו ובא לבית אביו ולקח אדרת ישנה של אביו ואמר לאביו אחוז בזה לחלוק לשתים ניתן מחצה לאבוך הזקן והמחצית השני אניח לימי זקנתך אחר שאשליך אותך ליתנו לך

כמו

כמו שעשית אתה לאביך אעשה כן גם אני ומדבריו לקח מוסר והביא אביו ועשה לו כבוד גדול וכו' וזהו עטרת זקנים וכו' ודו"ק לך נא רא"ה:

ואלה תולדות יצחק בן אברהם וכו' אפשר יע"ן בהקדים דרז"ל בגמרא וז"ל לעתיד לבא אומר הקב"ה לאאע"ה בניך חטאו אומר לו ימחו על קדושת שמך אומר ליעקב שיש לו צער גידול בנים אמ"ל ימחו וכו' אמר לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עלה אומר ליצחק בניך חטאו אמ"ל בני ולא בניך וכו' באותה שעה אומרים ליצחק כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו וכו' וקשה איך אאע"ה שהוא איש החסד יאמר להם ימחו וכו' ואפשר הואיל והוא עבד את ה' מאהבה לכן מי שהוא עובר על ציווי ית' הוא שנאוי בעיניו לכן אמ"ל ימחו וכו' והראיה כאשר אמ"ל הקב"ה קח נא את בנך את יחידך וכו' תיכף הלך ועקדו רצה לשוחטו במהרה באהבה לולא שחזר ואמ"ל אל תשלח ידך אל הנער:

ומעתה יע"ן ואלה ר"ל אלה ואלה ר"ל על דורות הבאים ממנו ואילך כולם תולדות יצחק בן אברהם יקראו וכמש"ה כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וכו' וכי תימא איך שייך שיצחק שהוא גבורה יפרס ואברהם שהוא חסד אומר ימחו וכו' לזה תירץ אין זה תימה שהרי האב על בנו לא חסה ואיך יחוס על דורות הבאים אחריו ודוק רא"ה אנכי:

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק יובן לע"ד ע"פ הידוע לנו ופירש"י מארז"ל דליצני הדור היו אומרים מאבימלך נתעברה שרה וידוע ג"כ דממזר אינו מוליד גם אין תפילתו נשמעת אם יתפלל על כל צרה שלא תבא דלא עביד קב"ה ניסא לשקרי כנודע אמור מעתה לגבי יצחק אע"ה דהיתה אשתו עקרה (וי"מ דגם הוא היה עקר) ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו והיו לו תולדות ודאי דאינו ממזר דלא עביד קב"ה ניסא לשקרי א"כ מזה נתברר דאברהם הוליד את יצחק ולא אבימלך ח"ו וזהו ואלה תולדות יצחק וכו' הוא הוכיח כי אברהם הוליד את יצחק וכנז' וק"ל רא"ה אנכי:

ובזה יע"ן ויעתר לו ה' ולא לה כי היא התפללה בשביל עקרות דוקא אבל הוא בשביל העקרות שלה ועקרות שלו ויצא

הועלת גדולה מזה שיסתמו פה ליצני הדור שלא יאמרו שהוא ממזר ח"ו לכך ויעתר יצחק הרבה והפציר בתפילה ודוק (ועיין במה"ע) ולכן ויעתר לו ולא לה כמו חנה וכמו עובדא דמס' תענית דנענים האשה דמקרבא הנייתה דיהבת ריפתא לענייא ועלה הענן מצידה ודו"ק רא"ה:

אך נאמר ואלה תולדות יצחק בן אבראם אברהם הוליד (ילד מיבעי לי מהו הוליד) את יצחק בהקדים מ"ש בזוה"ק והוב"ד בליקוטי תורה למהרח"ו ז"ל ס' חיי שרה ע"פ מה' יצא הדבר וכו' שיצחק היה מסטרא דנוקבא לכך לא היה לו זיווג ומהיכן בא לו זיווג מהר המוריה כי אז יצאה נשמתו וחזרה בעיבור אחר וכו' ועד עתה שהיה מסטרא דנוקבא לא הוזכר בו אלא בן לשרה אשתך כעת חיה ולשרה בן כי היה מסטרא דילה ועכשיו חזר להיות בן אברהם וזהו ותהי אשה לבן אדוניך כי עתה נהפך לזכר עכ"ל יעו"ש. נמצא אם לא עקדו אברהם בהר המוריה ופרחה ממנו נשמת נוקבא ובא לו נשמה דדכורא לא היה מוליד נמצא אברהם אביו בעקדה גרם לו להוליד וזה אומרו ואלה תולדות יצחק בן אברהם וכי תימא כיצד יוליד והלא יצחק יש לו נשמה דנוקבא מסטרא דשרה ואיך קראו בן אברהם לז"א אברהם הוליד את יצחק ר"ל אברהם הוא גרמא להולדת יצחק ע"י העקדה וכנז' וק"ל רא"ה:

ואז יע"ן ויהי יצחק בן ארבעים שנה (אותיות נשמה) בקחתו את רבקה וכו' כי היכי דלא תיקשי איך נקבה יקח נקבה לז"א בן מ' שנה בקחתו את רבקה ר"ל כבר בא לו נשמה חדשה דהיינו מסטרא דדכורא בקחתו את רבקה וק"ל רא"ה:

ויהי יצחק בן מ' שנה בקחתו את רבקה אפשר שבא לרמוז כמשז"ל באברהם שקיים כל התו' כולה אפי' ע"ת ולכן נקרא אברהם בה"א גימט' רמ"ח לרמוז על רמ"ח מצות עשה ומעשה אבות יעשו בנים שגם יצחק אע"ה קיים רמ"ח מצוה ואולם קודם שנשא היו חסרים מצד שיש כמה מצות שלא יוכל לקיים עד שינשא כמו פריה ורביה וקידושין וגירושין ומצות מילה ופדיון הבן וכיוצא ולכן יצחק אע"ה היה מצפה ליקח אשה ולהוליד בנים כדי להשלים רמ"ח איבריו ע"י רמ"ח מצות ולכן כאשר יקח אשה הגם שלא יגרש הואיל וכשתבוא לידו יכול לקיים מחשבה טובה מצטרפת למעשה

וז"א

וז"א ואלה תולדות יצחק בן אברהם יעקב ועשיו האמורים בפרשה אזי ואלה תולדות יצחק מצות ומעש"ט והוא שלם ברמ"ח כנז' לכן תיכף ויהי יצחק בן מ' אזי יהיה יצחק מ' רמ"ח ומתי יהיה זה בקחתו את רבקה כנז' ואזי יהיה לו ג"כ בחינת נשמה כמו שכתבנו לעיל גבי אאע"ה ויהי יצחק בן מ' שנה אזי אותיות נשמה וק"ל רא"ה:

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו דרשו רז"ל הוא כתיב שגם הוא עקר היה (עיין בעה"ט) וידוע מ"ש ז"ל כל המתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה דכתיב ויתפלל אברהם אל האלד"ים וירפא אלד"ים את אבימלך ואת אשתו וכו' וילדו וה' פקד את שרה ע"כ יעו"ש ומעתה ז"א ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו ר"ל בשביל אשתו כי עקרה היא בעבור שתלד אזי הוא נענה תחי' ויעתר לו ה' שגם הוא עקר היה וע"י תפי' זו ותהר רבקה אשתו והוא פשוט ומדויק כפי שטח הלשון וק"ל רא"ה אנכי:

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר א"כ למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה'. וקשה הואיל ואמר הבנים היה צ"ל למה אלה אנכי אזי היה חוזר לשניהם ואם נאמר שכונתה על עשו לבדו שהיה מפרכס לצאת לפתחי ע"ז א"כ איך תבא דרשת המפו"ל שכתבו על ותלך לדרוש את ה' שהלכה לבית מדרש שם ועבר שמותר שם לזרוק הצפורנים והיא תדלג עליהן ותפיל יעו"ע הלא יש לה הפסד גדול שתפיל גם יעקב דמעולם לא מצינו אם התאומים שמפיל אחד וישאר אחד:

ואפשר לע"ד יע"ן והוא בהקדים הידוע שרע"ק דרש את ה' לרבות ת"ח וידוע מ"ש במס' ע"ז דיו"ד שאנטונינוס היה לו מערה אחת גדולה שהיתה מצפורי עד טבריא והיה בא בכל יום ומשמש לרבי מאכיל ומשקה ליה וכי הוה רבי בעי למיסק לפוריא הוה אנטונינוס גחין וכו' ואמ"ל מי יתנני מצע תחתיך לעוה"ב ואמ"ל אי אתינא לעוה"ב אמ"ל אין וכו' יעוש"ב וכן אמר שם אנטונינוס לרבי בעינא למעבד טבריא קלנייא פירש"י בת חורין מן המס לפי שיש בה ת"ח (ועיין תוס' מגילה ד"ה שהיו כולם ת"ח) באופן שהיה מכבד ת"ח ובזה זכה לעוה"ב כאמור:

ומעתה זהו שטח הכתובים ויתרוצצו הבנים כנז' זה מפרכס לצאת

ללאת לבית המדרש וזה לע"ז ותאמר למה זה אנכי ר"ל מה לריך לי זה שהוא רולה לעע"ז ותלך לבקש מאת ה' שיהיה לפחות דורש את ה' אלדי"ך לרבות ת"ח וכאשר יכבד ת"ח יזכה לעוה"ב ויאמר ה' שני גויים בבטנך אלו אנטונינוס ורבי שני גאים מלך ונשיא ור"ב יעבוד לעי"ר ר"ל אנטונינוס שהוא מלך יעבוד לרבי יהודה הנשיא וזוהי שאלתך ובקשתך וכן היה כנז"ל שהיה משמש לרבי ועי"ז זכה לעוה"ב וק"ל רא"ה אנכי:

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה' הרואה יראה להרב שפתי כהן עה"ת אחרי דר"ש בקרבה קב"ר ב"ה וג"כ ק"ר ב"ה ר"ל שהוא שם מלפ"ן הוי"ה בא"ת ב"ש וזהו ויתרוללו הב"ן מ"י בקרבה ר"ל שם הוי"ה וכו' יעו"ש ולע"ד אני אבוא אחריו ומלאתי את דבריו בהקדים מ"ש התנא עקביא הסתכל בג"ד ואין אתה בא לידי עבירה מאין באת וכו' וזהו בקרב"ה מאין באת מטיפה סרוחה מחמת מלאה דם גם קב"ר ב"ה היינו ולאן אתה הולך למקום עפר וג"כ ק"ר ב"ה דהיינו שם מלפ"ן עמה כמ"ש ז"ל ויביאה ילחק האוהלה שרה אמו כמו שרה אמו והיתה לופה ברוה"ק וכמש"ל ויהיו חיי שרה מאה ש"ת שם הוי"ה כמו ויהי דוד בכל דרכיו משכיל וה' עמו יעו"ש וא"כ שלשה אלה נלוו עמה בכל שעה ורגע מאין ולאן ולפני מי עתיד ליתן דין וא"כ לא תבא לידי עבירה וא"כ למה זה אנכי מעוברת עובר שרולה ללאת בפתחי ע"ז ותלך לדרוש את ה' למדרש שם ועבר להקשות להם קושיא גדולה שהיא ראתה בעלמה היפך דברי רז"ל ויאמר ה' לה שני גויים בבטנך ושני לאומים האחד הטוב מלדה ומבעלה אבל הרע מסיגים של משפחת אביה ועכשיו יפרדו ולא ישארו מעורבים טוב ורע ודו"ק רא"ה אנכי:

וימלאו ימיה ללדת והנה תומים בבטנה אפשר לרמוז שלכן כתיב תומים ולא תאומים באלף כדי לפרשה לשון תמימות ולכן חסר אלף לומר שאחד חסר ממנו התמימות וכי תימא מי זה מהם תמים ואיזהו התם לז"א ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד וכו' ויעקב איש תם יושב אוהלים ולכן ויאהב ילחק את עשו כי ציד בפיו אבל רבקה שידעה אותם והנה תומים ר"ל יעקב איש תם משהיה בבטנה לכן רבקה אוהבת את יעקב וק"ל רא"ה אנכי ועי' פירש"י ז"ל שרמז כן קרוב לזה:

ואחרי

ואחרי כן יצא אחיו ויקרא שמו יעקב עיין פרש"י שכתב ב' הפירושים ויקרא שמו יעקב הקב"ה וי"א אביו ועיין בתוספות עה"ת ובנח"ק ומה שהארכתי בזה בס"ד בדרשותי בספ"ק יפות מרא"ה קחנו ובואה:

בגמ' שאל הגמון אחד לר"פ מי תופס המלכות אחרינו שרטט וכתב לו ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו שאחר מלכות אדום יבא משיח לדקינו כמש"ה ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה וכו' בעגלא ובזמן קריב אכי"ר אבי רא"ה רב להושיע:

פרשת ויצא

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה פירש רש"י יצא ללכת לחרן יובן לע"ד כי הנה ידוע שם יעקב כשאינס עוברש"מ וידוע דהרשעים אפי' בחייהם קרוייס מתים בסוד ז' מלכין קדמאין דמיתו כנודע וזהו ויצא יעקב מבאר שבע דהיינו אינס ערש"מ אזי וילך לחרן היא גהינם אשר שם חרון אף ועברה רח"ל וק"ל רא"ה אנכי:

א"נ ויצא יעקב ר"ל יצא משם יעקב אלא נעשה בחינת ישראל ע"י התו' שנקראת באר ז' ע"ש ז' ספרים כנודע אזי וילך חרנה ר"ל שהולך ממנו חרון אף והוא פשוט רא"ה אנכי:

א"נ בהקדים מ"ש ז"ל אשר י"ד שנה נטמן בבה"מד של שם ועבר ללמוד תורה גם ידוע דהתו' נקראת אשה כמש"ה תו' צוה לנו משה מאורשה קהלת יעקב וכן אשת חיל מי ימצא היא התו' כמ"ש ז"ל וזהו לו לאשה היא התו' ויצא יעקב וכי תימא היכן ילמוד לז"א מב"אר שב"ע אותיות ב"א ש"ס עב"ר וק"ל. וי"ען ויל"א וירא יעקב לירופי אותיות כמ"ש הרב מג"ע לפי"ד יעו"ע רא"ה:

א"נ ויצא יעקב כמו ויתן לך האד"ים יתן ויחזור ויתן גם בכאן הוא אומר יצא ויצא יעקב וז"א לו לאשה היא התורה היינו על נשיו לו לאשה אשת חיל ויצא לב"מ שם ועבר כנז"ל יצא גימט' מאה ואחד שהיה שונה פרקו מאה ואחד פעמים אזי וילך חרנה ר"ל הלכה הסט"א שבא ממנה השכחה וק"ל רא"ה אנכי:

א"נ ויצא יעקב ר"ל אם יצא האדם ממדת יעקב שהיא לשון

עוקבא

עוקבא ותרמית אזי ילא ג"כ מבאר שבע הוא הבאר גהינם שהוא בור עמוק ויש בה שבע מדורי גהינם אזי וילך חרנה הולך ממנו חרון אף הואיל וילא מאותן מדות ויבא ע"ן פירש"י ילא ללכ"ת לחר"ן שעי"ז ילא ממנו פלוגית שהיא גימ"ט ת"ק כמספר ללכ"ת וג"כ עי"ז מעלה הרפ"ח נילולות אשר גימ"ט לחרן וק"ל רא"ה אנכי:

א"נ וילא יעקב מבאר ז' הנה יל"א וילא גימט' ילא"ק גם מבא"ר אותיות אבר"ס דהיינו הואיל והלך לבדו בדרך היה עמו זכות אברם וילחק ואזי שלשה אינן רואין ואינן ניזוקין אפי' בלילה או אימא מבאר גימט' מג"ר הם ג' מלאכים מיכא גבריא רפא דהיינו אחד שלו ושנים מלד אברהם וילחק לכן תמלא מיכא גימט' ילא ואם תחשוב האותיות והתיבה יהיה גימט' וילא גם גבריא גימט' רמ"ז עה"כ ותיבת מבא"ר עם האותיות גימט' רמ"ז אזי עתה מלאך מיכא בא מלד ילחק הרמוז באותיות יל'א ויל'א שהם גימט' ילח'ק ובהם רמוז מיכא כנז' ומלאך גבריא בא מלד אברם הרמוז באותיות מבא"ר והם גימט' גבריא והגם שמדת גבריא הוא גבורה כילד בא מלד אברהם שהוא חסד וגם מיכא שר ישרא כילד בא מלד ילחק שהוא גבורה ואפשר כמ"ש רבינו האר"י בכמה מקומות שהמלאכים משתנים מדתם לפי שליחותם יעו"ש בדב"ק אף אנן נימא הכי לכבוד יעקב אע"ה שינו מדתם ואפשר זה רמוז במ"ש לקמן והנה מלאכי אדי"ם עולים ויורדים בו ר"ל מי שהוא מדתו גבורה נתמתק ונעשה חסד ומי שהוא מדתו חסד עלה לגבורה וזהו עולים ויורדים בו ביעקב נשתנו לכבודו ולכן הקדים עולים קודם יורדים [כמו שהק' רש"י ז"ל] הואיל ומיכא הוא הרמוז תחי' בתיבת וילא הוא עלה למדת הגבורה ואח"כ גבריא הרמוז בתיבת מבא'ר הוא ירד לשאוב ממי החסד לכן הקדים עולים ואח"כ יורדים כפי סדר הרמוז בפסו' א' וק"ל רא"ה:

א"נ וילא יעקב וכו' בא לרמוז שכל הליכת יעקב אע"ה בכל דבר הוא לשם יחוד קב"ה ושכינתי' והגם שהליכתו עתה הוא בורח מעשו אחיו עכ"ז לא זז מהבבו שכל כוונותיו ודעותיו לשם שמים הגוף למטה והנשמה חושבת מחשבות עליונים כדת מה לעשות כמש"ה בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחתיך וזכור מ"ש המקובלים ע"פ בכל דרכך דעהו [ר"ל דע ה"ו ואתה תבאר] ומעתה ז"א וילא יעקב מבאר ז' ילא ללכת לחרן בורח מפני

עשו

עשו עכ"ז הגם שהוא נבון בזה עכ"ז עוסק בחפלי שמים היה ממתק הדינים הקשים וכמשז"ל ע"פ בראשית ברא אלדי"ם שמתחילה עלה במחשבה לברוא העולם במדה"ד וכאשר ראה שאינו יכול להתקיים שיתף מדה"ד עם מדה"ר כדי שיתמתקו הדינים ולכן יע"א ע"ה ג"כ היה עושה צירופים ויחודים למתק הדין וזהו וילך חרנה ר"ל מדה"ד וכי ת"מא כילד לז"א חרנה גימט' רס"ג דהיינו שם אלהים בריבוע גימט' ר' ושם הוי"ה ב"ה במילוי וא"ו גימ' ס"ג ועי"י שיתוף ר' עם ס"ג נתמתקו הדינים כאמור ויותר יבא ע"ן ע"פ דברי הרב מג"ע על ויל"א יעקב ר"ת ויל"א וירא יעק"ב צירופי א'ותיות גם וירא יעקב נורא אלפין יעו"ש ועפי"ד יע"ן כמין חומר דהיינו וירא יעקב צירופי אותיות ר"ל אותיות שם אדיס א' א"ל אה"י אהי"ם גימט' ר' כאמור וירא יעקב נורא אפין הוא רומז על שם הוי"ה ב"ה וכמ"ש המקובלים כי נורת **א** יש בה תרין יודי"ן לעילא ולתתא ואות ו' באמצע הרי כ"ו יעו"ע נמצא מכוון לדברינו ממש וכדבר האמור ודו"ק רא"ה אנכי וא"ש את"מ והה"ב ועפ"י הילוך זה יע"ן כוונ"ה:

ויפגע במקום שהוא רומז לשם הויה ב"ה וכמ"ש המקובלים כי שם הוי"ה במספר בהכאה עולה גימ' מקו"ם (עיין ס' נאוה ההלה וס' ארך החיים) וזהו ויפגע במקום בשם הוי"ה וכמ"ש ברוך המקום ב"ה וילן שם וי"ו שימוש יל"ן גימ' ל"א עה"כ הוא גימט' הוי"ה אד'ני הוא יחוד קובה"ו וזהו ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו ר"ל שלקח מאותיות הוי"ה והיה חושב ומצרף אותיות הויה לאותיות אד'ני ולכן תמלא אבני גימט' ס"ג והוא שם הוי"ה במלוי אזי וישכב במקום ואינו ירא כלל ואם נאמר אחת אבן מאבני המקום אזי הוא רומז לשם ב'ן שהוא שם הוי"ה ב"ה ג"כ במילוי כזה יו"ד ה"ה וא"ו ה"ה גימ' אבן וכמ"ש בעניותי בסה"ק יסוד מערבי ע"פ ויקח את האבן אשר שם מראשותיו כדי ליגלל מן הקרי אזי וישכב במקום ההוא ושקט ושאנן מפחד רע"ה ב"מ וק"ל רא"ה אנכי:

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה כבר כתבנו לעיל משם הרב סמוכים לעד ובעה"ע סמיכות לאשה וילא יעקב ר"ל שיוצאין מא"י לחו"ל ללמוד תורה ולישא אשה דהאו' ג"כ נקראת אשת חיל כנודע אלא שעדיין קשה למה הוצרך לבאר בפירוש שילא מבאר שבע וכו':

ונראה

ונראה לע"ד בהק' מ"ש הרב נפתלי שבע רצון סדר זה דהטעם שילא יעקב יש לו סברא דפריה ורביה עדיפא מכיבוד או"א כמ"ש במשנה דפאה אלו דברים שאדם עושה אותם אוכל פירותיהן וכו' כיבוד או"א וכו' ות"ת כנגד כולם (ויל"ד למה הביא ראיה מפי' ע"כ יעזוב איש וכו') עוד כתב שם משם המפו"ל דטעם פסוק בראשית יש בו ז' תיבות כנגד ז' ספרי תורות כי ויהי בנסוע הוא ספר בפ"ע והקשה בכלי יקר למה הוא ס' בפני עצמו שלא למדנו ממנו שום דין ולא איסור והיתר ותירצו דנלמד ממנו דע"י פריה ורביה ראויה לשכינה שתשרה בישראל כמ"ש ע"פ ובנחה יאמר וכו' והוכיח מזה דפריה ורביה עדיפא מכיבוד או"א יעו"ש שהאריך למעניתו ברוח מבינתו ומעתה עלי בא"ר לו לאשה וילא יעקב וכי תימא איך הניח כיבוד או"א אלא ודאי סובר דפריה ורביה עדיפא ממלות כיבוד או"א וכי תימא מנא ליה סברא זו לזה אמר מבאר שבע מהביאור שיש ז' ספרים בתו' וא' מהם ויהי בנסוע וכו' ודו"ק רא"ה אנכי:

א"נ עמ"ש בס' אדרת אליהו ז"ל כי ז' פעמים כ"ו יעלה יעק"ב ר"ל שבעה הויו"ת גימט' יעקב וזהו והנה ה' נלב עליו ע"כ יע"ש ונראה לע"ד לכן יעקב ילא לבדו לדרך הואיל וה' עמו וכו' כי ז' הויות גימט' יעקב ומעתה ז"א וילא יעקב מבאר שב"ע וק"ל רא"ה:

ויחלום והנה סלם מלב ארלה וראשו מגיע השמימה וכו' אפשר שבא לרמוז על הענוה שלריך האדם שיהיה עניו בתכלית וכמ"ש ר' לויטס מאוד מאוד הוי שפל רוח ר"ל ענוה אחר ענוה דהיינו יגיענה עד ארץ ישפילנה עד עפר וכמ"ש אאע"ה ואנכי עפר ועפר אם יהיה כן הא ודאי יהיה מרכבה לשכינה כמשז"ל ע"פ אני את דכא יעו"ע וזהו ויחלום והנה סולם וכו' גי' עניו ואם נחשוב סלם חסר וי"ו כמ"ש בתו' יהיה סלם עם התיבה גימ' ענו"ה גם מלב גימ' ענו"ה עה"כ דאז היא ענוה אחר ענוה עד לארץ וזהו סלם מל"ב ארלה אזי וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלדי"ם עולים ויורדים בו שהוא מרכבה למלאכי' ולשכינה ולכן אמר והנה ה' נלב עליו ויאמר וכו' שהוא נעשה מרכבה גם לשכינה עלמה. ואמ"ל אני ה' אד"י אברהם אביך שגם הוא היה עניו בתכלית שאמר ואנכי עפר ואפר ולכן אמ"ל אד"י

ע"י אברהם אביך ואלד"י יצחק ולא אמר יצחק אביך יען עכשיו מדבר בענוה ומיחסם זל"ז יעקב לאברהם שהיו ענוים בתכלית כי מדתם מסייעתם שהם חסד ואמת כמש"ה תתן אמת ליעקב חסד לאברהם וכו' ל"כ יצחק הגם שהיה עניו מ"מ מדתו גבורה והיא נגדיית לענוה הגם שהיה מגביר מדת הענוה על הגבורה מ"מ היה בא לקו הממוצע לא כן אברהם ויעקב אע"ה שהם במדת חסד ואמת היו ענוים בתכלית ולכן אמר והנה ה' נצב עליו ויאמר אני ה' אלד"י אברהם אביך ואלד"י יצחק הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך ע"ד מ"ש הכתוב וענוים יירשו ארץ וכן אמ"ל והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך כמש"ה אני את דכא וכן בדוד הוא אומר ויהי דוד בכל דרכיו משכי' וה' עמו כי הוא אמר ואנכי תולעת ולא איש לכן וה' עמו וכן במשה הוא אומר וזאת הברכה אשר בירך משה איש האלדים מחציו ולמעלה אלד"ים שהיה מרכבה לשכינה הואיל והאיש משה עניו מאד שאמר ונחנו מה ולכן לעתיד ג"כ כתיב כי אתה עם עני תושיע בביאת משיחנו בב"א רא"ה אנכי:

ויקץ יעקב משנתו ממשנתו כי עתה ישנה בתרדמת הגלות וע"י לימוד המשנה אנחנו נגאלים כמשז"ל ע"פ כי יתנו בגויים עתה אקבלם אכי"ר:

ב') **במסרה** וענתה בי צדקתי ביום מחר אל תתהלל ביום מחר ע"כ. אפ' שם רמז שהאדם עצמו יעשה צדקה שתועיל לו למחר יום המיתה והלך לפניך צדקך ואם יאחר האדם שילוה בשעת מיתה שיחלקו לצדקה או יעשו הקדש או ס"ת וכיוצא לא יאמר כן הואיל ואפשר כי בשעת מיתה יהיה חס בחמימות גדולה ויהיה מבולבל או ימות ע"י חולי הנכפה ולא יוכל לדבר או יהרגוהו פתאום יבא אידו ולא יספיק לדבר עד שימות או ימות חוץ לביתו ח"ו ואין איש קרוב למי ילוה וכיוצא ולכן אמר שהע"ה אל תתהלל ביום מחר שתלוה וכו' כי לא תדע מה ילד יום ה' יתקננו בע"ט אמן רא"ה:

פרשת וישלח

וישלח יעקב מלאכים לפניו וכו' פרש"י מלאכים ממש וכתב הרב שפתי חכמים דא"כ מלת לפניו למ"ל והכי פירושו מלאכים לפניו אותם דכתיב לפני השליחות דהיינו ויפגעו בו מלאכי אלדים וכו' יעו"ש ולע"ד לפי זה הפירוש קשה טובא שהרי רש"י כתב לעיל ויפגעו בו מלאכי אלד'ים מלאכים של א"י באו לקראתו ללוותו לארץ ע"כ יעו"ש וא"כ איך ישלחם לחו"ל לארץ שעיר שדה אדום ואולם אפשר לע"ד שאותם מלאכים של חו"ל הם ששלח לעשו ופי' לפניו ר"ל אותם הקדומים שהיו לו קודם שבאו אלו של א"י ואותם של חו"ל נשארו ג"כ עמו כמ"ש רש"י ז"ל מחנים שתי מחנות של חו"ל ושל א"י וא"כ מאותם של חו"ל שהם לפניו עתה והיו לפניו מקודם מאותם שלח לעשו אחיו ופשוט רא"ה אנכי: ובס' קרנים כתב הרב כמהר"ש מוסטרופולי ז"ל הי"ד מלאכים ממש הם הג' מלאכים שהיו עם האבות תדיר שהם מיכ'אל מלכ'יאל סנד'יאל שהם גימ' עזרת כמ"ש בסידורי תפלה בפסקת עזרת אבותינו אתה הוא מעולם יעו"ש וג' מלאכים הנז' ר"ת שלהם ממ"ש ור"וק כי נכון:

ולפי"ד הנז"ל יע"ן דברי בעה"ט לעיל מחניים מאותם חיילים נטל יעקב מלאכים ע"כ יעו"ש וכוונתו שנטל של חו"ל שאם נטל מאותם של א"י הוו"ל לרמוז בתיבת מחנה אלד'ים מאותם חיילים נטל המלאכים אלא ודאי כדכתיבנא לעיל וכנז' רא"ה אנכי:

ואפשר להלין בעד הרב שפתי חכמים כפי מ"ש הרב חומת אנך וז"ל בפסוק ויפגעו בו מלאכי אלד'ים כפי פירש"י שהם מלאכי א"י הרי עדיין יעבור מעבר יבק ועמון ומואב וארץ אדום א"י עתה ותי' כי הדבר יקח שם כפי התכלית וכיון שנפרד מלבן לתכלית לכתו לא"י אפי' הליכתו לדרך יקרא א"י ובאו מלאכים ללוותו הרב הגדול מהר"ר וידאל לרפתי ז"ל בפירושו כ"י ואין זה מספיק כפי מסז"ל דמלאכי א"י אינן יוצאין לחו"ל אמנם דרך דרש י"ל לפי מ"ש ז"ל שבהיות יעקב אע"ה במצרים היה אויר א"י עמו וה"נ י"ל הכא ויש להאריך יותר עכ"ל ולפי"ז שפיר יתורץ קושייתנו על הרב ש"ח ז"ל הואיל ותכליתם ללכת לא"י וג"כ אויר א"י עמהם שפיר הליכתם אל עשו וק"ל רא"ה אנכי:

א"נ י"ל תיבת לפניו שהיא יתירה והוא בהקדים הידוע מסז"ל

ע"פ

ע"פ וידו אחוזת בעקב עשו כי היה שמו עשוי והוא שמו עקב וכאשר יצא תחילה עשוי בא יעקב ואחז בעקבו ר"ל בסוף שמו ולקח היו"ד ממנו וזהו וידו אוחזת בעקב עשו ר"ל ויו"ד אוחזת בסוף עשו ולקח אותו ויקרא שמו יעקב יעו"ע ואפשר ליתן טעם למה יעקב לקח היו"ד מעשו הואיל והיה שמו עק"ב הוא מספר ב' פעמים אלד"ים והיה ירא שהיה סביב לו שם אלד"ים מימין ושמאל יפחד אלד"ים נגד עיניו לכן לקח היו"ד שהיא תחילת שם הוי"ה ב"ה שהוא רחמים אולי יתמתקו הדינין אשר סביבו והנה כאשר ראה יעקב שעשו הוא רודף אחריו עד חרמה כמ"ש יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי אז ראה שהיו"ד לא הועילה למתק את הדינין אשר סביביו (זהו לפ"ד כונ"ה צוה ה' ליעקב סביביו צריו הם הדינין כנז' וזהו נמי ויבער ביעקב כאש להבה אכלה סביב ודו"ק רא"ה) ועיקר המיתוק כתבו המקובלים ע"פ אלד"ים יחננו ויברכנו וכי תימא הרי שם אלד"ים דין לזה אמר יאר פניו אתנו סלה וכמש"ה מתי אבוא ואראה פני אלד"ים כי פנים של שם אלד"ים הוא אכד"טם כי אות א' אין לה פנים אות קודם לה ואות מ"ם סתומה פנים שלה מ' פתוחה וכאשר באה בסוף תיבה חוזרת להיות סתומה כמלא אותיות המתחלפות הם לה"י באותיות כד"ט גימ' ג"ל והשם אכדט"ם גימ' ע"ד (ועיין בס' באר מים חיים בפ' וילא ע"פ ויעקב קרא לו ג"ל ע"ד שהאריך ואני עני בסה"ק טובת מרא"ה כתבתי באורך עיי"ש) רא"ה:

באופן ב' פעמים אלד"ים גימ' עק"ב ושני פנים כדי למתקן ב' פעמים ע"ד הם קמ"ח גימ' מחני"ם ומעתה ז"א ויקרא שם המקום מחני"ם וישלח יעקב מלאכים אותם שלפניו שהם מחני"ם וג"כ לפניו ר"ל להאיר נגד פניו כי הוא סביביו צריו הם הדינין הרמוזים בשמו ב' פעמים אלד"ים גימט' עק"ב לכן שלח מחנים שהם גימ' ב"פ ע"ד ר"ל ב"פ אכדט"ם שהוא פני אלד"ים ודו"ק ואפשר לכן קרא שם המקום פני"אל כי ראיתי אלד"ים פנים אל פנים ותנצל נפשי ר"ל ב"פ פנים הכונה ב"פ ע"ד כנז' ולכן אמר לעשו כי על כן ראיתי פניך הטעם שראיתי פניך הוא כאשר ראיתי פני אלד"ים כנז' ודאי תתרצה לי זהו כראות פני אלד"ים ותרצני ודו"ק רא"ה אכי. עיין נח"ק בפ' הנז':

וישלח יעקב מלאכים לפניו וכו' ר"ת גימט' אלד"ים וס"ת גימט' אלד"ים

אלד"ים הביטה ורא"ה:

ויצו אותם לאמר כה תאמרון לאדוני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה ופרש"י גרתי ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשו הרעים ויש להבין דבמה יתרצה עשו באומרו עם לבן גרתי ׃תרי"ג מצות שמרתי ואפשר בהקדים חקירתם ז"ל הואיל ויעקב ועשו חלקו העולמות איך אנחנו ניזונים בעוה"ז והו"ל כגזל בידינו ותירצו ע"י עסק התו' אנחנו ניזונים דאם לא בריתי יומם ולילה לא היה מתקיים העולם. והנה בנד"ד ביעקב אע"ה הקשה הרב ליקוטי שמואל בדרשותיו ס' זה וז"ל ותרי"ג מצות שמרתי וק' הלא יש כמה מצות שאין בידו לקיימם כגון מצות יבום וכו' וכן המצות התלויות בא"י והיה עם לבן בחו"ל ודוחק לומר שעשה מצוות השקולים ככולם אלא העיקר הוא דהמצות שאינו יכול לקיימם ילמוד בתורה אותה מצוה ויצורף מחשבה למעשה ע"כ יעו"ש עוד ידוע מ"ש ז"ל בזמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו ומעתה ז"א כה תאמרון לאדוני לעשו כה אמר עבדך יעקב והוא אדון בעוה"ז הואיל. והיא חלקו אני כמו עבד והוא אדון וכי תימא אני כילד נהנה בעוה"ז והו"ל כגזל בידי לא חלילה שהרי עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי ואיך נשמור תרי"ג מצוה אם לא ע"י עסק התורה ועי"ז ויהי לי שור וחמור וכו' הכל שלי הוא ואינו גזל דאם לא עסקתי בתורה לא נתקיים העולם ואשלחה להגיד לאדוני למצא חן בעיניך שלא תעשה לי מאומה כמו שלוה יצחק הקול קול יעקב בתורה והידים ידי עשו ישארו ידיו כפופים תחתיו וק"ל רא"ה אנכי:

אך נימא שכוונתו שאמ"ל תאמרו לעשו עם לבן גרתי ואחר עד עתה ר"ל וכבר אמר לבן הבנות בנותיו והבנים בניו והצאן צאנו וכל אשר רואה לו הוא ונתאחרתי בשביל שרדף אותי וכרתנו ברית והיה אלד"ים עד ביני ובינו שלא אענה את בנותיו וכו' וזהו ואחר משום עד עתה עד שאמר לי אד"ים עד ומתקנו הדינין כנז"ל בפסוק וישלח א"כ לא יוכל לשלוט בנו וזהו וכל אשר אתה רואה לי הוא ולבנותי מ"ה אעש"ה לאלה היום ר"ל מ"ה הם אותיות לה"י המתחלפים כנז"ל ג' מ"ה וכל זה שלא ישלוט בהם עשו ג' אעשה ודו"ק וזה שייך לפ' וילא הבט ימין ורא"ה:

עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי וכו' ויהי לי שור וחמור

המפו"ל

המפז"ל (עיין משלי יעקב ס' זה) הקשו מה המשך ושייכות זל"ז יעו"ע ונראה בהקדים הידוע דשמירת התורה והמצות הם גרמא לקיום העולם דאם לא בריתי וכו' חוקות שמים וארץ לא שמתי ואנו זוכים בעניני העוה"ז מדין המציל מזוטו של ים וכו' הרי או שלו ובזה פירשנו לעיל סמיכות ויהי לי שור וחמור ר"ל הואיל ושמרתי התו' ומצוותיה לכן ויהי לי יהיה ממון שלי מדין המציל מזוטו של ים כנז"ל אלא עתה יתחדש בטוב עפ"י הידוע דבזמן דישראל עושים רש"מ ולומדי תורה ושומרי המצות זכו אחישנה קודם זמנה. וידוע מחז"ל ע"פ אשריכם זורעי על כל מים הוא לימוד התורה עי"ז משלחי רגל השור משיח ן' יוסף בכור שורו ומשיח ן' דוד עני ורוכב על חמור יעו"ע וזהו עם לבן גרתי וכו' עי"ז ויהי שו"ר וחמו"ר תרין משיחין ודו"ק ואף אם לא זכו ונתאחרו עם כל זה בעתה אחישנה דהיינו באלף הששי לכ"ע וכמ"ש בעניותי לעיל פ' בראשית ע"פ יום הששי ויכולו השמים הרומז לאלף הששי ועיין מ"ש בעה"ט סדר זה ואחר עד עתה ע' של גלות בבל ת' של גלות מצרים ה' אלפים אורך גלות ובאלף הששי יגאלו יעו"ש וזהו ואחר ר"ל אפי' יתאחרו מ"מ בעתה יגאלו כנז' ר"ת עתה וזהו ואחר עד עתה ויגאלו ג"ע בב"א רא"ה:

איתא במדרש אמ"ל הקב"ה ליעקב לא דייך שעשית קדש חול אלא אני אמרתי ורב יעבוד לעיר ואתה אמרת כה אמר עבדך יעקב וכו' ע"כ. ופירש הרב חידושי הגרשוני כי קודם העגל היתה עבודה בבכורות והמעשרות יקחו הבכורות וא"כ איך נתת המעשרות לעשו שכבר מכר הבכורה ואם תאמר שיש אונאה באותו מכר ולכן שלח לו דורון להשלים ולכן אח"כ הסכים אמ"ל אחי יהי לך אשר לך כמשז"ל וא"כ עתה הוא בכורי אפי"ה יש קושיא אחרת הלא אני אמרתי ורב יעבוד לצעיר ואתה אמרת כה אמר עבדך יעקב ואיך תפס החבל בב' ראשין והוא פירוש נחמד אלא דלפי האמת למה עשה כך יעקב אע"ה ואולם עפ"י דברי רז"ל יע"ן כי כל הדורונות אשר שלח יעקב לעשו אין בהם שום קדושה כלל כולם היו בעלי מומין וראיה לזה כי פסוק עזים מאתים וכו' כולם מסיימין באות מ"ם יעו"ש ודו"ק. ולא נשאר שום קושיא ולכן לא הוציא לחולין ועשו הוא היה לפי שעה בכור ואינו בכור בשביל טענת אונאה לכן אמר עבדך יעקב עד שהסכים אח"ך באומרו יש לי רב אחי יהי לך

לך אשר לך וק"ל רא"ה אנכי:

וישובו המלאכים אל יעקב וכו' וארבע מאות איש עמו אפשר שבא לו בטענה איך לקח לו הברכות ועבר על דברי חכמים שאמרו כבד את אביך את לרבות אחיך הגדול ולכן עשו בא וארבע מאות איש עמו הם גימט' כמספר א"ת שעבר על דחז"ל את אביך לרבות לכן ויירא יעקב שמא יהרג כי העובר על דברי חכמים חייב מיתה לכן תמלא לירוף אותיות וייר"א יעק"ב הם וי"ו ר' עקיבא כי הוא היה דורש כל אתין שבתורה אפי' את ה' אלדי"ך תירא וכו' ולבסוף נהרג ביד זרעו של עשו בעוה"ר ויעקב אע"ה לפה ברוח הקדש ויירא שמא יהרג הוא בעצמו ויען הקב"ה הבטיחו ואינו חוזר מדיבורו לכן נתקיים בר' עקיבא שהוא גילוף יעקב אע"ה וכל זה בדרך אפשר אם בעיני אדי"ם ואדם יכשר ודו"ק רא"ה אנכי:

ויצר לו שמא יהרוג את אחרים פי' המפז"ל שאם יעקב יהרוג עשו ודעימיה אזי ראה דעתיד ר' מאיר שנקרא אחרים ללאת ממנו כנודע לכן אמר ויצר לו שמא יהרוג את אחרים ודו"ק בדבריהם לך נא רא"ה:

קטונתי מכל החסדים וכו' עיין בחומ"א שרמז קטונתי ע"י עינוי גופי מכל החסדים היא לדקה ומכל האמת היא התורה וזהו ג"ד המבטלים גזירות רעות וזהו עלת ה' היא תקום והם קו"ל לו"ם ממו"ן גימט' זא"ת כמש"ה בזאת אני בוטח בזאת יבא אהרן אל הקודש ע"כ יעו"ש ואני שמעתי רמז נכון מחכמי המערב ע"פ מ"ש ז"ל ת"ח לריך שיהיה בו שמינית שבשמינית וח"א לא מינה ולא מקלתה והנה רבני אשכנז פי' דלא פליגי דכ"ע מודו דלא מינה ולא מקלתה ושמינית שבשמינית ר"ל רומז לע"ב שמות שם ס"ד הוא שם ענ"ו והנה אם תחלק הע"ב שמות לתשעה שורות יעלו לכל שורה ח' שמות והשירה השמינית בסוף השורה שם השמיני הוא ענו וזהו ת"ח לריך שיהיה בו שמינית שבשמינית הוא ענ"ו וזהו כמ"ד לא מינה ולא מקלתה של הגאוה ע"כ יעו"ש והנה גם חכמי המערב הכי ס"ל דת"ח לריך שיהיה ענו בתכלית ושמינית שבשמינית ר"ל בפי' שמינית פסוק שמיני הוא' קטנתי עכ"ל ודפח"ח והמפז"ל כתבו אם תחלק המספר דהיינו ח של ח' הם ס"ד ולכן אם האדם גאה נקרא ג"ס רוח ובזה פי'

כלו

כלו ס"ג ר"ל ס"ג חלקים של הגאוה יחדו נאלחו ואם תאמר הואיל ותועבת ה' כל גבה לב צריך שיהיה עניו בתכלית לז"א אין גם אחד כלומר חלק ס"ד שהוא שמינית שבשמינית טוב שיהיה בו לכבוד התורה ונראה לע"ד שכונת יע"א ע"ה באומרו קטונתי מכל החסדים כי ע"ב גימ' חסד ר"ל מכל החלקים דהיינו לא מינה ולא מקצתה כי במקלי עברתי ר"ל בזכותי וזכות אבותי עברתי וכו' שהם ס"ת מק"ל אברהם יצחק ישראל ועתה ב' מחנות ועכ"ז אני עניו א"כ הצילני נא כי אתה עם עני תושיע הצילני נא מיד ר"ת המן. והוא מרדכי הוא יעקב וק"ל:

פרשת וישב

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען: אפשר לע"ד לרמוז בכוונ"ה הזה בהקדים מאז"ל כי הדר בא"י יש לו אלו'ה ואינו דומה חוצה בפלטין של מלך לחוצה מחוץ לפלטין ותמיד עיני ה' אלה'יך בה מראשית השנה וכו' וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו היא ארץ שהיה בה יראה הרבה. אביו והוא מלשון מגור מסביב ויגר מואב כי יצחק אע"ה היה עולה תמימה והיה דר תמיד בארץ ישר' ונקט לה בלשון יראה להראות לנו כי בא"י צריך יראה הרבה ולכן חזר ואמר בארץ כנען והכנעה וענוה מביאים לידי יראת חטא וק"ל רא"ה אנכי.

אלה תולדות יעקב יוסף כי יוסף הלך בעקבותיו ביראה וענוה ולכן הואיל ויראתו קדמה לחכמתו חכמתו מתקיימת לכן וישראל אהב את יוסף מכל אחיו כי בר חכים הוא לי' וק"ל גם בגאוה אם חכם הוא חכמתו מסתלקת לא כן הוא שהלך בדרך אביו בארץ כנען בהכנעה וענוה חכמתו מתקיימת וזהו בר חכים וק"ל:

או נאמר בא'ו"ה והוא בהקדים הידוע מ"ש ז"ל ויתן לך יתן ויחזור ויתן וכן דרז"ל בכ"מ אשר וי'ו בראש תיבה (עי"ל פ' וילא) ועכשיו אומר הכתוב ישב יעקב וישב יעקב שעכשיו ישב יעקב בארץ כנען היא א"י ת"ו וגם לעת"ל אחר די גליות עתיד לחזור לישב בא"י ותחזור המלכות לבעליה ותשובו איש אל אחוזתו לארצינו

ונחלת

ונחלת אבותינו וזהו וישב יעקב ר"ל כמו למה תאמר יעקב ותדבר ישראל עתיד זרע יעקב לחזור לישב בארץ מגורי אביו בארץ כנען וקח לך ראיה לזה אלה תולדות יעקב יוסף וכו' ונמכר לעבד ונחבש בבית האסורי' והיה בגלות י"ג שנה ואח"ך מלך ובלעדו לא ירים איש את ידו ואת רגלו וכו' גם אנחנו בני יעקב ויוסף אחר הגליות ה' ברחמיו יחדש ימינו כימי קדם ונשוב על אדמתינו היא ארץ כנען וכנז' ודו"ק רא"ה אנכי.

והמפז"ל פי' כי אותיות שניות די"נה עש"ו לב"ן יו"סף הם ד' צרות שעברו על יעקב אע"ה אותיות שניות הם אותיות וישב אבל לפי סדר הצרות היה צריך לומר ישבו ואולם באשר קפץ עליו רוגזו של יוסף לכן קפלה הוי"ו וישבה בראש תיבה וזהו בקש יעקב ליש"ב בשלוה ר"ל אחר ג' צרות די"נה עש"ו לב"ן שניות ישב לכן בקש לישב בשלוה ואולם קפץ עליו רוגזו של יוסף ומהו רוגזו אלה תולדות יעקב יוסף וכו' וק"ל.

וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו והק' המפז"ל דבנימין הוא בן זקונים יעו"ש ולפי דברי התרגום שכתב בר חכים ניהא ואולם תיבת לו יתירה ואפשר שבא לרמוז למ"ש ז"ל לא פחית עלמא מל"ו צדיקים כמש"ה לו חכמו ישכילו זאת ויוסף הצדיק הוא מאותם ל"ו וזהו כי בן זקונים הוא מאותם ל"ו וק"ל:

א"נ י"ל בהק' הידוע ג' אין אדם ניצול מהם בכל יום הרהור עבירה ועיון תפלה ואבק לה"ר ובזה פי' מי חכם וישמור אלה התיקון לזה ויתבוננו חסדי ה' היא התו' וזהו אלה תולדות יעקב שחלק יעקב אע"ה לקח יוסף ויבא את דבתם רעה וכו' וישראל אהב וכו' כי בר חכים הוא ליה וק"ל רא"ה.

א"נ בא לרמוז למש"ה בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו וכן בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני וזהו וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בר חכים הוא לו דייקא ולא לאמו וכמ"ש במקראי קדש הנז"ל והטעם כתבנו במ"א בס"ד לך רא"ה.

א"נ י"ל ומקודם נקדים מ"ש הרב בעה"ט זקונים זקנים כתיב שמסר לו כל מה שקבל מזקנים שם ועבר יעו"ש ואני בעוניי נ"ל בהק' מ"ש הרב חיד"א ז"ל בס' דבש לפי מע' א' אות י"ט כי האבות תקנו תפלה אדה"ר והם נח אברהם יצחק

יעקב

ויעקב ויוסף ה' מתקנים לכן ניתוסף לו אות ה' בשמו שנא' עדות ביהוסף שמו והוא נפש אדה"ר כמש"ה אנחנו טמאים לנפש אדם שנשאו ארונו של יוסף שהו"ז נפש אדה"ר יעו"ש עוד ידוע מ"ש הרב הנז' בנחל קדומים ובכמה מקומות משם האר"י ז"ל כי מי שבא לתקן יקרא בן והראשון יקרא אב יעו"ש עוד ידוע שאמרו ז"ל שאדה"ר חטא בעץ הדעת בע"ז וג"ע ושפיכות דמים ואברהם תיקן ע"ז אשר שיבר בבית אביו והכיר את בוראו בן ג"ש והיה מגייר גרים והשליך את עצמו לכבשן האש כנודע גם יצחק תיקן ש"ד שהקריב עצמו לישחט בהר המוריה ונשחטו בו רוב שנים ונתרפא ע"י המלאך רפאל כמוזכר ברז"ל הלא בספרתם ע"ע גם יעקב בא לתקן ג"ע ופ"ד שנה לא ראה קרי ויוסף גמר התיקון שלא בא על אשת פוטיפר שלא רצה לשכב אצלה להיות עמה לכן נראה לו דמות דיוקנו של אביו כי הוא התחיל לתקן ע"י פ"ד שנים שלא ראה קרי ויוסף הוא יגמור התיקון לכן נראה לו אביו כי יעקב הוא הגוף ויוסף ברית וגוף וברית חשבינן חד כמשז"ל ומעתה עלי בא"ר וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי ב"ן זקנ'ים ר"ל גלגול ותיקון זקנ'ים אדם ונח ואברהם ויצחק לא נגמרו בתיקונם כי עדיין חסר לתקן ג"ע ימי המתקן לז"א הוא לו ר"ל הוא יוסף יגמור התיקון לו ליעקב כנזכר ודו"ק כי נכון רא"ה.

לכן ועשה לו כתונת פסים מבגדי כהונה של אדה"ר כמ"ש בתרגום ירושלמי הואיל והוא גמר תיקון ג"ע והגם שעדיין לא הלך למצרים ולא נתנסה עם אשת פוטיפר עם כ"ז יעקב אע"ה היה לו רוה"ק וידע כי יוסף הוא יגמור תיקון הברית באיזה אופן שיהיה לכן אהב אותו ועשה לו כתונת פסים מבגד כהונה של אדה"ר וק"ל רא"ה.

א"נ בהקדים מ"ש הריב"ה שם וז"ל זקנ'ים ר"ת ז'רעים ק'דשים נ'שים י'שועות מ'ועד עכ"ל אפשר שכונתו שיוסף הצדיק היה לומד אלו החמשה סדרי משנה וטעם שלא למד ס' טהרות אפשר יען כפי דרז"ל זקני ת"ח כל זמן שמזקינים דעתן מתוספת עליהם ככו שדרשו ז"ל ע'פ והיה אמונת עתך חוסן ישועות חכמה ודעת אמונת זה ס' זרעים וכו' ודעת זה ס' טהרות לכן זקניהם של ת"ח דעתן שהוא ס' טהרות מתוכפת עליהם וכנראה שזו היא דרשת מהר"ם שי"ף ז"ל יעו"ע והנה ידוע משז"ל ויקן יעקב משנתו

ממשכתו ויאמר אכ"ן י"ש ה' במקו"ם הז"ה ס"ת משנה שהיה לומד משנה כנודע ולכן יע"ן וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקני"ם הוא לו שהיה גם הוא תנא ולומד לפניו משניות ויען היה עדיין בן טו"ב שנים והוא נער לכן לא למד ס' טהרות וכל זמן שמזקין יוסיף דעת דעתו מחוס' עליו ויבא לידי טהרה וק"ל רא"ה אנכי:

וימצאהו איש וכו' וישאלהו האיש וכו' הביטה ורא"ה מ"ש בעניותי בקונטרים דרך איש שהארכתי בזה קחנו ובואה בוא ורא"ה:

ויהי ער בכור יאודה רע בעיני ה' עיין מה שהארכתי בסה"ק יסוד מערבי בס"ד:

ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח אפשר יע"ן כי אם תחשוב תיבת מצלי"ח עם ה' אותיותיה יעלו כמספר הוי"ה יוס"ף עה"כ דהיינו הוי"ה כ"ו יוסף עה"כ קנ"ז סך הכל קפ"ג גם תיבת מצליח גימ' קע"ח ועם ה' אותיות יעלו קפ"ג וזהו ויהי ה' את יוסף אזי ויהי איש מצליח וק"ל רא"ה:

ובס' מאור ושמש כתב רמז על ג' פעמים ויה"י גם כנגד ג"פ שם ל שהם גימ' מגן שיוסף הצדיק עשה הכנה לעצמו ולאביו ולכל אחיו שיהיה להם מגן וצנה מן המצריים לבל ישלטו בהם והוא ג"כ גימ' ג"ן הוא רמז למ"ש במדרש רבה תחלת פ' זו משל לנפח שהיה פתוח באמצע פלטייא ובנו זהבי פתוח כנגדו וראו חבילות חבילות של קוצים שנכנסו למדינה אמר אנה יכנסו כל החבילות הללו היה שם פקח אחד אמ"ל מצו אתה מתיירא גץ אחד יוצא משלך וגץ אחד יוצא משל בנך ואתה שורפן כך כשראה יעקב אופי עשו נתיירא אמ"ל הקב"ה גץ אחד וכו' שנא' והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם וכו' וזהו לע"ד גאת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה שהם שורפים לעשו ועלו מושיעים וכו' רא"ה אנכ"י:

ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר. וקשה למה אביו שמר אם יתקיים הדבר אם לאו והם למה לא שמרו אם אמת או שקר חלומותיו. ואולם יע"ן בהק' מ"ש בס' ילקוט ראובני ס' זה פ' והנה קמה אומתי וכו' וז"ל אמרו חכמי הקבלה כי הודיע לזה חכם אחד שאל אותו והראה שם אחד והוא אקמי"ל שר המלכות ובו זכה יוסף בתוקף החלומות שהלם בכח זה השר שהוא מדתו

על

על כן זכה וזה הסוד נרמז בפסוק והנה קמ"ה אמת"י ואז גדלה השנאה בינו ובין אחיו והם לא ידעו כי מה' היתה לו עכ"ל יעו"ש ומעתה יע"ן כמין חומר לכן אביו שמר את הדבר כי שם אקמי"ש גימ' יעק'ב בדקדוק והואיל ושם השר הנז' רמוז בשם יעקב לכן יעק'ב שמר את הדב'ר וק"ל רא"ה אנכי:

ויךא והנה באר בשדה וכו' ע"פ הזוה"ק פ' בלק והנה באר זו תפלה והנה שם ג' עדרי צאן ג' תפלות מן ג' עדרים אי"ו והאבן גדולה על פי הבאר היא תפלת שבת כי כל התפילות עולות דרך תפלות שבת כ"כ הרב מג"ע פ' וילא יעו"ש והנה כתב הרב בעה"ע ס' זה ג"פ מעל פי הבאר כתיב בפרשה זאת לרמוז על ג' העולים לס"ת בחול יעו"ש ולדרכינו א"ש אם ירא'ה בעיני אד"ם ואדם דהיינו בהק' מ"ש המקובלים עיין בבית עובד בדינים שקודם העמידה וז"ל כתב בס' הגן לבטל המחשבה רעה בשעת התפלה יאמר ג"פ פ"י פ"י ואא"ך ירוק ג"פ יעו"ש אמור מעתה הואיל והפרשה הנז' היא רומזת לתפילות ישרא' לכן כתוב ג"פ מעל פ"י הבאר לרמוז דג"פ פ"י הם סגולה לבטל מחשבות רעות מעל הבאר היא התפלה ע"י ג"פ פי וק"ל רא"ה אנכי. וטעם דרמז הג"פ הנז' בתיבת מעל פי הבאר ולא בתיבות על פי הבאר הוא כדי לרמוז לנו ענין אחר כמ"ש בעניותי בסה"ק יסוד מערבי לך נא רא"ה:

לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן פי' הרב בעה"ע שילא בכי טוב בזמן שיכול לראות כמשז"ל ע"פ הבוקר אור והאנשים שולחו וכעובדא דרמב"ה כמ"ש בסה"ק טובת מרא"ה יעו"ש ולע'ע עתה נראה בהק' דמי שאינו מכבד או"א יבואו העורבים ומנקרים את עינו וכמעשה במדרש תלפיות ענף כיבוד או"א יעו"ש ולכן יעקב אע"ה רצה לזכות ליוסף הצדיק בכיבוד או"א שלחו לראות שלום אחיו ושלום הצאן וכדי לזרזו אמר לו כי בזה לא יגרע מצדיק עינו לכן רמז לך נא רא"ה כי ע"י כיבוד או"א יהיה צדיק תמים עיניו יחזו רא"ה אנכי:

פרשת מקץ

ויהי מקץ וכו' איתא במדרש אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו זה יוסף. ולא פנה אל רהבים זה יוסף שבשביל שאמר זכרתני והזכרתני ניתוספו לו ב' שנים ע"כ וכל המפרשים דרכו קשת'ם ליישב מדרש זה שאיך דרש ולא פנה אל רהבים שאמר זכרתני והזכרתני וכו' יעו"ע הנא בספרתם ואני בעניותי אענה גם אני חלקי בס"ד דהנה ידוע דיוסף הצדיק היה לו רוה"ק כמ"ש ויהי ה' את יוסף וכן אמר פרעה הנמצא כזה איש אשר רוח אלדים בו ולכן בהיותו בבית הסוהר אמ"ל שר המשקים ושר האופים חלום חלמנו ופותר אין אותו ויאמר אליהם יוסף הלוא לאלדיים פתרונים ר"ל דאני ע"י רוה"ק אוכל לפתור אותו והנה כאשר ספר לו חלום שר המשקים ראה ברוה"ק הפתרון וג"כ שע"י יהיה הוצאתו מבית הסוהר אלא יוסף חילה פניו שלא יאחר הזכרתו לפרעה אלא תיכף בעוד ג' ימים וכו' ונתת כוס פרעה בידו כמשפט הא' אשר היית משקהו אשר (כי פי' אשר) אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך תיכף ועשית נא עמדי חסד זהו החסד שתזכרני תיכף כאשר ייטב לך אבל אני יודע בודאי ע"י רוה"ק והזכרתני אל פרעה והוצאתני מן הבית הזה ידעתי בני ידעתי שעל ידך תהיה הזכירה וע"י תהיה היציאה כל זה ידעתי ברוה"ק אלא אתה תעשה חסד כ"א זכרתני אתך כאשר ייטב לך דהיינו בסוף ימים ואפשר דגם על זה ראוי ליענש הנס שהיתה לו הבטחה מהקב"ה שיצא מבית הסוהר ומגלגלין זכות ע"י זכאי שיצא זכאי בדינו מ"מ גם הזכירה שאמ"ל ועשית נא עמדי חסד זה לא היה ראוי לו ליוסף לומר לו שגם זה בידו ית' לכל זמן ועת לכל חפץ והנס שהיה זמנו לצאת תיכף בעוד ג'ימים כדי שלא לטעות שר המשקים שהוא חסד זה לכן וישכחהו וק"ל.

ובזה יעו"ן דברי המדרש אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו זה יוסף ולא פנה אל רהבים ח"ו אלא ע"י שאמר זכרתני והזכרתני הוסיפו לו ב' שנים אבל לעולם ידע כי ה' מתיר אסורים וידע שע"י שר המשקים תהיה סיבת הוצאתו אלא ע"י שאמר הזכירני נשפטה יחד נתעכב והראיה לזה שאמר הכתוב ולא זכר שר המשקים את יוסף וג"כ יוסף וישכחהו לשר המשקים כי לא פנה

אל

רהבים ולא עשה בטחונו בו כדי שישאר בזכרונו לומר מתי יקיים הבטחתו ודו"ק כי נכון לפי דעתי רא"ה זהו שבשביל שאמר זכרתני והזכרתני דלא הול"ל כ"א והזכרתני לבד ר"ל יודע אני ע"י רוה"ק שאתה הוא והזכרתני והוצאתני אבל איני אומר כי אם זכרתני אתך ממש תיכף ובשביל שהוסיף אמירת זכרתני נתעכב ב' שנים וק"ל:

רא"ה והביטה להרב מגלה לפוכות סדר זה שחקר למה עשה האלד"ים להראות לפרעה ענין הרעב והשובע בענין פרות ושבולים ולא על אופן אחד ותי' ע"פ דרכו יעו"ש ונראה פשוט הואיל והפרות באים מכח שור אביהם וגם קרא כתיב ורוב תבואות בכח שור ויוסף שהוא הפותר והוא הפקיד והמנהיג נקרא בכור שורו הדר לו וכו' לכן בא החלום בענין זה להודיענו שהפותר והמנהיג הוא יוסף שנקרא שור שבאים מכחו הפרות והתבואות וק"ל ועוד נראה ליתן טעם לכך אחד שבא ענין השובע והרעב ע"י השבולים להורות נתן כי יהיה שבע גם בשני רעב ע"י יוסף שהוא אמר קמה אלומתי וגם נלבה שבזמנו לא יהיה רעב כלל וק"ל רא"ה:

ויהי מקץ שנתים ימים לפי שלא פורש במקרא מתי התחילו אלו השתי שנים לכן ארז"ל שהוזקק להיות אסור שתי שנים יותר מאשר נגזר עליו לפי שתלה בטחונו בשר המשקים כמש"ה אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים והקושי מבואר דהו ל"ל אשר שם בה' מבטחו וכן בפ' ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו מלבד הכפל עוד צריך תיקון הלשון ופי' הרב כלי יקר כי בנוהג שבעולם אם אדם מעולה יותר מחבירו אינו זוכרו ובל ישא את שמו על שפתיו מצד רום לבבו וזו הי' טענת הפלוסופים על השי"ת שמצד גדולתו אינו משגיח בתחתונים כל מי שתחת גלגל הירח ולבטל דעה זו אמר הכתוב אל תרבו תדברו גבוה גבוה וכו' אל דעות ה' ויש לו ידיעה בכל דבר ולו נתכנו עלילות מחשבות אדם ותחבולותיו ועלילות מצעדי גבר וכדי לאמת זה שהקב"ה שוכן את דכא ושפל רוח צירף הקב"ה בשמו הגדול האותיות אשר הם המועטים במספר כל האותיות במילוי כגון אל"ף בי"ת וכו' תחשוב ותמצא שלא יש קטן מאותיות יו"ד ה"א וי"ו ה"א ובזה דרשו ז"ל כל מקום שמצינו גדולתו (ר"ל במילואם מצינו שהם קטנים מכל האותיות) שם מצינו ענותנותו

עגותנותו ולפי זה מהות השם הגדול מורה לאדם על הביטחון כי הקב"ה משגיח בתחתונים וזהו אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו כי שם הוי"ה מביאו לידי ההבטחה ולא פנה אל רהבים הם המצרים המתגאים כי מלת רהבים מלשון רום לבב וגסות רוח כי מרום לבבם אינם משגיחים בהבוטח בהם ולכן לא זכר שר המשקים את יוסף כי עכשיו הוא שר וחשוב לכן לא זכר ולא השגיח על יוסף אשר בטח בו ולכן נאסר בסוהר יותר שתי שנים כמש"ה ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרועו ומן ה' יסור לבו שנה א' כנגד אשר בטח באדם ושנה שניה כנגד ומן ה' יסור לבו אם היה רואה אותיות הוי"ה שהם קטנים שבאותיות כנז"ל היה יודע שהקב"ה משגיח בתחתונים ואזי לא היה פונה אל רהבים וזהו ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה הוי"ה מבטחו זדו"ק עכ"ל ועפ"י הקדמה זו יע"ן כוונ"ה ויבטחו בך יודעי שמך ר"ל כל מי שיודע בטוב באותיות שמך שהם קטנים שבאותיות אלפ"א בית"א והם הוראה שהקב"ה משגיח בתחתונים ואזי יהיה לו הבטחה והענין שצריך לדרוש דרך דרש שאותיות הוי"ה במילוי אזי יהיו קטנים מאל"ף בי"ת וכנז' וזהו תשלום הכתוב כי לא עזבת דורשיך הוי"ה וק"ל וזהו כפירים רשו ורעבו אבל ודורשי הוי"ה לא יחסרו כל טוב ודו"ק רא"ה אנכי:

ועפי"ז יובנו כו"כ מק"ק הביטה ורא"ה:

ויהי מקץ שנתים ימים וכו' מה שקשה מהו ימים י"ל בהקדים מ"ש לעיל ולא זכר שר המשקים את יוסף ולא תאמר שיוסף הצדיק היה יושב ומצפה מתי יזכרהו אל פרעה וכו' ותוחלת ממושכה מחלת לב כמו עיין תפלה לא כן אלא גם כן יוסף וישכחהו וראיה לזה ויהי מקץ שנתים ימים היו בעיני יוסף כאילו ב' ימים וזהו שנתים ימים יום לשנה היפך מהמצפה וק"ל רא"ה אנכי:

ג' **במדרש** בקנה א' מלאות וטובות ב' כאן ואחד בקנה אחד כפתור ופרח עיין בעה"ט ונח"ק שפירשו עפ"י דרכם ולי נרא"ה בהקדים מסז"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות ופי' המפז"ל כי תרי"ג מלות דאורייתא וז' דרבנן הם כת"ר והנה הנשים באקרויי בנייהו ומנטרן לגברייהו פלגן בהדייהו לוקחים ש"י ונשארו לבעליהם ש"י

דוקא

דוקא והוא ה' באהבתו ובחמלתו מנחילו לצדיק ש"י עולמות להיות שלם בכתר תו' מלבד החלק האשה ובזה פירשו כוונ"ה להנחיל אוהבי י"ש ואוצרותיהם (היא האשה שנדמת לאוצר) אמלא יעו"ע ומעתה עלי בא'ר אם האשה תסייע בתו' בקנה אחד כפתור ופרח הכתוב במנורה הרומזת לתורה או בקנה ה' מלאות וטובות ובקנה אחד בריאות וטובות ב"פ קנה הם ש"י וק"ל בקנ"ה אותיות נקבה ודו"ק רא"ה:

עיין המסרה לעיל מ"ש בעניותי ולע"ע עתה אפשר יע"ן עפ"י הידוע מ"ש ולו שתי נשים וי"י לו שתי נשים מרבה כשפים ואולם אם הוא צריך להם כגון אשתו חולנית ואינה יכולה לטבול או עקרה הא ודאי מצוה קעביד ושומר מצוה לא ידע דבר רע ולא ישלוט בו שום כישוף ומעתה זה ירמוז בקנה (ר"ל נקבה) א' אזי כפתור ופרח ולא וי"י ל"ו ח"ו ואולם כל זה אם הם מלאות וטובות דהיינו אם הם יולדות וגם טובות אינם מורדות ועוברות על דת יהודית וכן אם הם בריאות וטובות אבל חולנית או עקרות אינו די נקבה אחת וק"ל רא"ה:

כל החלומות הולכות אחר הפה כבר פירשתי בעניותי דרך רמז דהיינו אחר חשבון פ"ה היינו פ"ו גימ' אלד"ים ולכן אמ"ל יוסף אלד"ים יענה את שלום פרעה יע"ש ולע"ע עתה נרא"ה דהיינו אחר אות פ' היא צדיק וזהו אחר הפה ר"ל צריכין אחד צדיק לפותרם ולכן יוסף הצדיק אמר לשרים ספרו נא לי ויהי כאשר פתר להם כן היה וק"ל רא"ה:

וידבר שר המשקים את פרעה לאמר את חטאי אני מזכיר היום המפו"ל הקשו למה אמר חטאי לשון רבים הלא לא חטא כ"א פעם אחת ותירצו יעו"ש (עיין ערבי נחל ס' זה) ונראה פשוט שהחטא הראשון של זבוב שנפל לכוס והחטא השני שאני כפוי טובה ליוסף אשר פתר חלומותי בטוב ולא זכרתיהו ביום אשר היטבת לי והישבת אותי על כני ולכן קרא אותם ב' חטאות כי שניהם בשוגג הזבוב נופל לכוס בעל כרחו של אדם וגם השכחה אונס היא היינו שוגג וק"ל רא"ה:

ויען יוסף את פרעה לאמר בלעדי אל"ים יענה את שלום פרעה פירש"י אין החכמה משלי אלא אל"ים יענה יתן עניה בפי לשלום פרעה ופי' הרב ש"ח דאין לפרש כמו בלעדי אשר אכלו הנערים דפירושו

חוץ מה שאכלו וכו' דהיאך שייך לו' חוץ מאלדי"ם יענה וכו' וגם אין לומר פי' אלא אלדי"ם שהרי דעתו של יוסף לפתור לו חלומו אלא הפי' בלעדי הם ב' תיבות בל עדי ועדי פי' משלי כדמפרש ואזיל עכ"ל ואני עני נראה לרמוז תיבת בלעדי דרך רמז בהקדים מ"ש ז"ל דאין הנבואה שורה אלא מתוך שמחה יעו"ש דיש להקשות איך יוסף הצדיק שהיה בבית האסורים בעצבות איך שרתה עליו רוה"ק ופתר החלומות לאותם השרים ברוה"ק כנז"ל הלא לצד"יס פתרונים וכו' ואפשר הואיל והיה מקבל עליו היסורין מאהבה היה שמח ביסוריו כאילו אינם עליו כלל ואדרבא שמח לכן היה לו רוה"ק והיה מפשר חלמין וז"ש ושם אתנו נער עברי והוא עתה עבד לשר הטבחים ושם אתנו בבור ועכ"ז ונספר לו ויפתור לנו איש כחלומו פתר וכאשר פתר לנו כן היה ואין לך מפשר חלמין טוב מזה זוכה לנבואה בתוך יסוריו אזי תיכף וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצוהו מן הבור ויגלח וכו' ויאמר פרעה אל יוסף חלום חלמתי ופותר אין אותו ואני שמעתי עליך לאמר ר"ל לאמר לאחרים תשמע חלום תיכף לפתור אותי ואין צריך הכנה כמו ויהי כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלד"יס אלא בלתי הכנה תשמע חלום לפתור אותו וזהו הפלא שיש לפרעה הואיל והיה אסור בסוהר איך תשרה רוח אלד"יס אזי ויען יוסף את פרעה לאמר התיקון לזה הוא בל עדי ר"ל אני חושב כאילו אינם עלי אלו היסורין ואזי איני עצב אלא שמח תמיד ובזה אלד"יס יענה את שלום פרעה וק"ל רא"ה אנכי:

א"נ ע"י התורה שלומד סוכח היסורין שעליו כמש"ה באהבתה תשגה תמיד ותורת ה' ופקודי ה' משמחי לב ואזי שורה עליו רוה"ק מתוך שמחה של מצות התו' ויען יוסף את פרעה התיקון הוא לאמר ב"ל עדי ר"ל לומר אמירה נעימה היא התו' המתחלת בבית ב'ראשית ומסיימת בלמ'ד אזי עד"י אלד"יס יענה את שלום פרעה ר"ל תבא עלי רוח אלד"יס ויענה את שלום פרעה וק"ל רא"ה אנכי: ובזה יענ"ן הכתוב שאח"ז וזה תוארו

ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלד"יס בו והנה תיבת אשר ישנה בנותן טעם דרג'א תבי'ר ר"ל האם נמצא איש אשר שרוי ביסורין קשים כאלה שהוא בסתר המדרג'ה ועכ"ז רוח אלד"יס בו

תמיד

תמיד כילד יהיה זה אם לא שתאמר כמש"ל שעושה עצמו כאילו אין היסורין עליו ע"י לימוד התורה שמח תמיד ובזה קונה לו רה"ק בו תדיר וק"ל ולכן אמ"ל ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלדים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך ר"ל נבון ע"י שעושה עצמך כאילו אינם היסורים עליך וחכם ע"י חכמת התו' אתה שמח תמיד ואזי תקבל כל אדם בספ"י לכן אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל עמי וק"ל רא"ה אנכי. ובזה יע"ן לשון המדרש הגמלא כזה אם נלך מסוף העולם ועד סופו אין אנחנו מוצאים כמוהו עיין אדרת אליהו שפי' בדרך נאות וגם עפ"י דרכינו יע"ן שמסוף העולם ועד סופו אין אנחנו מוצאים כזה בתוך עצבותו ויסוריו רוה"ק שורה עליו זה היפך הכלל שבידינו והוא פלא בעיני הרואים וק"ל רא"ה:

אך נאמר אחרי הודיע אלד"ים אותך את כל זאת וכו' הקשה בס' ברכת אליהו דהאי תיבת כל מה באה לרבות ופי' בהקדים מעשה דלוי בר סיסי אשר שלחו רבינו הקדוש להיות רב בעיר אחת ובנו לו בימה גדולה והעלוהו לדרוש וכו' ושאלוהו ולא ידע מה להשיב וכשבא אצל רבינו הק' ידע תשובת הכל ואמ"ל מפני שבשעה שעלה לבימה נתגאה וחכמתו מסתלקת ממנו וכו' וז"ש הרב אדרת אליהו אם נלך ונבקשנו הגמלא כמוהו ולא יתגאה כמוהו יעו"ש וזהו אחרי הודיע אלד"ים אותך את כל זאת כל לרבות שעלית לגדולה ולא נסתלקה חכמתך א"כ אין נבון וחכם כמוך ע"כ יעו"ש:

ואני בעניותי נ"ל דתיבת כל הנה באה ונהיתה בהקדים מ"ש הש"ס ע"פ תועבת ה' כל גבה לב אפי' כל דהו במשמע יעו"ש והגם שבגמ' אמרו ת"ח צריך שיהיה בו א' משמיני שבשמינית כבר פירשנו לעיל משם המקובלים שהוא על שם ענ"ו שבגע"ב שמות שהוא בשיטה שמינית או ע"פ קטונתי שבפרשה שמינית יעו"ש ומעתה יע"ן שאמ"ל פרעה אחרי הודיע אד"ים אותך את כ"ל זאת דדרשינן אפי' כל דהוא במשמע דהיינו לא מינה ולא מקצתה א"כ אין נבון וחכם כמוך כי החכם צריך שיהיה בו אחד משמונה שבשמינית ואתם אין בך כלל ודוק. כי נכון רא"ה:

ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וכו' כל המפו"ל הק' איך נדרש ללא שאלוהו ליתן להם עצה ועתה וכו' יעו"ש שתירצו כל' אחד לפי"ד והניחו לי מקום אי"ה והוא בהק' מ"ש לעיל בחלום שר המשקים והאופים אמ"ל ופותר אין אותו והוא אמר להם

אלא לאלד"ים פתרונים ספרו נא לי כאילו בפשיטות אללו שיודע לפותרו הגם שעדיין לא שמע מהותו ומהיכן ידע זה וכבר תי' לעיל שהוא ברוה"ק וזה שאמר הלא לאלד"ים וכו' ואולם נראה באו"א דהנה הרב באמ"ח כתב ב"פ חלם גי' יוסף לכן הוא יוסף חלם ב' ופתר לשרים ב' ופתר לפרעה ב' יע"ש ולי נראה בהק' מ"ש בפתיחת אליהו מוחא חכמה בינה לבא וכו' והנה מו"ח ל"ב הם אותיות בחלום לרמוז דמי שהוא נבון וחכם שהם ל"ב מו"ח הוא יכול לפתור ומתת אלד"ים הוא לכן מו"ח ל"ב גימט' אלד"ים ולכן עתה אמר לשרים הלא לאלד"ים פתרונים ספרו נא לי ודוק ולכן ידע יוסף שע"י תהיה יליאתו כי ב"פ חלם גימ' יוסף אבל האמת חלים שר האופים כאילו אינו שהוא חלום רע שגרם לו מיתה לכן אמר יוסף לפרעה חלום פרעה אחד הוא ותלום שר המשקים א' הרי ב"פ חלם גימט' יוסף ודו"ק. ובזה יע"ן שאמ"ל פרעה שמעתי עליך לאמר לאחרים תשמע חלום לפתור אותו ר"ל הגם שעדיין לא שמעת מהות החלום אתה אומר אשמע ואפתור כמש"ל בשר המשקים וכו' ויען יוסף לפרעה בלעדי פירש"י אין החכמה משלי ר"ל הגם שהפתרון תלוי בחכמה ובינה כמש"ל מו"ח ל"ב אותיות בחלו"ם עכ"ז אין החכמה משלי אלא מתת אלד"ים שכן מו"ח ל"ב גי' אלד"ים והוא יענה את שלום פרעה כפירש"י יתן עניה בפי לשלום פרעה ודו"ק ולכן עתה יע"ן שאמר יוסף ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם לא ליתן עלה בא לומר כן אלא כך הבין פתרון החלום כי חלום אחד ולמה בא לו על ב"פ הא ודאי פעם א' רמז לו כי נכון הדבר מעם האלד"ים כי בחלום גימ' אלד"ים ועוד פעם ב' בחלום אותיות ל"ב מו"ח לכן ירא פרעה איש נבון וח'כם שיש לו ל"ב מו"ח וישיתהו על ארמ"ן כמלא ועתה הוא תשלום פתרון טעם השנות החלום פעמים אלא זה הוא האחד כי נכון הדבר וכו' וממהר האלד"ים לעשותו והשני להורות כתן בלבו ועתה ירא פרעה איש נבו"ן וחכ"ם וכו' ויאמר פרעה וכו' אין נבו"ן וחכ"ם כמוך ודו"ק רא"ה לכן קרא לפנת פענח לפנ"ת גי' כת"ר פענ"ח גי' בינ"ה א"כ הרי חכמה ובינה:

א"ב באו"א ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וכו' איך נדרש ללא שואל כמו שהק' המפו"ל נלע"ד לפרשו בהקדים מ"ש הרב נפתלי ש"ר בספרו ע"פ הנז"ל אחרי הודיע אלד'ים, אותך

את

את כל זאת אין נבון וחכם כמוך אתה תהיה על ביתי וכו' יע"ן עס משז"ל ג' הקב"ה מכריז עליהם בעצמו פרנס טוב שבע ורעב והנה במדה טובה הקב"ה אינו חוזר בו ובמדה רעה הקב"ה חוזר בו ולכן פה בשבע אמר את אשר האלד"ים עושה הגיד לפרעה וברעב דוקא הראה ולא הגיד לפרעה הואיל ויכול לחזור בו ולכן אמר לו פרעה אחרי הודיע אלד"ים אותך את כל זאת ההיכר זה שבע ורעב א"כ תדע גם ענין הזכרת פרנס טוב אין נבון וחכם כמוך אתה תהיה על ביתי וכו' פרנס טוב וק"ל הרב נפתלי שבע רצון.

ועפי"ד יע"ן קושייתנו הנז' דיוסף הצדיק בעצמו הבין מתוך החלום ג' הכרזות שבע ורעב ופרנס איך תאכלנה הפרות הרקות והרעות לפרות הטובות והבריאות היפך הטבע אימת חלש על גבור וכן איך תבלענה השבולים הרעות לשבולים הטובות אם לא ע"י מנהיג ופרנס וכן מלינו בש"ס שלשתן מכריז עליהם הקב"ה בעצמו לכן גמר לו הפתרון בטוב אשר ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתהו על ארמ"ן ·פרנס אזי אמר לו אין נבון וחכם כמוך שהבנת דבר מתוך דבר ודו"ק רא"ה.

א"נ באו"א ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם הקשו רז"ל איך כדרש ללא שאלוהו ואולם נראה לע"ד שהוא תשלום פתרון חלומו כי פרעה ראה בחלום השבולים עולות בקנה א' בריאות וטובות והרואה קנה בחלום יצפה לחכמה כמש"ה קנה בינה ולכן אמ"ל שהעליה של השבולים תהיה ע"י נבון וחכם כמ"ש קנה חכמה קנה בינה ויטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו ולא נתקנאו לומר כל אחד מהם אני אמלוך אני נבון וחכם ולי יאה להיות פרנס ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה וכו' ר"ל זה מכל הצדדים כאה ויאה הן מצד רוח אלד"ים בו הן נבון וחכם וג"כ קנ"ה אח"ד גימ' יוס"ף כי השבולים עולות ע"י קנ"ה אחד הם קנ"ו גימ' יוסף והוא לבדו דוקא קנ"ה אח"ד ולכן יוסף אמר ירא פרעה איש נבון וחכם ולא באו' ג' ודו"ק רא"ה אנכי:

ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש במדרש אשרי הגבר אשר תיסרנו יה תיסרנו ה' לא כתיב אלא תיסרנו יה כזה שהוא נידון לפני הדיין צועק ומתחנן יה יה די די כך אמר יעקב מי שעתיד לו' ליסורין די הוא יאמר ליסורי די שנא' ואל שדי יתן לכם רחמים

והקושי

והקושי מבואר הלא בכל תפילות ישראל על הרוב זוכרים החסדים הראשונים כמש"ה זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה וכן מי שענה וכו' הוא יעננו והוא יעקב אמר מי שעתיד וכו' ופי' הרב אהל יעקב ס' זה והוא בהק' כי כל מעשה אבות הוא סימן לבנים וכאשר ראה יעקב אע"ה יסורין גדולים שבאו עליו אמר הלא ביסורין בני עתידין להתפלל וינחם ה' על הרעה א"כ מי שעתיד לומר ליסורין של בני די יאמר ליסורי די כי אני סימן להם דוקא ואין בי עון אשר חטא והוא ע"ד משל למניקת שהיה בנה חולה ונתן לה הרופא סם מר כדי שיינק בנה ויקיא ויתרפא והגם שהוא מר לה היא סובלת בעבור רפואת בנה ויהי כאשר ינק בנה הקיא הרבה מאד בא הרופא ואמר שטעה שנתן לה סם הרבה והוכרח להביא לילד טיפות של רפואה וביטל מלהקיא אז פתחה את המניקת פיה לעקה הלא שבעתי מרורים על חנם הלא די לי במעט המגיע לרפואת בני וא"כ גם יעקב אומר הואיל ואני סי' לבני ועתיד לרחם עליהם ותאמר ליסורין שלהם די תאמר גם ליסורי די ובזה פי' דברי מד"ר שם ריב"ל פתר קריא בגליות ואל שדי יתן לכם רחמים ויתן אותם לרחמים לפני כל שוביהם לפני האיש האיש זה הקב"ה שנא' ה' איש מלחמה ע"כ ר"ל שהוא רומז על התשועה העתידה ה' ילחם לכם וכו' כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות בביאת משיחנו ב"ב אכי"ר רא"ה:

פרשת ויגש

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני וכו' יש לרמוז שכונת יהודה למתק הדינין מעליו ע"י צירוף הוי'ה אד'ני לכן ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ר"ל שאני יש בי שם אדון העולם שהוא הוי'ה ב"ה בשם יהודה שהוא רחמים ועתה באתי אליך שאתה מלך הרומז לדין כי דינא דמלכותא דינ'א לכן ויאמר רצוני שעכשיו יהיה בי אדני ג"כ והוא ע"י שידבר נא עבדך דבר באזני אדוני כי אות ראשונה של תיבה יוסף ואות אחרונה 'הם כמו אונים מכאן ומכאן והם יו"ד פ'ה י'ף גימ' נ' וע"י שאדבר דבר

אחד יהיו ל"א גימ' הוי"ה אד'ני אזי יממתקו הדיני"ן ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה ר"ל כמו פרעה הוא הער"ף הרומז לדינין כן אתה מלך הרומז לד"ין מדי"נא דמלכותא וע"י המיתוק הנז' אזי אל יחר אפך בעבדך וק"ל רא"ה אנכי.

א"נ בא לומר יהודה ליוסף בי שם אד'ני הרומז לדינא כי אני מלך ג"כ ואדון מדי"נא דמלכותא כמ"ש רז"ל כי הנה המלכים נועדו כמלא אומר לו יהודה בי אדני ר"ל גם בי יתואר שם אדון כמוך ומה שאמר לו ידבר נא עבדך לשון עבדות כבר פי' הרב בא"וה"ח ידבר נא עתה דוקא לפני אדוני כי אתה עתה במצרים כמוך כפרעה ומר באתריה וכו' ודו"ק רא"ה.

א"נ בא לומר בי אדוני ר"ל בשם יהוד"ה שם הוי"ה שלם אבל אתה לא יש בשמך כ"א יה"ו עדות ביהו"סף שמו נמצא אני גדול ממך כי לדידי חזי לי רחמים גדולים ורחמיו מרובים ואל יחר אפך וכו' וק"ל רא"ה.

א"נ בהקדים דברי מד"ר דבר דבור על אופנים כמו אופן שמראה לכל צד כך דברי יהודה הכוונה בהיפך בא לומר לו בבקשה ממך אדוני אדברה דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך וזהו הדבר אתה יש בשמך יה"ו ול' יחר אפך כי כמוך כפרעה מלך היא ה'א אחרונה ואזי רחמיך רבים ואל יחר אפך והוא בהקדים מ"ש הרב חיד"א ז"ל בחומ"א ע"פ נפלאה אהבתך לי מאהבת נשים והוא דידוע דיא'ונתן יש בשמו יה"ו ודוד מלך רומז לה"א אחרונה ואזי יהיה יותר מאהבת נשים דאילו איש ואשה שזכו שם י"ה ביניהם אבל אנחנו שם הוי"ה שלם בינינו זה יעו"ש שפירש בכמה אופנים וזה אחד מהם ועפ"י דברי"ו יע"ן גם הכא כי הן אמת כי אני יש בי אדוני דהיינו שם הוי"ה שלם עכ"ז ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואזי אל יחר אפך בעבדך אלא תתפייס ותאהבני ומהו הדבר כי כמוך כפרעה מלך סוד ה"א אחרונה רא"ה.

א"נ ויגש אליו יהודה שם רמז אם איש יהודי רוצה להתקרב אליו יתברך יאמר בי אדוני ר"ל אדון הוא שרוי בתוכו כמש"ה בקרבך קדוש ואזי אפי' דיבור רע אינו יכול לדבר כי יאמר ידבר נא עבדך דבר הרי הוא באזני אדוני אזי לעולם יהיה טוב בכל מדה ולכן אל יחר אפך בעבדך ולכן אמר כי כמוך כפרעה כמ"ש

ריב"ז

ריב"ז לתלמידיו יה"ר שיהיה מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם כי כמוך אני ממדת דינך (כמו"ך גימ' אלד"ים) כמו שאני ירא מפרעה מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא וק"ל רא"ה אנכי.

והרב מגלה צפונות פי' כי הם חשבו שיוסף חרש ואינו שומע ולכן הוצרך המליץ כי המליץ יודע ע' לשון ואפי' לשון הק' ולמה הוצרך מליץ אלא ודאי בשביל שהוא חרש אינו ד"א לדבר עם ההדיוטות אשר לא ישמע לקול מלחשים וזהו והם לא לא ידעו כי שומע יוסף אלא חשבו אותו חרש וראיה לזה כי המליץ בינותם ולהבינם כך אמר וידבר אתם קשות ויאמר להם מאין באתם וקשה אם אמר להם מאין באתם זהו קשות אלא הוא דיבר עמהם בקול רם כדי שיבינו שהוא חרש והמדבר המליץ באזניו ולכן עתה רוצה יהודה לדבר אליו קשות ואינו דרך כבוד שישמע אפי' המליץ לכן אמר ויגש אליו סמוך לו ממש ויאמר ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך שאני מדבר ע"י המליץ כי דברים בגו שאני מדבר קשות מה פרעה לקח ע"י זקנתי שרה וכו' ומה פרעה גוזר ואינו מקיים וכו' וגם כן כי כמוך כפרעה שיודע ע' לשון אף אתה כן ואינו צריך מליץ עכ"ל.

ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך וכו' ר"ל כי יהודה הרגיש כי עבד א' מעבדי יוסף שם הגביע באמתחת בנימין לכן אמ"ל יהודה יבא עבדך וידבר נא האמת באזניך בסתר אבל בתנאי שאל יחר אפך בעבדך שאם יחרה אפך בו לא יגיד האמת והוא דרך הצלי מהרב כנפי נשרים סי' זה לך נא רא"ה.

והרב בירך יצחק ז"ל בפ' ז פי' שקלא וטריא שבין יוסף ויהודה על הערבות של בנימין יוסף אומר לו שאתה ערב שמא יקראהו אסון בדרך מלכים פחים וכיוצא אבל מאדון הארץ לא קבל ערבות כזו ולכן אמ"ל את אשר ימצא הגביע בידו יהיה לי עבד ואתם עלו לשלום אל אביכם ולא תיראו כי אחריות כזו לא קבלתם וכסברת מהר"מ אלשיך שפטר אחריות הספינה הואיל והגנבים באו מתוך הספינה עצמה אחריות כזו לא קבל הר' יקותיאל וכו' ולכן ויגש אליו יהודה וכו' אדוני שאל היש לכם אב או אח וכו' ונגד לו לאבינו כל דברי אדוני ולא רצה לשולחו עד שקבלנו אחריות.

אחריות וזאת בכלל הדברים. זאת ועוד וקטאתי לאבי כל הימים ר"ל אפי' אם תמ"ל שזה הדין הוא ספק ובמחלוקת תלוי עכ"ז הואיל והוא ע"י חרם ראוי להחמיר ולהביאו לידו דאפי' ספק חרם ראוי להחמיר מן הדין ודוק. יעו"ש ובס' יושב אוהלים ס' וישלח.

אדוני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או אח המפז"ל פי' דרך רמז על נרות חנוכה היש לכם א"ב ר"ל לילה א' אחד לילה ב' ב' או לילה א' ח' ונאמר אל אדוני יש לנו א"ב על סדר א"ב כסברת הלל הזקן ע"כ יעו"ש ברב"ק.

ורש"י ז"ל פי' כאן בתך אנחנו מבקשים או אחותינו אתה מבקש והמפז"ל הקשו דלמה לא כתב רש"י בהיפך אחותינו וכו' או בתך וכו' ותי' בשביל כבודו אמרו לו בתך אנחנו מבקשים א"כ אנחנו חייבים בכבודך או אחותינו אתה מבקש וגם בזה אנחנו חייבים בכבודך כדי שלא תענה ותבזה את אחותינו ולכן לא אמ"ל בתנו אתה מבקש או אחותך אנחנו מבקשים עכ"ל יעו"ש בס"ח ז"ל ואולם עדיין קשה יכתוב רש"י ז"ל ענין זה ממש ויקדים אחותינו אתה וכו' או בתך אנחנו וכו'

ואפשר לע"ד הט' ברש"י יען תפס פירושו על סדר הכתוב כי כך הוא אמ"ל היש לכם אב או אח ודרך העולם הוא מי שהוא רוצה להשיא את בתו לשום אדם הוא שואל עליו אם הוא בן אבות מיוחס שאינו חלל ואינו אסופי וכו' אבל אם רוצה להשיא בתו אינו שואל תחילה כי אם על אחיה אם הוא טוב או לאו והגם שיהיה אביה אדם פשוט ולכן אמז"ל הרוצה לישא אשה יבדוק באחיה תחילה ר"ל תחילת דבר יבדוק באחיה יען רוב בנים דומים לאחי האם. ובזה פי' רז"ל כוונ"ה בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו כי אומרים לה העולם זה ראיה שאחיה אינו טוב ולכן זה הבן כסיל כאחיה. ובזה אומרים רמז נאה בדברי רז"ל שאמרו חות דרגא ונסיב אתתא כי בקרא דכתיב ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון כתיב קודם אחות נחשון בתיבות אלישבע וכו' יש טעם דרגא תביר ולכן אמרו ז"ל הואיל וכתיב אלישבע בת עמינדב איני יודע שהיא אחות נחשון אלא יבדוק באחיה וזהו חות דרגא שאחר דרגא אחות נחשון שיבדוק באחיה ונסיב אתתא וזה' רמזתי בעניותי במ"א בס"ד שזהו רמוז ואחות לוטן תמנע ר"ל אחות אדם ארור תמנע לקחתה לאשה כי

תרגום אדור ליט ודוק.

ומעתה נחזור לדברי רש"י ז"ל בהך אנחנו מבקשים שאתה שיש לנו היום לכם אב אם לאו שמא אסופי או שתוקי וכו' או אחותינו אתה מבקש שאתה שואל אותנו היש לכם אח (ר"ל אח אחר שמא יעלו בניך כמוהו) ודוק. רא"ה אנכי.

והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין שאני מהול וחתום בשם שדי וזוהי ראיה מהמילה משום שמשגיחים בחותם אב"ק שם שדי כמפז"ל וכי תימא ואיך זכה לשמירת הברית לז"א דהא פ"י המדבר אליכם ר"ל כשבא לי איזה מחשבה רעה אני אומר כפי תיבת פ"י כמה פעמים ואני ניצול וכמ"ש הרב שם שמואל ז"ל הובאו דבריו בס' מעטה תהלה מזמור ס"ו קחנו משם ועיין מ"ש בעניי בתהלים מזמור ע"ל ובישוד מערכי סי' א' סיבה א' יעוש"ב לך נא רא"ה והביטה.

ויאמר אליהם יוסף גשו נא אלי ויגשו וכו' אפשר בא לומר להם שלא ישאר להם שנאה כבתחילה וישנאו אותו וכו' עתה יעשו שלום ובזה יחזרו אותיות ש' לישראל ולמיכא"ל ולא יהיו מ"ך ור"ש עיין אדרת אליא"ו הפטרת תשא ובס' בני"ש בענין פורים וק"ל רא"ה אנכי.

איתא במדרש אבא כהן ברדלא אומר אוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה בלעם חכם של הגוים לא היה יכול לעמוד בתוכחתה של אתונו הה"ד ההסכן הסכנתי לעשות לך כה ויאמר לא יוסף קטן של שבטים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו הה"ד ולא יכלו אחיו לענות אותו וכו' לכשיבא הקב"ה ויוכיח לכ"א ואחד לפי מה שהוא שנא' אוכיחך ואערכה לעיניך על אחת כו"כ עכ"ל ונראה להבין מהו הק"ו. ויש ליישב בהק' מ"ש במדר"ש עמ"ש עקביא ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון למה הקדים דין לחשבון ופי' כי הקב"ה קודם החשבון מודיעין אותו כל דיני התו' ואח"כ שואלים אותו מי שבא על אשת איש מה דינו מי שחילל שבת מה דינו והוא אומר אח"כ אומרים לו הוי זכור שאתה עשית כל כך עבירות וזהו עתיד ליתן דין ואח"ך חשבון יעו"ש ומעתה זהו שאומר אבא כהן אוי לנו מיום הדין ואח"ך מיום התוכחה אחר שנותן הדין אבל בבלעם ויוסף היה תוכחה בלתי דין קודם כלל ואפי"ה נבהלו ונחפזו לעת"ל שיאמר בפיו כך הוא

הדין ופוסק הדין מעלמו ואח"כ מזכירין אותו שהוא בעל המעשה על אחת כו"ך וק"ל רא"ה.

והיה בתבואות ונתתם חמשית לפרעה שהם י"ד שנים והרבע הידו'ת שהם כ"ו שנה לזרע השדה וכו' לעבוד את ה' כך פי' המפו"ל. ובזה פי' ג"כ לכ"ו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם או הכוונה אחר שתלכו שמעו לי ולא בשעת המוסר ואח"כ תשכחו עכ"ל יעו"ש.

ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף בב"ר כתיב זאב וטלה ירעו כאחד זאב זה בנימין זאב יטרף וטלה אלו השבטים שנא' שה פזורה ישראל ואריה כבקר יאכל תבן אריה זה יהודה כבקר זה יוסף בכור שורו הדר לו נמלאו אוכלים כאחד שנא' וישבו לפניו וישא משאות וכו' יעו"ש אפשר שם רמז על העת"ל כמו עתה זאב וטלה ירעו וכו' ואריה ושור יאכלו יחד רומז על ביאת משיחנו כך יהיה פרה ודוב ירעו יחד והיתה לה' המלוכה בעגלא ובז"ק אכי"ר.

פרשת ויחי

ויחי יעקב בארץ מלרים שבע עשרה שנה. רז"ל דרשו כנגד מה שנלטער בי"ז שנה שהיה יוסף בן י"ז שנה כשמכרו אותו אחיו כנגדם מלא מנוחה חיים של טובה בארץ מלרים טו"ב שנים ואזי נחשב לו כאילו היה כל ימיו בלא יסורין כי העיקר הוא אחרית טובה ולכן אמר ויהי ימי יעקב שני חייו קמ"ז שנים כאילו כולם שוים לטובה. והמקובלים כתבו כי יעקב הוא תיקון אדה"ר בק"ל שנים שפירש מחוה והוליד שדין וכו' וגם עתה במלרים היה טו"ב שנים כי טוב הוא יסוד היפך הרע ואזי הק"ל שנים והטו"ב הנז' בין הכל קמ"ז שנים והם ק"ל טו"ב אותם הק"ל נעשו טו"ב ובזה סמך בדרך הרב חיד"א ז"ל בחומ"א ובנמ"ק מאד ויחי יעקב כי בא יעקב ותיקן מא'ד אותיות אד'ם ע"י הק"ל טו"ב יעו"ש בדב"ק ובס' אהבת שלום ובליקוטי תורה להאר"י ז"ל ולכן השיב יעקב לפרעה כשאמ"ל כמה ימי שני חייך אמ"ל שלשים ומאת שנה מעט

ורעים היו שבאו לתקן בחינת הרע של אדה"ר לכן כאשר בא יעקב מצרים חיה טו"ב שנים ואזי נעשו ק"ל טו"ב הם קמ"ז ולכן פ' זו סתומה לחבר אותם עם מא"ד אותיות אד"ם והנכי רא"ה.
יפה נסמכה פ' זו להקודמת בהקדים מ"ש הרב אהבת שלום בס' זה כי ויחי רומז לחכמה ע"ד והחכמה תחיה בעליה גם ויחי גימ' ד"ל הרומז למלכות כמש"ה אשרי משכי"ל אל ד"ל שצריך להמשיך הצדיק ההשכלה והחכמה אל ד"ל שהיא המלכות שנק' ד"ל כנודע וזהו מקימי מעפר דל ר"ל מקים יוד שהיא חכמה מעפר דל כי ע"י החכמה מעלה בחי' המלכות שכינתא מעפרא. וע"י ההמשכה הנז' נפתח מקור הברכות והחסדים כי בחי' חכמה היא שורש ומקור החסדים והרחמים. ובא הרמז בזה הפ' שהוא סוף ספר אחד מחמשה ספרים שהם נר"ן ח"י ובהפרשה שהיא סוף הספר בה נכללו כל השבתות וצריך להחיות כל השבתות בכח זה השבת ע"י תשובה שלימה כי שבת אותיות תשב עכ"ל יעו"ש ונראה ללמוד מדברי הרב ז"ל הואיל וספר בראשית הוא כנגד הנפש כנז' לכן כתיב ויחי יעקב טו"ב שנה כי אותיות טו"ב הם נפ"ש בא"ת ב"ש כמ"ש המקובלים בכ"מ יעו"ע ויעקב אע"ה הוא בחינת שב"ק כמ"ש בזוה"ק באדרא על רשב"י זיע"א וכן אמז"ל שהת"ח הם בחינת שבת כנודע וא"כ הואיל ושבת ויחי יעקב נכללו בה שבתית שעברו כמנא גם יעקב אע"ה נכללו בו י"ב שבטים כי ס' בראשית יש בו י"ב פרשיות לכן יצ"ן שיעקב אע"ה המשיך החכמה הרמוזה בויחי כנז' שהיא מקור הרחמי"ם והחסדי"ם לנפש הבנים בניו שהם י"ב כנגד י"ב פרשיות אמור מעתה יפה סמוכה וישב ישראל בארץ גושן ויפרו וירבו מאד ותדע מהיכן נמשך להם השפע והחסדים מן ויחי יעקב טו"ב שנה שע"י החכמה המשיך לנפשם החסדים ודו"ק רא"ה אנכי.

א"נ שם רמז שהמשיך החכמה והרחמים והחסדים לשבעים נפש אשר היו יוצאי ירכו לכן כתיב ויחי בוי"ו כלומר יחי יעקב ויחי לבניו הם ע' נפש יוצאי ירכו לכן כתיב ויחי יעקב בארץ מצרים וכי תימא למי החיה יע"א בארץ מצרים לז"א שבע עשרה ר"ל שבעה פעמים עשרה הם שבעים ותיבת שנה גימ' ספיר"ה כלומר עשרה ספירו"ת ז' המה ע' (כאילו אמר יו"ד פעמים תספור ז') לכן כתיב לעיל ויפרו וירבו מאוד ע"י אביהם ודו"ק רא"ה.

א"נ

א"נ הסמיכות יע"ן בהק' מ"ש הרב נועם אלימלך בפסוק הנז' וז"ל בהק' לפרש הפסוק הודו לה' כי טוב וכו' דהנה הצדיק ע"י תפלתו הזכה והצלולה הוא ממשיך את הבורא ב"ה וב"ש לעוה"ז והרי הוא כמו שמביא שמו הגדול אל הקטנות כי עיקר גדולתו על השמים כבודו וגדולתו ע"כ העולמות והצדיק לזה העולם הוא כמו קטנות והנה השם הקדוש בקטנות גי' י"ז אך ע"י שממשיך את הבורא לעוה"ז אזי מלאה הארץ חסדו בשפע וברכות וטובות הרבה. וזהו הודו לה' ר"ל התפללו לה' והגם שעתה ע"י התפלה כי טו"ב שם הוי"ה גי' טו"ב שתביאו שם. הוי"ה לידי קטנות עכ"ז הודו והתפללו והטעם כי לעולם חסדו שיומשך עי"ז חסדים וטובות לעוה"ז וזהו ויחי יעקב בארץ מצרים טו"ב שנה ר"ל שהמשיך שם הוי"ה למטה ונעשה בחינה קטנות גי' י"ז ע"ז ויחי יעקב היה לו חיות והשפעות טובות בארץ מצרים עכ"ל.

אמור מעתה זהו הכוונה ויפרו וירבו מאוד בניו גם ויחי יעקב שהיה לו ולבניו חיות ושפע רב ע"י שבע עשרה שעשה שם הוי"ה גי' טו"ב ע"י שהמשיך את הבורא ב"ה למטה וכמש"ה אנכי ארד עמך מצרימה ודויק ועפ"ז פירשתי במ"א בתהלים וז"ת הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו ר"ל הודו לה' התפללו לה' כמ"ש הרב הנ"ל כנז' וכי תימא קראו בשמו שמתחילה בחינת גדלות גימ' כ"ו ועתה אחר התפלה נעשה בחינת קטנות גימ' טו"ב לזה תירץ הודיעו בעמים עלילותיו שע"ז פעולותיו באים טובות והצלחות ושפעו רב בעולם וק"ל.

ובזה פירשתי ג"כ אמרו צדיק כי טוב ר"ל שבחו לצדיק (כמו את ה' האמרת היום) כי טוב ר"ל שע"י תפלתו ממשיך את הבורא לעוה"ז ובזה שם הוי"ה יהיה גי' טו"ב וכנז' וק' אדרבא נראה לכאורה כי לא טוב עשה ולמה ישבחו אותו לז"א כי פרי מעלליהם יאכלו כי ע"י תפלתו ממשיך את הבורא ב"ה לעוה"ז ויורד שפע רב והצלחה רבה ואזי כל אחד אוכל מפירותיו בעוה"ז בשפע גדול הפרי מעלליו והקרן קיימת לעוה"ב רא"ה אנכי.

ויקרבו ימי ישראל למות ב' במסרה הכא ואידך גבי דוד ויקרבו ימי דוד למות פי' הרי"בא ז"ל דשניהם לא הגיעו לימי אבותם יצחק חי ק"פ שנה ויעקב קמ"ז ישי חי ת' שנה ודוד ע' או שניהם מלכו בניהם בחייהם יוסף ושלמה ע"כ יעו"ש ולע"ד נראה

דבאה

דבאה לרמוז מחז"ל במס' תענית יעקב אבינו לא מת וכי בכדי וכו' ג"כ בדוד הוא אומר דוד מלך ישראל חי וקים ונראה דה"ט כתיב ושכבתי עם אבותי ר"ל כאדם חי שהוא שוכב על המטה וגם בדוד הוא אומר ויקרבו ימי וכו' ויצו את שלמה בנו לאמר לאחרים אנכי הולך בדרך כל הארץ וחזקת והיית לאיש ר"ל כמו מלך שהולך לעיר אחרת ומניח בנו פקיד במקומו לפי שעה ולכן המליכו בחייו. יען הוא כמי שהולך למדינת הים לכן לא אמר אלא הולך כי דוד מ"י חי וקיים אלא וישכב דוד עם אבותיו שכיבה בעלמא כמ"ש כאן גבי יעקב ושכבתי עם אבותי וק"ל והמפז"ל כתבו לאמר אנכי הולך שלא ישכח המיתה מבין עיניו אפי' רגע אזי וחזקת והיית לאיש עיין בדב"ק לך נא רא"ה ועתה יפה נדרשת המסרה כמין חומר כי שניהם שוים חיים וקיימים רא"ה אנכי.

ויקרא לבנו ליוסף פירש"י למי שהיה יכולת בידו יעו"ש וקשה למה לא אמר קרא ויקרא ליוסף. ואפי' יע"ן כמש"ה לעיל אלה תולדות יעקב יוסף שהם בחינה אחת לתיקון אדה"ר וכמש"ל בס"ד לכן אמר לבנו ליוסף בנו השייך לו אבל מ"מ קשה דהול"ל ויקרא לבנו יוסף ולמה כפל הלמ"ד ואפשר בא לרמוז דברי רש"י ז"ל דהיינו טעמא קרא דוקא לבנו יוסף יען הוא מלך ויש ספק בידו וכו' לכן כתב למ"ד יתירה ליוסף לרמוז המלכות שנקנית בשלשים מעלות כמנין ל' וגם כל מה שלמד משם ועבר למד לו כי בר חכים הוא ליה א"כ הו"ל אביו ורבו ולכן לא כתב בנו יוסף וכו' שני למ"ד אחת רומזת לימוד התורה ואחת רומזת ל' מעלות שנקנית בה המלכות ויש ספק בידו להעלותו וק"ל רא"ה.

ושכבתי עם אבותי וכו' וקברתני בקבורתם וקשה הול"ל לפני קבורתם וכי שייך לומר שנקברו ב' וג' בקבר א' בתמיהה ואפשר יע"ן בהק' מ"ש הרב חיד"א זלה"ה בנח"ק משם רבינו אפרים ז"ל ע"פ על שם אחיהם יקראו בנחלתם ר"ל בנחלת מ' שהיא א"י אשר היא מהלך מ' יום ע"כ יעו"ש.

ומעתה אף אנן נימא הכי וקברתני בקבורת מ' שכל מהווין לקבורת א"י מפני שמתי א"י חיים תחלה בתח"מ כמ"ש בתנחומא ס' זה יעו"ש ועיין מה שהארכתי עפ"י הקדמה הנז' בדרשותי בסה"ק יפות מרא"ה לך נא רא"ה.

המלאך הגואל אותי מכל ר"ע חדרים כמ"ש כמהר"ש מאסטרפולי ז"ל

ז"ל ע"פ גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי הוא יברך את הנערים הבנים בני מכל ר"ע גם המה על ידי שיקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק כי כאשר תמנה אברה"ם יצח"ק יעק"ב המה יעלו תרל"ח והם שם את"ה ורל"ב הוא ד' צירופי הוי"ה ב"ה וזהו שאמר שמי ושם אבותי וידגו לר"ב בקרב הארץ וק"ל רא"ה אנכי. ובטובת מרא"ה פי' באו"א גם יעלו אברה"ם יצח"ק יעק"ב בחשבון ממש את"ה יבר"ך ודו"ק רא"ה.

ויקרא יעקב אל בניו וכו' באחרית הימים הקבצו ושמעו בני יעקב וכו' מ"ש רז"ל ידוע הוא שבקש לגלות את הקץ ונסתם ממנו אמר שמא בהם וכו' אמ"ל שמע ישראל וכו' ועיין הריב"ש ז"ל שרמז זה בתיבת ושמעו שאמ"ל שמע שיש בה ו' תיבות יעו"ש ונראה לע"ד שאמ"ל יעקב א"ע שיקראו ק"ש שעל המטה כדי שינצלו מן כיתות לילי"ת ומן חלומות רעות וכו' ולאו דוקא האנשים אלא אפי' הנשים הואיל ובאה להם לילית וכת דילה בדמות אנשים כמ"ש בס' יסוד יוסף יעו"ש גם ידוע שהנשים נקראות בשם יעקב כמ"ש ז"ל ע"פ כה תאמר לבית יעקב אלו הנשים ותגד לבני ישראל אלו האנשים. ומעתה ז"א האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים ר"ל בסוף יומיא כמו שתרגם אנקלוס בסוף יומייא היינו הלילות והתיקון לזה הקבצו ושמעו בני יעקב ד"א ק"ש של ערבית שתיקן יעקב ושמע"ו אל ישראל אביכם עלה טובה קמ"ל לקרוא ק"ש שעל המטה לינצל מקרה לילה. או כימא ושמע"ו בני יעקב אלו הנשים ושמעו אל ישראל אביכם אלו האנשים דשניהם צריכין שמירה מן המזיקין ובזה יתורץ למה אמר ושמעו ב"פ ויעקב וישראל וק"ל רא"ה אנכי.

א"נ שם רמז דסמוך למיתת האדם יקרא לו ק"ש וזהו את אשר יקרא אתכם לשון קריאת התורה באחרית הימים ר"ל בסוף ימיו של כל אחד ולכן באחרית הימים ס"ת מ"ת ומאי היא הקבצו ושמע"ו דא ק"ש בני יעקב אלו הנשים ושמעו אל ישראל אביכם אלו האנשים כמו אביכם שהוא איש או בא לומר להם שיקראו לו בעצמו בשעת מיתתו ק"ש וזהו ושמע"ו אל ישראל אביכם ר"ל הנם דבחי' יעקב לא מת מ"מ בחינת ישראל מת אשר ע"כ ושמע"ו אל ישראל אביכם כדי שיברח השטן ותלא נשמתו באחד כמ"ש בר' עקיבא וק"ל רא"ה אנכי.

ובמדרש

ובמדרש איתא רבנן אמרי לוה אותם על המחלוקת אמ"ל תהיו כולכם אסיפה אחת הה"ד ואתה ן' אדם קח לך עץ אחד' וכו' ולבני ישראל חביריו כתיב נעשו בני ישר' אגודה אחת התקינו עלמיכם לגאולה מה כתיב אחריו ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ וכו' ולא יחלו לב' ממלכות וכו' עכ"ל והכוונה כאשר יהיו העלים לאחדים אח"ד באח"ד יגשו יהיו הוי"ה כמ"ש ע"פ ואהבת לרעך כמו"ך אג"י ה' או כמו"ך ג"י שד"ים יהיו רחמים הוי"ה עיין תומ"א כי אז הולכת סט"א כמ"ש ז"ל לעת"ל שוחטו הקב"ה לסמא"ל ר"ל לוקח קדושתו שם אל זהו שחיטתו יעו"ש כמ"ש מר תמי משם חכמי תוגם ויעל המלך שלמה מ"ש וכו' ובזה פירשתי ויוסף עוד דוד ר"ל בזמן משיח בן יוסף ובן דוד אזי כל בחור בישראל וכו' רא"ה.

והבונה ויוס"ף הוא רומז למשיח ן'. יוסף עוד דו"ד רומז למשיח בן דו"ד בזמנם את כל בחיר ר"ל כל דבר מובחר הוא בישראל את הטו"ב נקבל ואת הר"ע לא נקבל ומהו המובחר והטוב לז"א שלשים אל"ף ר"ל שלשי"ם ואל"ף הם אותיות אל ובלע שם המות לנלח וק"ל רא"ה.

עוד שם במדר' אמר ב' בקשו לגלות את הקן ונכסה מהם יעקב אע"ה כאן כנז' ודניאל כמש"ה סתום החזון עד עת קן ובזה פירשתי בעניותי רמז בפ' כי י"ד על כס יה ר"ל כי יעקב ד'ניאל רלו לגלות על דבר שכיסהו ה' ובא מרע"ה ואמ"ל דעיקר הגאולה היא כאשר תהיה מלחמה לה' בעמלק מד"ר ד"ר שהם (ד"ר ד"ר) גימ' ת"ח רמז למ"ש בזוה"ק ע"פ בזאת יבא אהרן אל הקדש יעו"ש ואילם כל הקלין כלי ואין הדבר תלוי אלא בתשובה כמ"ש ז"ל וק"ל רא"ה.

שמעון ולוי אחים וכו' הנה פירושו לקמן לך נא רא"ה יצא עת"ק מפיכם.

לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו עד כי יבא שילה נרא"ה לע"ד שבא לרמוז למ"ש ז"ל בברכות מיום שנחרב בהמ"ק דיו לעולם להשתמש בב' אותיות שנא' כל הנשמה תהלל יה ר"ח גרים הנשמה בדגש עיין תוס' שם והנה בשם יהודה חקוק שם הוי"ה ב"ה שם רמז שהקב"ה שרוי עם עמו ישראל אשר נקראים יהודים ע"ש יהודה כמ"ש במדרש ע"פ יהודה אתה יודוך אחיך והנה עכשיו בא לומר הכתוב לא יסור שבט שהוא אות וי"ו אשר

בתוך

בתוך אותיות יהודה גם ומחוקק מבין רגליו הי' אות ה'א החקוקה בסוף שמו כמו רגליו ר"ל ו"ה לא יסורו מתוך שם יה'ודה וא'מתי יהיה זה לא יסור שבט וכו' עד כי יבא שילה ולו יקהת עמים אזי לא יסורו ממנו ויהיה שם הוי'ה שלם והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד אכי"ר רא"ה.

שמעון ולוי אחים וכו' אפשר שבא לרמוז על יושבי קרנות שהם מושב לצים אחד השומע ואחד המדבר דברים בטלים שניהם רעים וחטאים אין עושה טוב אין גם אחד וזהו שמעון הם השומעי'ן דברים בטלים ולוי' הם בני לויה הגלוים לדבר בהבלי העולם כולם אחים בעונש יען זה מטמא פיו וזה אזניו וזהו כלי חמס וכו' חמ'ס גימ' אזני'ם עוד חמס ג' פ'ה יהג'ה .או אימא אחים בגהינם ולכן חמ'ס ג' גהינ'ם מכרותיהם מגורותיהם כנודע ולשון כלי' חמ'ס ע"ד מ"ש חז"ל גהינם כלה והם אינם כלים וזהו כלי' חמ'ס ודו"ק רא"ה אנכי.

וירא מנוחה כי טוב וכו' ויהי למס עובד שם רמז לאותו מעשה המובא בעושה פלא באותו מלך ששלח ג' בניו והלכו באוניה אל הים ומלאו אי אחד בתוך הים ועלו וכו' ומלאו ג' שומרי הגן וכו' ילא עת'ק מפיכם ועל הבן הג' שלא רצה ללאת הוא רומז וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול הכיסים מלאים כסף וזהב וכו' אזי זה למ'ס ר"ל לס"מ היא סט"א עובד ואינו עובד לשם שמים וק"ל רא"ה אנכי.

דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל יהי דן נחש וכו'. אפשר לרמוז כי נודע שהתנאים הראשונים היו דנים וגוזרים על הנחשים והנחשים מתפחדים מהם והורגים עלמם איך הקב"ה גוזר והלדיקים מבטלים וכמ"ש בזוה"ק כמה מעשיות מזה וגם במדרש שאמרו על הנחשים שהלכו להרוג לר' יהודה העכתותי שלא היה נותן לדקה וגזר עליהם רמב"ה זיע"א שלא לבוא עד שיתיר להם וכו' ואח"כ באו על פתח הבית והרגו עלמם וכו' עיי' המעשה באורך בסה"ק טובת מרא'ה ואפשר הטעם הוא מפני שהיו כל מעשיהם לשם שמים ושומרי דרכי התורה כדת מה לעשות ולכן נקראו לדיקים ר"ל אמתיים ושפטו את העם משפט לד'ק כעם ככהן כעני כעשיר אין להם תנופה לעשיר וכו' או לקרוב וכיולא אזי גם הקב"ה עושה רלונם ודבריהם לא ישובו ריקם כמדתם וזהו הרמז בכאן אם הדיין

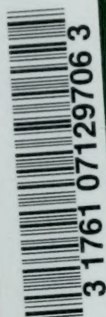
דן

דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל לא יעשה הפרש לרחוק ולקרוב לעני לעשיר כאחד שבטי ישראל אזי זכות זה תועלת שגם יהי דן נחש ההולך עלי דרך לאדם אחר ולא לעצמו ועכ"ז יהי דן אותו וגם לשפיפון עלי אורח וכו' יהי דן אותם כאשר יגזור עליהם כן יקום דבר וק"ל רא"ה אנ"כי.

(אמר הבן לדור טרדותי לסדר פרק כל כתב"י הקדש לעט"ר ר' נה'ו זלוק"ל ועדין לא נגמרו לסדר חלק שמות ובע"ה בקרוב יגמרו ויבואו לבית הדפוס ברוך הנותן חיים:)

תם ונשלם חלק בראשית

בעזר העושה מעשה בראשית

3 1761 07129706 3